

**JABATAN PERDANA MENTERI
JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA**

**PENEMUAN UTAMA
BANCI PENDUDUK DAN PERUMAHAN MALAYSIA, 2020
DAERAH PENTADBIRAN**

**KEY FINDINGS
POPULATION AND HOUSING CENSUS OF MALAYSIA, 2020
ADMINISTRATIVE DISTRICT**

Pemakluman

Jabatan Perangkaan Malaysia (DOSM) sedang menjalankan Survei Pendapatan, Perbelanjaan Isi Rumah dan Kemudahan Asas (HIES/ BA) 2022 bermula dari 1 Januari 2022 sehingga 31 Disember 2022 dan Survei Ekonomi Tahunan (AES) 2022 bermula dari 15 April 2022 sehingga 30 September 2022. DOSM amat menghargai kerjasama daripada responden yang telah untuk memberikan maklumat serta menjayakan survei ini. Sila layari www.dosm.gov.my untuk maklumat lanjut.

Penerbitan statistik ekonomi dan sosial iaitu Poket Stats yang mengandungi statistik suku tahunan dan tahunan boleh diperoleh dari portal DOSM atau melalui pautan https://bit.ly/PocketStatsS1_2022.

Dimaklumkan bahawa Kerajaan Malaysia telah mengisytiharkan Hari Statistik Negara (MyStats Day) pada 20 Oktober setiap tahun. Tema sambutan MyStats Day adalah "Connecting the World with Data We Can Trust".

Announcement

The Department of Statistics Malaysia (DOSM) is conducting the Household Income, Expenditure and Basic Amenities Survey (HIES/ BA) 2022 from 1st January 2022 until 31st December 2022 and the Annual Economic Survey (AES) 2022 from 15th April 2022 until 30th September 2022. DOSM greatly appreciates the cooperation of respondents in providing their information through and making the survey a success. Please visit www.dosm.gov.my for more information.

Economic and social statistics publication namely Pocket Stats which contain quarterly and annual statistics can be obtained from the DOSM portal or via the link https://bit.ly/PocketStatsQ1_2022.

Please be informed that the Government of Malaysia has declared National Statistics Day (MyStats Day) on October 20 each year. MyStats Day theme is "Connecting the World with Data We Can Trust".

Diterbitkan dan dicetak oleh/ *Published and printed by:*

Jabatan Perangkaan Malaysia

Department of Statistics, Malaysia

Blok C6, Kompleks C,

Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan,

62514 Putrajaya,

MALAYSIA

Tel.	: 03-8885 7000
Faks/ Fax	: 03-8888 9248
Portal	: https://www.dosm.gov.my
Facebook/ Twitter/ Instagram/ YouTube	: StatsMalaysia
Emel/ Email	: info@dosm.gov.my (pertanyaan umum/ general enquiries) data@dosm.gov.my (pertanyaan & permintaan data/ data request & enquiries)

Harga/ Price : RM40.00

Diterbitkan pada Mei 2022/ *Published on May 2022*

Hakcipta terpelihara/ All rights reserved

Tiada bahagian daripada terbitan ini boleh diterbitkan semula, disimpan untuk pengeluaran atau ditukar dalam apa-apa bentuk atau alat apa jua pun kecuali setelah mendapat kebenaran daripada Jabatan Perangkaan Malaysia.

Pengguna yang mengeluarkan sebarang maklumat dari terbitan ini sama ada yang asal atau diolah semula hendaklah meletakkan kenyataan berikut:

"Sumber : Jabatan Perangkaan Malaysia."

No part of this publication may be reproduced or distributed in any form or by any means or stored in data base without the prior written permission from Department of Statistics, Malaysia.

Users reproducing content of this publication with or without adaptation should quote the following:

"Source : Department of Statistics, Malaysia."

ISBN 978-967-253-549-2

KATA PENGANTAR

Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 2020 (Banci Malaysia 2020) yang keenam telah dilancarkan pada bulan Julai 2020. Projek nasional berimpak tinggi ini memainkan peranan penting dalam membentuk masa depan negara. Data Banci Malaysia 2020 ini akan menjadi rujukan penting kepada Kerajaan, ahli akademik, sektor swasta, pihak berkuasa tempatan, Pertubuhan Bukan Kerajaan (NGO) dan individu sebagai input penggubalan dasar, pemantauan dan penilaian keberkesanan program pembangunan negara serta penyelidikan.

DATO' SRI DR. MOHD UZIR MAHIDIN
Ketua Perangkawan Malaysia
merangkap Pesuruhjaya Banci 2020

Penemuan Utama Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 2020 akan digunakan bagi tujuan pengukuran pencapaian pelaksanaan dasar oleh kerajaan untuk menjadikan Malaysia sebuah negara yang mencapai pertumbuhan yang mampan dengan pengagihan yang adil dan saksama antara kumpulan pendapatan, etnik, wilayah dan rangkaian bekalan.

Penerbitan ini merangkumi parameter utama iaitu penduduk, isi rumah, tempat kediaman, jantina, kumpulan umur, kewarganegaraan, kumpulan etnik, agama dan taraf perkahwinan di peringkat daerah pentadbiran. Statistik lain juga tersedia iaitu purata kadar pertumbuhan penduduk tahunan, nisbah tanggungan, nisbah jantina, keluasan, kepadatan penduduk dan penduduk mengikut strata. Di peringkat mukim dan pihak berkuasa tempatan, parameter yang diliputi ialah penduduk mengikut jantina, tempat kediaman, isi rumah dan purata saiz isi rumah.

Banci Malaysia 2020 telah menjalani proses transformasi bermula pada peringkat awal penyediaan senarai tempat kediaman, pengumpulan data sehingga ke peringkat penyebaran statistik kepada awam. Transformasi ini membolehkan Jabatan mengeluarkan penerbitan Banci Malaysia 2020 lebih awal namun masih memastikan kualiti data yang dikeluarkan terjamin.

Jabatan mengucapkan terima kasih atas kerjasama dan sumbangan semua pihak dalam menjayakan penerbitan ini. Semoga penerbitan ini dapat menyumbang ke arah pembangunan negara yang lestari dan maju.

DATO' SRI DR. MOHD UZIR MAHIDIN
Ketua Perangkawan Malaysia
merangkap Pesuruhjaya Banci 2020
Profesor Adjung (UiTM, UUM, MSU)

MEI 2022

PREFACE

The sixth Population and Housing Census of Malaysia 2020 (MyCensus 2020) was launched in July 2020. This high-impact national project plays an important role in shaping the future of the nation. The data obtained from the MyCensus 2020 will be an important reference for Government, academicians, private sectors, local authorities, Non-Governmental Organizations (NGO) and individuals as input for policy formulation, monitoring and evaluation of the effectiveness of national development programs and research.

DATO' SRI DR. MOHD UZIR MAHIDIN
Chief Statistician Malaysia
Census Commissioner 2020

The Key Findings of Population and Housing Census of Malaysia 2020 will be used in measuring the achievements of policy implementation by the government towards becoming a nation that achieves sustainable growth with fair and equitable distribution across income groups, ethnicities, regions and supply chains.

This publication covering main parameters namely population, households, living quarters, sex, age group, citizenship, ethnic group, religion and marital status at the administrative districts level. Other statistics are also available namely average annual population growth rate, dependency ratio, sex ratio, area, population density and population by stratum. For parameters at mukim and local authority areas comprise of population by sex, living quarters, households and average household size.

MyCensus 2020 has undergone a transformation process from the very early stage of preparing the living quarters listing, data collection up to the stage of statistics dissemination to the public. This transformation allows the Department to release MyCensus 2020 publications in advance while ensuring the quality of the data produced.

The Department gratefully acknowledges the cooperation and contribution by all parties in making this publication a success. It is hoped that information from MyCensus 2020 will contribute towards sustainable national development as well as progress of the nation.

DATO' SRI DR. MOHD UZIR MAHIDIN
Chief Statistician Malaysia
Census Commissioner 2020
Adjunct Professor (UiTM, UUM, MSU)

MAY 2022

ISI KANDUNGAN
CONTENTS

	Muka Surat Page
Kata Pengantar <i>Preface</i>	iii
Isi Kandungan <i>Contents</i>	v
Pengenalan <i>Overview</i>	ix
Latar Belakang <i>Background</i>	xv
Bahagian 1 <i>Part 1</i>	
Ringkasan Penemuan <i>Summary of Findings</i>	7
Bahagian 2 <i>Part 2</i>	
Senarai Jadual <i>List of Tables</i>	xx
Statistik Penduduk dan Perumahan <i>Population and Housing Statistics</i>	
1	
Statistik utama penduduk pada tahun banci, Malaysia <i>Principal statistics of population on census year, Malaysia</i>	23
2	
Statistik utama penduduk pada tahun banci, Kelantan <i>Principal statistics of population on census year, Kelantan</i>	25
3	
Statistik utama penduduk pada tahun banci, Kota Bharu, Kelantan <i>Principal statistics of population on census year, Kota Bharu, Kelantan</i>	27
4	
Bilangan penduduk dan nisbah jantina mengikut kumpulan umur, Kota Bharu, Kelantan, 2020 <i>Number of population and sex ratio by age group, Kota Bharu, Kelantan, 2020</i>	29
5	
Bilangan penduduk mengikut kumpulan umur, kumpulan etnik dan jantina, Kota Bharu, Kelantan, 2020 <i>Number of population by age group, ethnic group and sex, Kota Bharu, Kelantan, 2020</i>	30
6	
Bilangan penduduk mengikut taraf perkahwinan, kumpulan etnik dan jantina, Kota Bharu, Kelantan, 2020 <i>Number of population by marital status, ethnic group and sex, Kota Bharu, Kelantan, 2020</i>	31

7	Bilangan penduduk mengikut agama dan jantina, Kota Bharu, Kelantan, 2020 <i>Number of population by religion and sex, Kota Bharu, Kelantan, 2020</i>	32
8	Bilangan penduduk, tempat kediaman, isi rumah dan purata saiz isi rumah mengikut mukim/ daerah kecil, Kota Bharu, Kelantan, 2020 <i>Number of population, living quarters, households and average households size by mukim/ sub-district, Kota Bharu, Kelantan, 2020</i>	33
9	Bilangan penduduk, tempat kediaman, isi rumah dan purata saiz isi rumah mengikut pihak berkuasa tempatan, Kota Bharu, Kelantan, 2020 <i>Number of population, living quarters, households and average households size by local authority areas, Kota Bharu, Kelantan, 2020</i>	38
10	Data awalan tempat kediaman kosong mengikut sebab utama kekosongan, Kota Bharu, Kelantan, 2020 <i>Preliminary data of vacant living quarters by main reasons of vacancy, Kota Bharu, Kelantan, 2020</i>	39

Indikator Demografi Terpilih, Daerah Pentadbiran

Selected Demographic Indicators, Administrative District

11	Indikator demografi terpilih mengikut jantina, Kota Bharu, Kelantan, 2020 <i>Selected demographic indicators by sex, Kota Bharu, Kelantan, 2020</i>	43
12	Lima sebab kematian utama (disahkan dan tidak disahkan secara perubatan), Kota Bharu, Kelantan, 2020 <i>Five principal causes of death (medically certified and non-medically certified), Kota Bharu, Kelantan, 2020</i>	45

Indikator Sosial dan Ekonomi Terpilih, Daerah Pentadbiran

Selected Social and Economic Indicators, Administrative District

13	Statistik terpilih maklumat asas, Kota Bharu, Kelantan <i>Selected statistics of basic information, Kota Bharu, Kelantan</i>	49
14	Statistik terpilih perumahan, Kota Bharu, Kelantan <i>Selected statistics of housing, Kota Bharu, Kelantan</i>	50
15	Statistik terpilih guna tenaga, Kota Bharu, Kelantan <i>Selected statistics of employment, Kota Bharu, Kelantan</i>	52
16	Statistik terpilih pendapatan dan perbelanjaan isi rumah, Kota Bharu, Kelantan <i>Selected statistics of household income and expenditure, Kota Bharu, Kelantan</i>	54

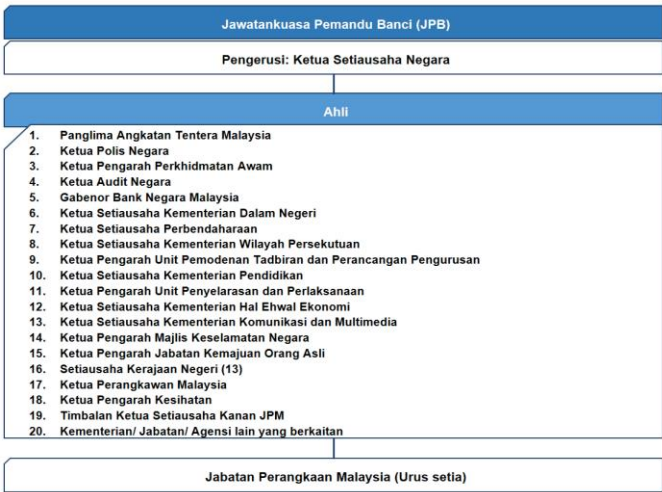
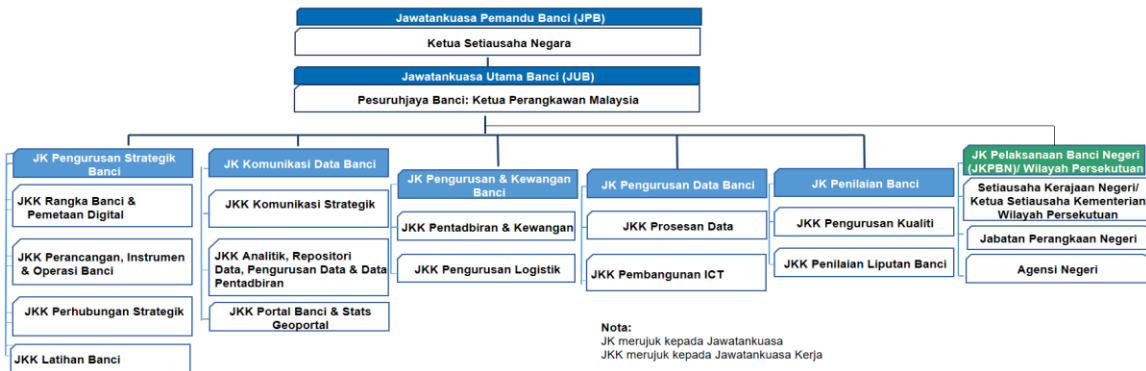
		Muka Surat Page
17	Statistik terpilih pendidikan, Kota Bharu, Kelantan <i>Selected statistics of education, Kota Bharu, Kelantan</i>	55
18	Statistik terpilih kesihatan, Kota Bharu, Kelantan <i>Selected statistics of health, Kota Bharu, Kelantan</i>	60
19	Statistik terpilih perkhidmatan kebajikan, Kota Bharu, Kelantan <i>Selected statistics of welfare services, Kota Bharu, Kelantan</i>	62
20	Statistik terpilih keselamatan awam, Kota Bharu, Kelantan <i>Selected statistics of public safety, Kota Bharu, Kelantan</i>	63
21	Statistik terpilih perhubungan dan rekreasi, Kota Bharu, Kelantan <i>Selected statistics of communication and recreation, Kota Bharu, Kelantan</i>	67
22	Statistik terpilih internet dan media sosial, Kota Bharu, Kelantan <i>Selected statistics of internet and social media, Kota Bharu, Kelantan</i>	68
23	Statistik terpilih kemudahan asas, Kota Bharu, Kelantan <i>Selected statistics of basic amenities, Kota Bharu, Kelantan</i>	69
24	Statistik terpilih eksport dan import, Kota Bharu, Kelantan <i>Selected statistics of exports and imports, Kota Bharu, Kelantan</i>	71
25	Statistik terpilih sektor pertanian, Kota Bharu, Kelantan <i>Selected statistics of agriculture sector, Kota Bharu, Kelantan</i>	72
26	Statistik terpilih sektor perlombongan dan pengkuarian, Kota Bharu, Kelantan <i>Selected statistics of mining and quarrying sector, Kota Bharu, Kelantan</i>	77
27	Statistik terpilih sektor pembuatan, Kota Bharu, Kelantan <i>Selected statistics of manufacturing sector, Kota Bharu, Kelantan</i>	78

		Muka Surat Page
28	Statistik terpilih sektor pembinaan, Kota Bharu, Kelantan <i>Selected statistics of construction sector, Kota Bharu, Kelantan</i>	79
29	Statistik terpilih sektor perkhidmatan, Kota Bharu, Kelantan <i>Selected statistics of services sector, Kota Bharu, Kelantan</i>	80
30	Indikator pelengkap bagi matlamat pembangunan mampan (SDG), Kota Bharu, Kelantan, 2020 <i>Complementary indicators for sustainable development goals (SDG), Kota Bharu, Kelantan, 2020</i>	82
Bahagian 3 <i>Part 3</i>	Nota Teknikal <i>Technical Notes</i>	87
Bahagian 4 <i>Part 4</i>	Lampiran <i>Appendices</i>	185

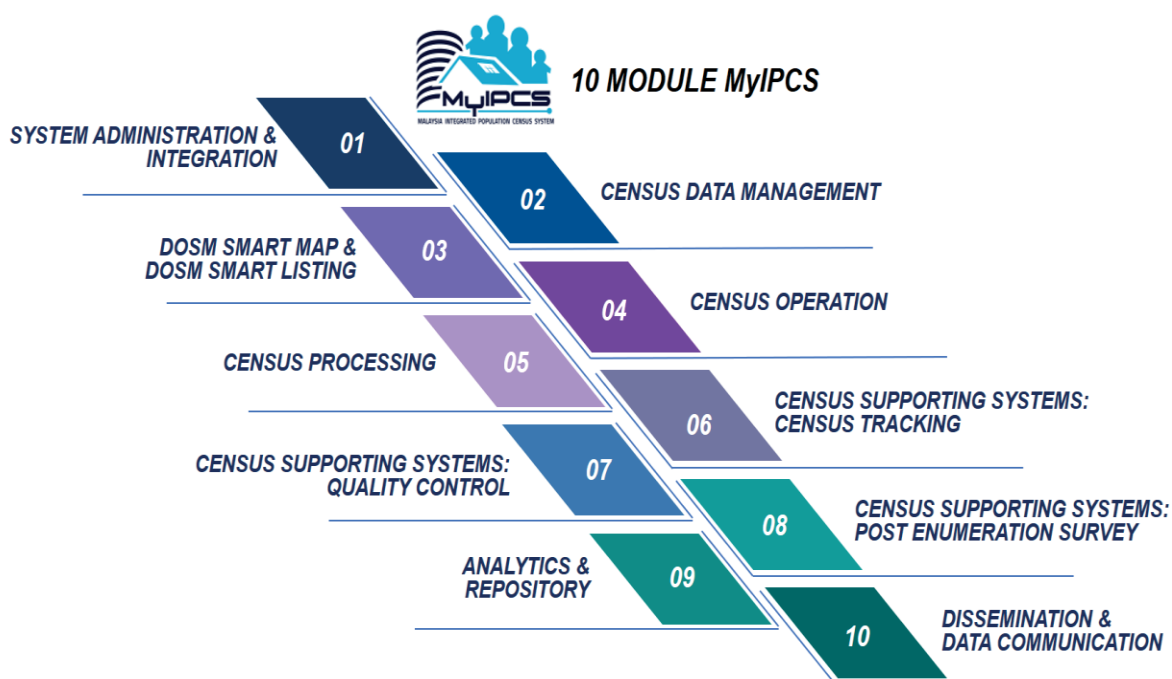
PENGENALAN

Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 2020 (Banci Malaysia 2020) merupakan banci keenam dilaksanakan sejak penubuhan Malaysia pada tahun 1963. Pelaksanaan banci kali ini adalah sejajar dengan *Resolution on 2020 World Population and Housing Census Programme* yang dipersetujui pada 10 Jun 2015 oleh *United Nations Economic and Social Council* yang menyarankan setiap negara ahli melaksanakan Banci Penduduk dan Perumahan sekurang-kurangnya sekali bagi tempoh 2015 hingga 2024.

Mesyuarat Jemaah Menteri pada 12 Julai 2017 telah bersetuju supaya Jabatan Perangkaan Malaysia (DOSM) melaksanakan Banci Malaysia 2020. Tadbir urus Banci Malaysia 2020 terdiri daripada Jawatankuasa Pemandu Banci yang dipengerusikan oleh Ketua Setiausaha Negara dan Jawatankuasa Utama Banci yang dipengerusikan oleh Ketua Perangkawan Malaysia selaku Pesuruhjaya Banci, serta melibatkan pelbagai agensi di peringkat persekutuan dan negeri meliputi Timbalan Pesuruhjaya, Penolong Pesuruhjaya dan Penguasa Daerah. Selain itu hampir lapan ribu orang Penyelia dan 40 ribu orang Pembanci telah dilantik bagi tempoh 2017 hingga 2022.

Penularan pandemik COVID-19 merupakan cabaran semasa pelaksanaan Banci Malaysia 2020. Banci Malaysia 2020 telah dijadualkan semula sebanyak empat kali dalam tempoh Julai 2020 hingga Oktober 2021 susulan penularan COVID-19 dan pelaksanaan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) di seluruh negara yang menyebabkan tempoh operasi pembancian mengambil masa selama 482 hari untuk diselesaikan. Operasi Banci Malaysia 2020 telah ditutup secara rasmi pada 31 Oktober 2021 dan dapatan operasi awalan telah pun diumumkan pada 1 November 2021.

Banci Malaysia 2020 telah melalui proses transformasi dengan penggunaan Teknologi Maklumat Komunikasi (ICT) yang terkini bagi aktiviti pembancian melalui *Malaysia Integrated of Population and Housing Census System (MyIPCS)* yang meliputi 10 modul. Bagi tujuan operasi, lima mod pembancian telah diguna pakai. Seramai 23.7 peratus penduduk telah dibanci secara dalam talian iaitu melalui mod e-Census dan *Computer Assisted Telephone Interview (CATI)*. Manakala 76.3 peratus penduduk telah dibanci menggunakan kaedah pembancian secara bersemuka sama ada melalui mod *Computer-Assisted Personal Interview (CAPI)*, *Paper and Pen Interview (PAPI)* atau *Drop-Off and Pick-Up (DOPU)*. Daripada 76.3 peratus pembancian secara bersemuka, 68.2 peratus adalah pembancian melalui CAPI dan 8.1 peratus adalah melalui PAPI dan DOPU. Justeru itu, pelaksanaan banci pada 2020 mengadaptasi transformasi pendigitalan yang boleh menjimatkan penggunaan dokumen secara *hardcopy* atau *paperless*.

Pendekatan pengurusan bersepadu telah diperkenalkan oleh DOSM iaitu dengan membangunkan portal banci (www.mycensus.gov.my) yang selamat, komprehensif dan interaktif bagi tujuan pelaksanaan Banci Malaysia 2020. Portal ini menjadi gerbang maklumat yang membekalkan pelbagai informasi banci dalam bentuk infografik, visualisasi interaktif dan pelbagai aplikasi dalam talian berkaitan banci seperti Stats Geoportal yang menyediakan data banci dalam format geospatial interaktif bagi peringkat kawasan geografi terkecil sehingga ke peringkat daerah. Satu platform khas iaitu *dashboard* Banci Malaysia 2020 telah dibangunkan untuk menyediakan data di hujung jari yang dapat memenuhi keperluan pemegang taruh dalam perancangan pembangunan sosio ekonomi. Secara tidak langsung, ia dapat merapatkan jurang digital dalam capaian sumber data yang pelbagai dan kompleks.

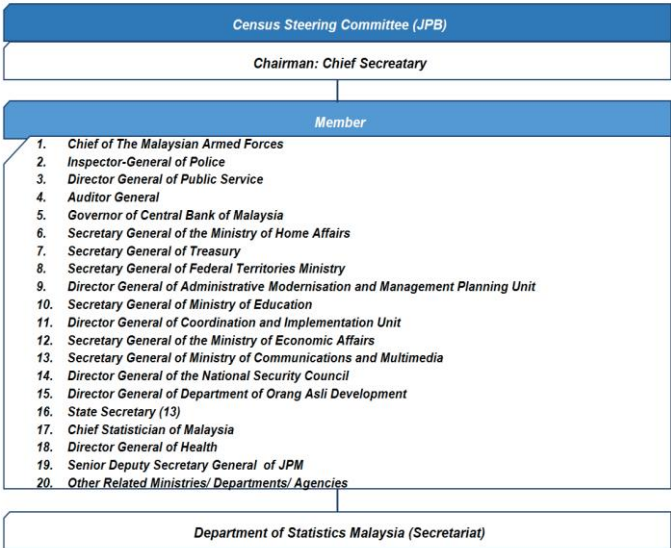
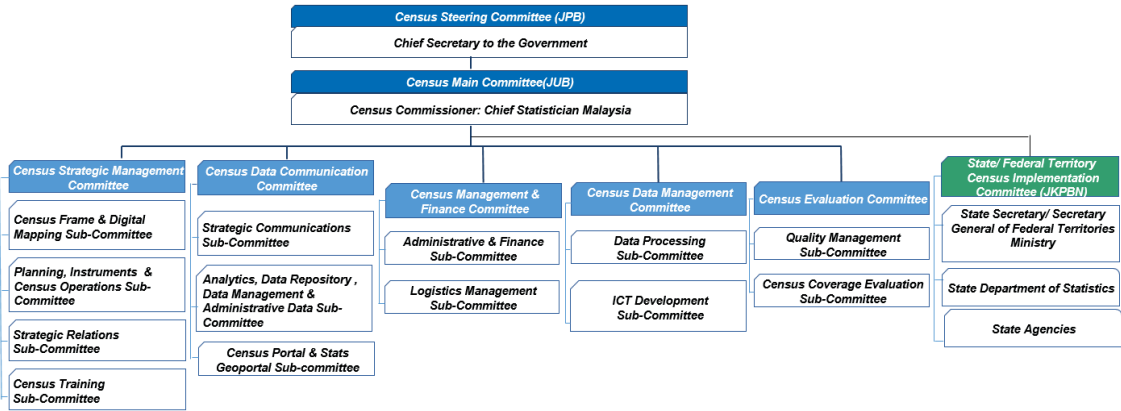
Outcome Banci Malaysia 2020 akan memberi tumpuan kepada agenda nasional dan menjadi penanda aras baru pencapaian negara. Maklumat yang berintegriti dan *reliable* digunakan sebagai input dalam membuat keputusan yang tepat berorientasikan *evidence-based policy* untuk perancangan, pelaksanaan, pemantauan dan penilaian *blueprint* pembangunan negara. Statistik yang terkini dan *reliable* dapat menyumbang ke arah keseimbangan dan kelestarian pembangunan bandar melalui pembangunan fizikal dan susunan yang terancang serta memperkukuh inklusiviti ke arah masyarakat yang sejahtera.

Sebanyak 45 topik penerbitan Banci Malaysia 2020 akan disediakan. Penerbitan ini mengandungi sembilan petunjuk/ indikator utama iaitu penduduk, isi rumah, tempat kediaman, jantina, umur, kewarganegaraan, etnik, agama dan taraf perkahwinan. Lebih daripada 1,000 laporan Banci Malaysia 2020 merangkumi 13 negeri, 3 wilayah persekutuan, 160 daerah pentadbiran (termasuk Negeri Perlis, W.P. Kuala Lumpur dan W.P. Labuan), 222 parlimen dan 600 dewan undangan negeri akan diterbitkan secara berperingkat bermula Februari 2022 sehingga 2024.

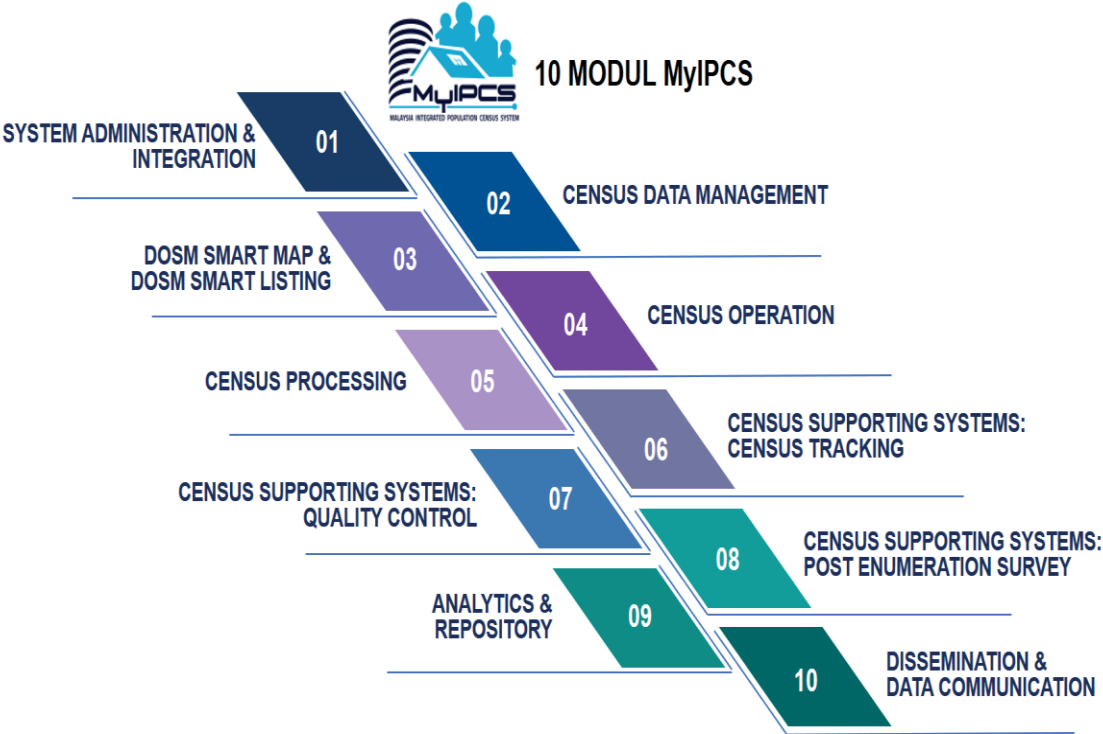
OVERVIEW

Population and Housing Census of Malaysia 2020 (MyCensus 2020) is the sixth census conducted since the establishment of Malaysia in 1963. The implementation of MyCensus 2020 is in line with the Resolution on 2020 World Population and Housing Census Program agreed on 10 June 2015 by the United Nations Economic and Social Council (ECOSOC) which recommends that each member state implement its census at least once during the period 2015 to 2024.

The Cabinet Meeting on 12 July 2017 has agreed that the Department of Statistics, Malaysia (DOSM) implement MyCensus 2020. The governance of MyCensus 2020 comprise of the Census Steering Committee chaired by the Chief Secretary to the Government and the Census Main Committee chaired by the Chief Statistician Malaysia as the Census Commissioner and the committee as well as various agencies from federal and state levels. The operation of the census is led by the Deputy Commissioner, Assistant Commissioner and District Superintendent. In addition, almost eight thousand Supervisors and 40 thousand Enumerators have been appointed for the period 2017 to 2022.

The outbreak of the COVID-19 pandemic in early 2020 has been a challenge to conduct of MyCensus 2020. MyCensus 2020 was rescheduled four times in the period of July 2020 to October 2021 following the COVID-19 outbreak and the implementation of the Movement Control Order (MCO). Thus, the census enumeration took 482 days to complete. MyCensus 2020 operation was officially closed on 31 October 2021 and the preliminary operation findings were announced on 1 November 2021.

MyCensus 2020 has undergone a transformation process with the usage of Information and Communications Technology (ICT) in census activities via Malaysia Integrated Population and Housing Census System (MyIPCS) which covers 10 modules. For census operation, five modes have been used. A total of 23.7 per cent of the population was counted online through e-Census and Computer Assisted Telephone Interview (CATI). Meanwhile, 76.3 per cent of the population was counted using the face-to-face interview either through Computer Assisted Personal Interview (CAPI), Paper and Pen Interview (PAPI) or Drop-Off and Pick-Up (DOPU). Out of the 76.3 per cent face-to-face interview, 68.2 per cent were through CAPI and 8.1 per cent were through PAPI and DOPU. Therefore, the implementation of the census in 2020 adapts the transformation of digitalisation that enabled a reduction in the use of hardcopy or paperless.

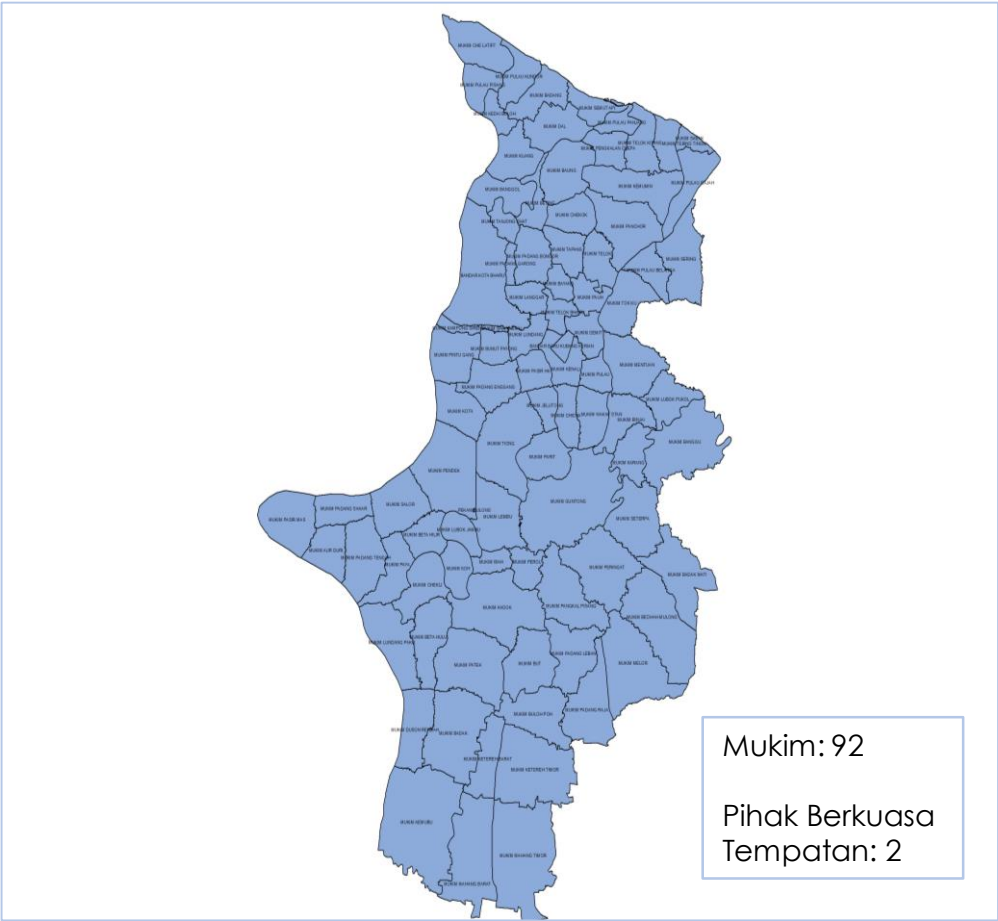
An integrated management has been introduced by DOSM by developing a secured, comprehensive and interactive census portal (www.mycensus.gov.my) for the purpose of implementing MyCensus 2020. This portal is an information gateway that provides various census information in the form of infographics, interactive visualizations and various online applications such as Stats Geoportal which provide census data in an interactive geospatial format for the smallest geographical area level up to the district level. A special platform, MyCensus 2020 dashboard has been developed to provide data at finger tips to fulfil stakeholders' need in socio-economic development planning. Indirectly, it can bridge the digital divide in accessing diverse and complex data sources.

The outcome of MyCensus 2020 will focus on the national agenda and serve as benchmark of national achievement. A reliable information with Integrity and are used as input for evidence-based policy decision making in planning, implementation, monitoring and evaluation of national development blueprints. Latest and reliable statistics contribute towards the balance and sustainability of urban development through physical development and strengthening inclusivity towards prosperous society.

A total of 45 MyCensus 2020 publication topics will be published. This publication comprises nine main indicators namely population, households, living quarters, sex, age group, citizenship, ethnic group, religion and marital status. More than 1,000 MyCensus 2020 reports covering 13 states, 3 federal territories, 160 administrative districts (includes Perlis, W.P. Kuala Lumpur and W.P. Labuan), 222 parliaments and 600 state assemblies will be published in stages from February 2022 to 2024.

LATAR BELAKANG DAERAH PENTADBIRAN/ JAJAHAN KOTA BHARU, KELANTAN

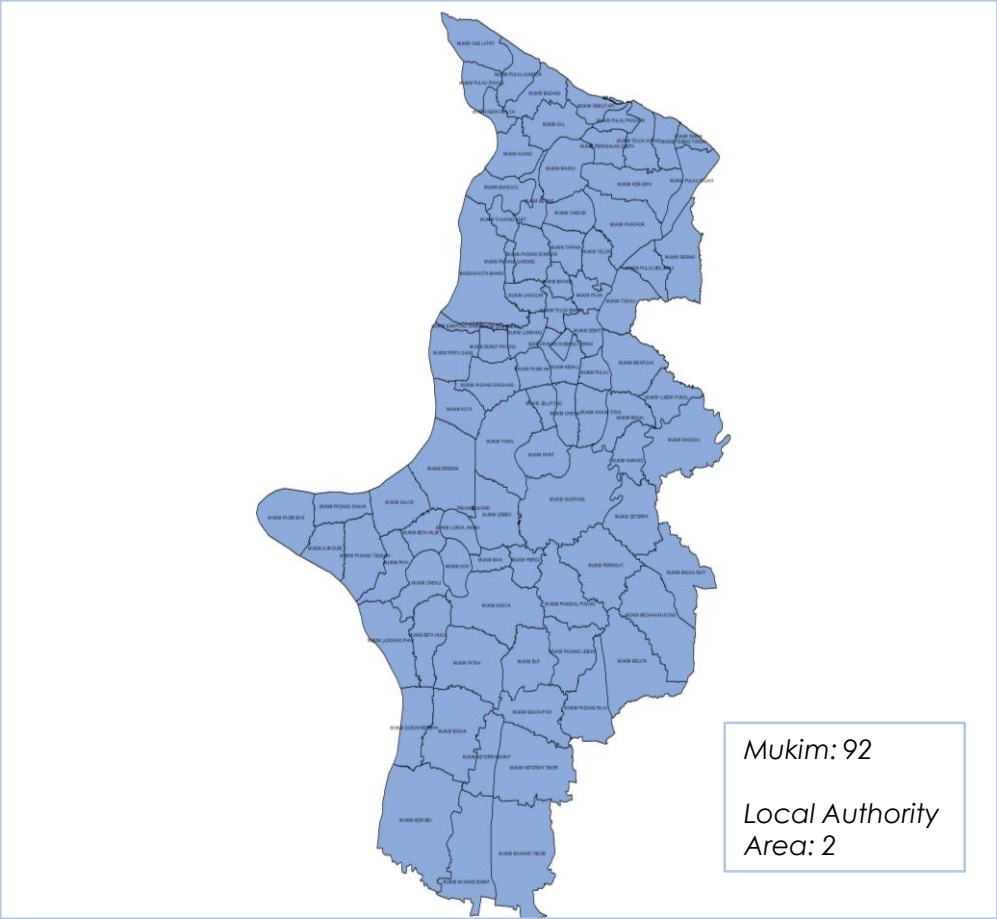
Kota Bharu merupakan salah satu daerah pentadbiran/ jajahan yang terletak di Kelantan yang merangkumi 92 mukim. Keluasan Kota Bharu adalah 402.7 kilometer persegi dengan jumlah penduduk 555,757 dan mempunyai kepadatan penduduk 1,380 orang per satu kilometer persegi. Kota Bharu mencatatkan nisbah jantina 100 lelaki bagi setiap 100 orang perempuan. Penduduk Kota Bharu terdiri daripada Warganegara 544,531 (98.0%) dan Bukan Warganegara 11,226 (2.0%) dengan komposisi mengikut etnik adalah Bumiputera 524,700 (96.4%), Cina 16,879 (3.1%), India 1,390 (0.3 %) dan Lain-lain 1,562 (0.3%).

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

BACKGROUND OF KOTA BHARU ADMINISTRATIVE DISTRICT/ JAJAHAN, KELANTAN

Kota Bharu is an administrative district/ jajahan located in Kelantan. There are 92 mukim. The area of Kota Bharu is 402.7 square kilometres with a total population of 555,757 and has a population density of 1,380 people per square kilometres. Kota Bharu recorded a sex ratio of 100 males for every 100 females. The population of Kota Bharu comprises of Citizens 544,531 (98.0%) and Non-citizens 11,226 (2.0%) with the composition by ethnicity is Bumiputera 524,700 (96.4%), Chinese 16,879 (3.1%), Indians 1,390 (0.3%) and Others 1,562 (0.3%).

Source: Department of Statistics Malaysia

JABATAN PERDANA MENTERI
JABATAN PERANGKAAAN MALAYSIA

PENDUDUK KOTA BHARU

555,757

Purata kadar
pertumbuhan
penduduk tahunan

1.7%

Warganegara

 270,579
97.4%

 273,952
98.6%

Bukan Warganegara

 7,228
2.6%

 3,998
1.4%

PENDUDUK MENGIKUT KUMPULAN UMUR

0 - 14 tahun 147,669 (26.6%)

15 - 64 tahun 372,078 (66.9%)

65 tahun dan lebih 36,010 (6.5%)

Tempat Kediaman
133,413

Isi Rumah
115,485

Purata Saiz Isi Rumah
4.5

Bandar
91.9%

Luar bandar
8.2%

PENDUDUK MENGIKUT JANTINA

277,807 277,950

Nisbah jantina:
100 lelaki bagi 100 perempuan

PENDUDUK WARGANEGARA MENGIKUT KUMPULAN ETNIK

Bumiputera	96.4%
Cina	3.1%
India	0.3%
Lain-lain	0.3%

AGAMA

Islam	95.7%	Buddha	2.8%
Kristian	0.5%	Hindu	0.2%
Lain-lain	0.1%	Tiada Agama, Tidak Diketahui	0.7%

TARAF PERKAHWINAN (Penduduk berumur 15 tahun dan lebih)

Tidak pernah
berkahwin
172,652

Berkahwin
202,004

Balu/ Duda
22,060

Bercerai/ berpisah
6,254

SEPERTAS LAJU STATISTIK PENDUDUK & DEMOGRAFI

5 MUKIM DENGAN PENDUDUK TERTINGGI DAERAH PENTADBIRAN/ JAJAHAN KOTA BHARU

MUKIM	PENDUDUK	TEMPAT KEDIAMAN	ISI RUMAH	PURATA SAIZ ISI RUMAH
Bandar Kota Bharu	47,910	14,419	10,126	4.4
Mukim Panchor	21,823	4,853	4,911	4.2
Mukim Guntong	19,591	4,700	3,952	5.0
Mukim Mahang Barat	19,148	5,581	3,488	4.7
Mukim Kemumin	18,121	3,070	3,142	4.0

PIHAK BERKUASA TEMPATAN (PBT)

MUKIM	PENDUDUK	TEMPAT KEDIAMAN	ISI RUMAH	PURATA SAIZ ISI RUMAH
M.P. Kota Bharu Bandaraya Islam	396,193	94,131	83,683	4.9
M.D. Ketereh	159,560	39,282	31,798	4.4

Nota:

M.D – Majlis Daerah

M.P – – Majlis Perbandaran

PRIME MINISTER'S DEPARTMENT
DEPARTMENT OF STATISTICS MALAYSIA

POPULATION OF KOTA BHARU

555,757

Average annual
population growth rate

1.7%

Citizens

270,579
97.4%

273,952
98.6%

Non-citizens

7,228
2.6%

3,998
1.4%

POPULATION BY SEX

277,807 **277,950**

Sex ratio:
100 males per 100 females

POPULATION BY AGE GROUP

0 - 14 years **147,669 (26.6%)**

15 - 64 years **372,078 (66.9%)**

65 years and over **36,010 (6.5%)**

Living Quarters

133,413

Household

115,485

Average Household Size

4.5

Urban

91.9%

Rural

8.2%

ETHNIC GROUP OF CITIZENS

Bumiputera **96.4%**

Chinese **3.1%**

Indians **0.3%**

Others **0.3%**

RELIGION

Islam **95.7%** Buddhism **2.8%**

Christianity **0.5%** Hinduism **0.2%**

Others **0.1%** No Religion, Unknown **0.7%**

MARITAL STATUS (Population aged 15 years and over)

Never married

172,652

Married

202,004

Widowed

22,060

Separated/ Divorced

6,254

PRIME MINISTER'S DEPARTMENT
DEPARTMENT OF STATISTICS MALAYSIA

TOP 5 MUKIM WITH HIGHEST POPULATION ADMINISTRATIVE DISTRICT/ JAJAHAN KOTA BHARU

MUKIM	POPULATION	LIVING QUARTERS	HOUSEHOLDS	AVERAGE HOUSEHOLDS SIZE
Bandar Kota Bharu	47,910	14,419	10,126	4.4
Mukim Panchor	21,823	4,853	4,911	4.2
Mukim Guntong	19,591	4,700	3,952	5.0
Mukim Mahang Barat	19,148	5,581	3,488	4.7
Mukim Kemumin	18,121	3,070	3,142	4.0

LOCAL AUTHORITY

MUKIM	POPULATION	LIVING QUARTERS	HOUSEHOLDS	AVERAGE HOUSEHOLDS SIZE
M.P. Kota Bharu Bandaraya Islam	396,193	94,131	83,683	4.9
M.D. Ketereh	159,560	39,282	31,798	4.4

Note:

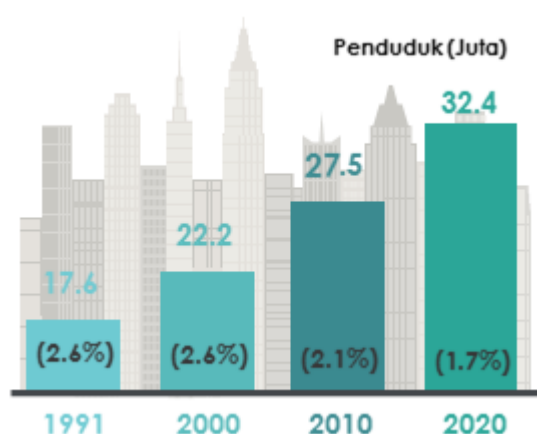
M.D – Majlis Daerah

M.P – Majlis Perbandaran

BAHAGIAN 1
PART 1

RINGKASAN PENEMUAN
SUMMARY OF FINDINGS

1. Penduduk

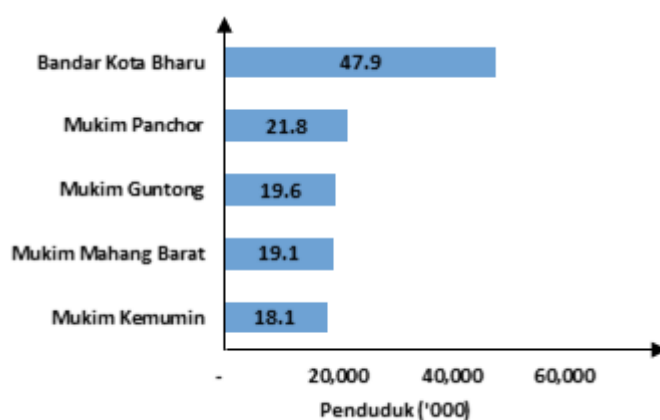
Carta 1: Bilangan dan kadar purata pertumbuhan penduduk, Malaysia, 1991–2020

Banci Malaysia 2020 merekodkan bilangan penduduk Malaysia berjumlah 32.4 juta (2010: 27.5 juta) dengan kadar purata pertumbuhan penduduk tahunan 1.7 peratus bagi tempoh 2010 hingga 2020 (2000–2010: 2.1%).

Sementara itu, bilangan penduduk di Kelantan berjumlah 1,792.5 ribu (2010: 1,470.7 ribu) dengan kadar purata pertumbuhan penduduk tahunan 2.0 peratus bagi tempoh 2010 hingga 2020 (2000–2010: 1.3%).

Bagi daerah Kota Bharu, jumlah penduduk pada 2020 adalah seramai 555.8 ribu (2010: 468.4 ribu) dengan kadar purata pertumbuhan penduduk tahunan 1.7 peratus bagi tempoh 2010 hingga 2020 (2000–2010: 1.6%).

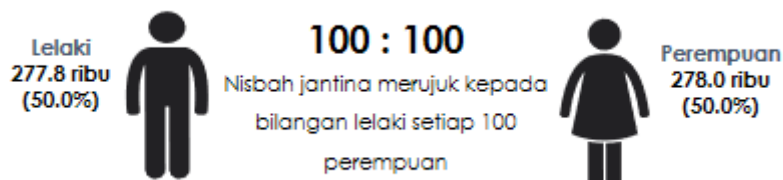
Mukim yang mencatatkan bilangan penduduk tertinggi adalah seperti di Carta 2.

Carta 2: Bilangan penduduk tertinggi mengikut mukim, Kota Bharu, Kelantan, 2020

2. Jantina

Banci Malaysia 2020 mencatatkan 277.8 ribu lelaki dan 278.0 ribu perempuan di Kota Bharu. Nisbah jantina adalah 100 lelaki bagi setiap 100 orang perempuan.

Carta 3: Penduduk mengikut jantina dan nisbah jantina, Kota Bharu, Kelantan, 2020

3. Kewarganegaraan

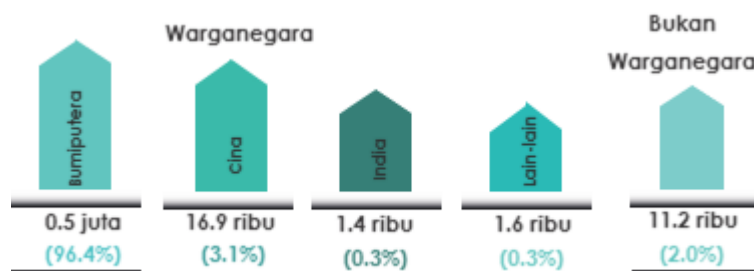
Jumlah penduduk di Kota Bharu adalah 98.0 peratus warganegara Malaysia dan 2.0 peratus bukan warganegara. Bilangan penduduk warganegara terdiri daripada 49.7 peratus lelaki dan 50.3 peratus perempuan. Manakala penduduk bukan warganegara terdiri daripada 64.4 peratus lelaki dan 35.6 peratus perempuan.

Carta 4: Penduduk mengikut kewarganegaraan, Kota Bharu, Kelantan, 2020

4. Kumpulan Etnik

Penduduk warganegara mengikut etnik di Kota Bharu adalah terdiri daripada Bumiputera 524.7 ribu (96.4%), Cina 16.9 ribu (3.1%), India 1.4 ribu (0.3%) dan Lain-lain 1.6 ribu (0.3%).

Carta 5: Penduduk mengikut kumpulan etnik utama, Kota Bharu, Kelantan, 2020

5. Struktur Umur

Penduduk berumur 0 hingga 14 tahun (umur muda) di Kota Bharu pada 2020 mencatatkan 26.6 peratus (147.7 ribu), 15 hingga 64 tahun (umur bekerja) 66.9 peratus (372.1 ribu) serta 65 tahun dan lebih (umur tua) 6.5 peratus (36.0 ribu).

Penduduk lelaki di Kota Bharu bagi kumpulan umur 0 hingga 14 tahun (umur muda) adalah 27.4 peratus, 15 hingga 64 tahun (umur bekerja) 66.6 peratus serta 65 tahun dan lebih (umur tua) 5.9 peratus. Sementara itu, penduduk perempuan bagi kumpulan umur 0 hingga 14 tahun (umur muda) adalah 25.7 peratus, 15 hingga 64 tahun (umur bekerja) 67.3 peratus serta 65 tahun dan lebih (umur tua) 7.0 peratus.

	0-14 tahun	15-64 tahun	65+ tahun
 Jumlah	147.7 ribu (26.6%)	372.1 ribu (66.9%)	36.0 ribu (6.5%)
 Lelaki	76.2 ribu (27.4%)	185.1 ribu (66.6%)	16.5 ribu (5.9%)
 Perempuan	71.5 ribu (25.7%)	186.9 ribu (67.3%)	19.5 ribu (7.0%)

Carta 6: Penduduk mengikut kumpulan umur, Kota Bharu, Kelantan, 2020

6. Nisbah Tanggungan

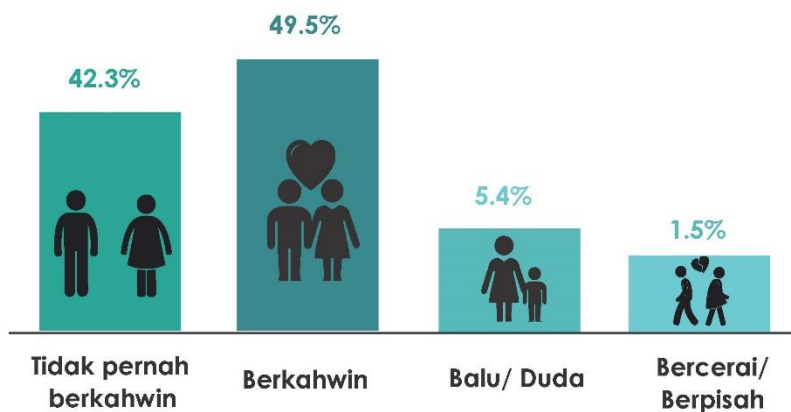
Nisbah tanggungan jumlah memaparkan nisbah umur muda (0 hingga 14 tahun) dan umur tua (65 tahun dan lebih) bagi setiap 100 penduduk umur bekerja (15 hingga 64 tahun). Pada 2020, nisbah tanggungan jumlah di Kota Bharu adalah 49.4, nisbah tanggungan umur muda 39.7 dan nisbah tanggungan umur tua 9.7.

Nisbah Tanggungan Umur Tua	 9.7
Nisbah Tanggungan Umur Muda	 39.7
Nisbah Tanggungan Jumlah	 49.4

Carta 7: Nisbah tanggungan, Kota Bharu, Kelantan, 2020

7. Taraf Perkahwinan

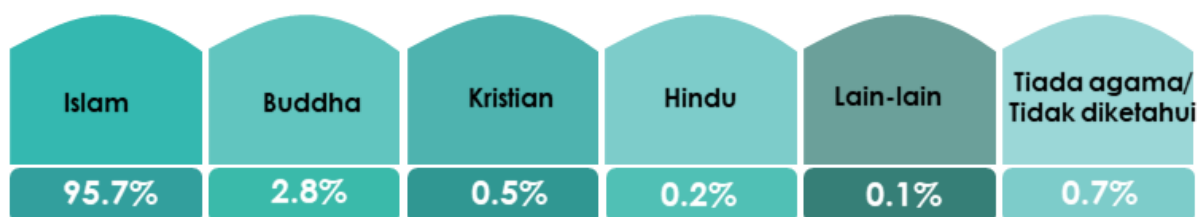
Pada 2020, penduduk yang berumur 15 tahun keatas di Kota Bharu mengikut taraf perkahwinan adalah terdiri daripada tidak pernah berkahwin (42.3%), berkahwin (49.5%), balu/duda (5.4%), dan bercerai/berpisah (1.5%).

Carta 8: Penduduk mengikut taraf perkahwinan, Kota Bharu, Kelantan, 2020

8. Agama

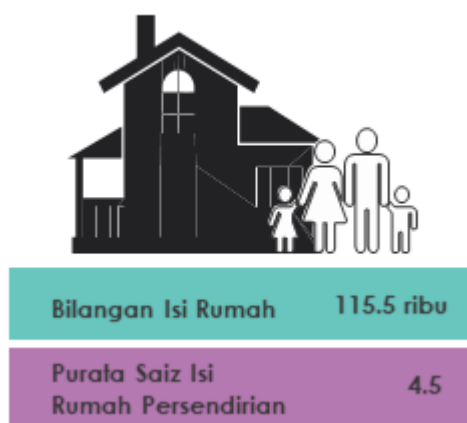
Islam merupakan agama yang paling meluas dianuti di Kota Bharu dengan 95.7 peratus. Sebagai negara yang berbilang kaum, antara agama yang dianuti ialah Buddha 2.8 peratus, Kristian 0.5 peratus dan Hindu 0.2 peratus.

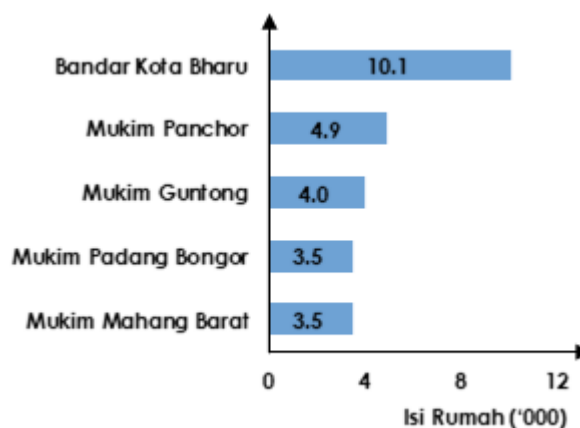
Carta 9: Penduduk mengikut agama, Kota Bharu, Kelantan, 2020

9. Isi Rumah

Jumlah isi rumah bagi daerah Kota Bharu adalah 115.5 ribu dengan purata saiz isi rumah persendirian seramai 4.5 pada 2020. Mukim yang mencatatkan bilangan isi rumah tertinggi adalah seperti di Carta 11.

Carta 10: Bilangan dan purata saiz isi rumah persendirian, Kota Bharu, Kelantan, 2020

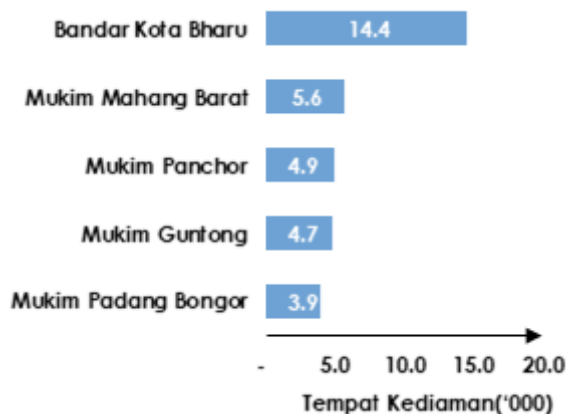

Carta 11: Bilangan isi rumah tertinggi mengikut mukim, Kota Bharu, Kelantan, 2020

10. Tempat Kediaman

Banci Malaysia 2020 merekodkan bilangan tempat kediaman di Kota Bharu adalah 133.4 ribu. Daripada jumlah tersebut, tempat kediaman didiami merangkumi 81.3 peratus dan selebihnya 18.7 peratus adalah tempat kediaman kosong.

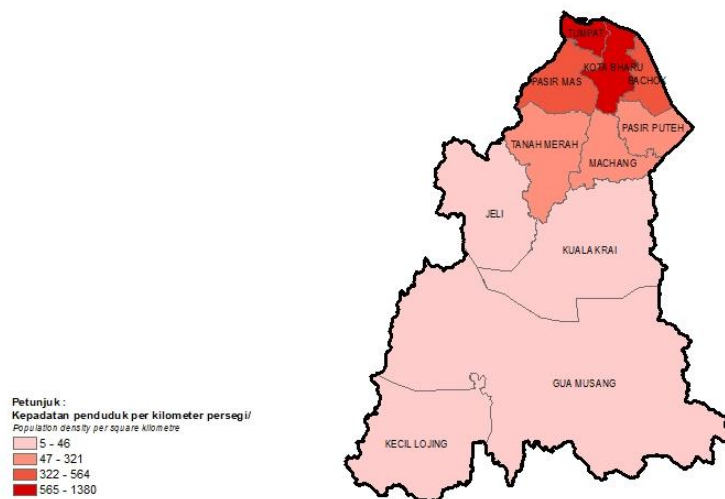
Mukim yang mencatatkan bilangan tempat kediaman tertinggi adalah seperti di Carta 12.

Carta 12: Bilangan tempat kediaman tertinggi mengikut mukim, Kota Bharu, Kelantan, 2020

11. Kepadatan Penduduk

Kepadatan penduduk di Kota Bharu adalah 1,380 orang per kilometer persegi seperti yang ditunjukkan dalam Carta 13.

Carta 13: Kepadatan penduduk, Kota Bharu, Kelantan, 2020

12. Penduduk Mengikut Strata

Kadar pembandaran di Malaysia meningkat kepada 75.1 peratus (24.3 juta) pada 2020 berbanding 70.9 peratus (19.5 juta) pada 2010. Sementara itu, penduduk luar bandar adalah 24.9 peratus (2010: 29.1%).

Penduduk bandar di Kelantan merekodkan 44.1 peratus (790.4 ribu), manakala penduduk luar bandar adalah 55.9 peratus (1,002.1 ribu).

Bagi daerah Kota Bharu pula, penduduk bandar adalah sebanyak 91.9 peratus (510.5 ribu), manakala penduduk luar bandar adalah 8.2 peratus (45.3 ribu).

Carta 14: Penduduk mengikut strata, Kota Bharu, Kelantan, 2020

1. Population

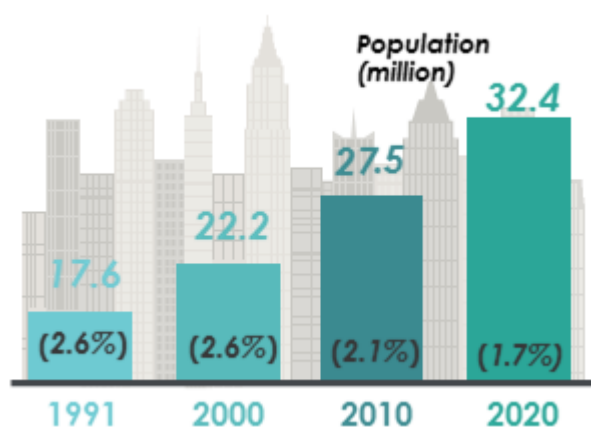

Chart 1: Number and average annual population growth rate, Malaysia, 1991–2020

MyCensus 2020 recorded the total population of Malaysia was 32.4 million (2010: 27.5 million) registering an average annual population growth rate of 1.7 per cent for the period 2010 to 2020 (2000–2010: 2.1 %).

Meanwhile, the number of population in Kelantan was 1,792.5 thousand (2010: 1,470.7 thousands) with an average annual population growth rate of 2.0 per cent for the period 2010 to 2020 (2000–2010: 1.3%).

For Kota Bharu district, the total population in 2020 was 555.8 thousands (2010: 468.4 thousands) with an average annual population growth rate of 1.7 per cent for the period 2010 to 2020 (2000–2010: 1.6%).

Mukim that recorded the highest population is as shown in Chart 2.

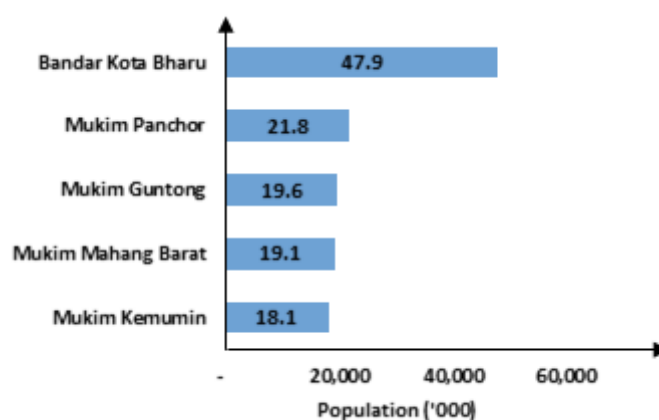

Chart 2: Highest population by mukim, Kota Bharu, Kelantan, 2020

2. Sex

MyCensus 2020 records 277.8 thousands men and 278.0 thousands women in Kota Bharu. The sex ratio was 100 males for every 100 females.

Chart 3: Population by sex and sex ratio, Kota Bharu, Kelantan, 2020

3. Citizenship

The total population in Kota Bharu in 2020 was 98.0 per cent Malaysian citizens and 2.0 per cent non-citizens. The citizen population consists of 49.7 per cent males and 50.3 per cent females. Meanwhile, the non-citizen population consists of 64.4 per cent males and 35.6 per cent females.

Chart 4: Population by citizenship, Kota Bharu, Kelantan, 2020

4. Ethnicity

The population of citizens by ethnic in Kota Bharu comprised of Bumiputera 524.7 thousands (96.4%), Chinese 16.9 thousands (3.1%), Indian 1.4 thousands (0.3%), and Others 1.6 thousands (0.3%).

Chart 5: Population by ethnicity, Kota Bharu, Kelantan, 2020

5. Age Structure

The population aged 0 to 14 years (young age) in Kota Bharu in 2020 recorded 26.6 per cent (147.7 thousand), 15 to 64 years (working age) was 66.9 per cent (372.1 thousand) and 65 years and over (old age) was 6.5 per cent (36.0 thousand).

The male population in Kota Bharu for the age group 0 to 14 years (young age) is 27.4 per cent, 15 to 64 years (working age) 66.6 per cent and 65 years and over (old age) 5.9 per cent. Meanwhile, the female population for the age group 0 to 14 years (young age) is 25.7 per cent, 15 to 64 years (working age) 67.3 per cent and 65 years and over (old age) 7.0 per cent.

	0-14 years	15-64 years	65+ years
 Total	147.7 thousand (26.6%)	372.1 thousand (66.9%)	36.0 thousand (6.5%)
 Male	76.2 thousand (27.4%)	185.1 thousand (66.6%)	16.5 thousand (5.9%)
 Female	71.5 thousand (25.7%)	186.9 thousand (67.3%)	19.5 thousand (7.0%)

Chart 6: Population by age groups, Kota Bharu, Kelantan, 2020

6. Dependency Ratio

The total dependency ratio presents the ratio of young age (0 to 14 years) and old age (65 years and over) for every 100 working age population (15 to 64 years). In 2020, the total dependency ratio in Kota Bharu was 49.4, young age dependency ratio 39.7 and old age dependency ratio 9.7.

Dependency Ratio of Old Age	 9.7
Dependency Ratio of Young Age	 39.7
Total Dependency Ratio	 49.4

Chart 7: Dependency ratio, Kota Bharu, Kelantan, 2020

7. Marital Status

In 2020, the population aged 15 and over in Kota Bharu who were never married (42.3%), married (49.5%), widow/ widower (5.4%), and divorced/ separated (1.5%).

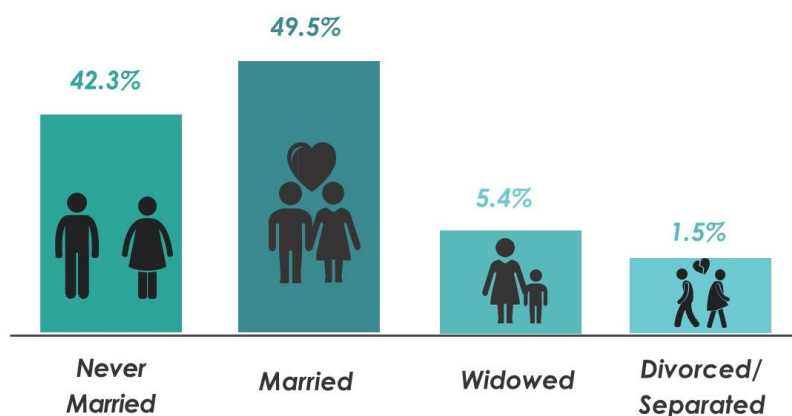

Chart 8: Population by marital status, Kota Bharu, Kelantan, 2020

8. Religion

Islam was the mostly widely professed religion in Kota Bharu with 95.7 per cent. As a multi-racial nation, other religions embraced were Buddhists 2.8 per cent, Christians 0.5 per cent and Hindus 0.2 per cent.

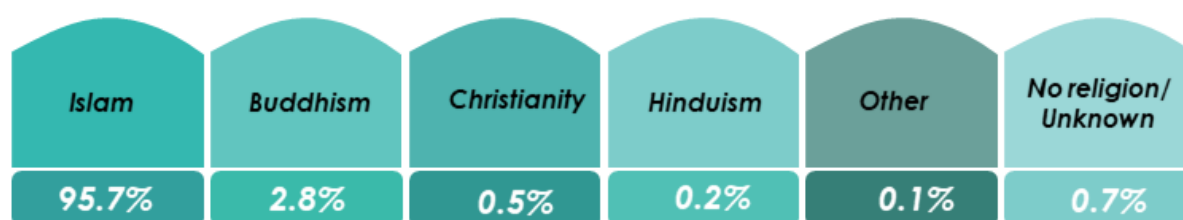

Chart 9: Population by religion, Kota Bharu, Kelantan, 2020

9. Household

The total households for Kota Bharu was 115.5 thousands with an average size of private household 4.5 in 2020. Mukim that recorded the highest number of households is as shown in Chart 11.

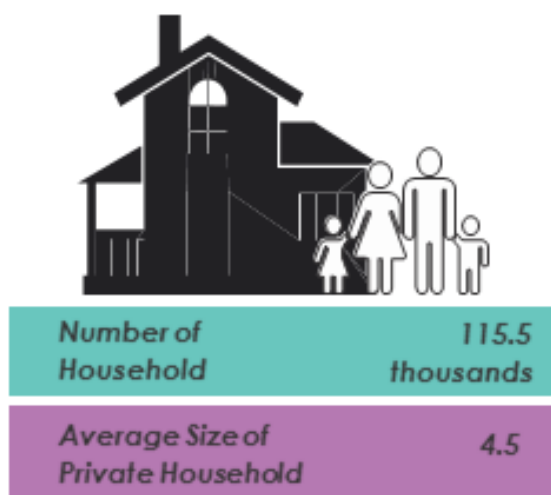

Chart 10: Number and average size of private household, Kota Bharu, Kelantan, 2020

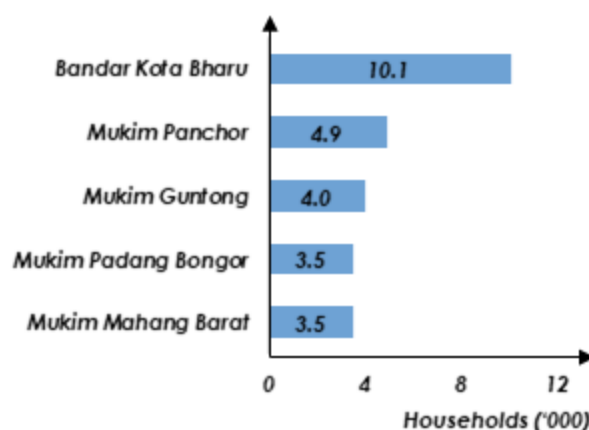

Chart 11: Highest number of household by mukim, Kota Bharu, Kelantan, 2020

10. Living Quarters

MyCensus 2020 recorded that the number of living quarters in Kota Bharu was 133.4 thousands. From this total, occupied living quarters were 81.3 per cent and the remaining 18.7 per cent were vacant.

Mukim that recorded the highest number of living quarters is as shown in Chart 12.

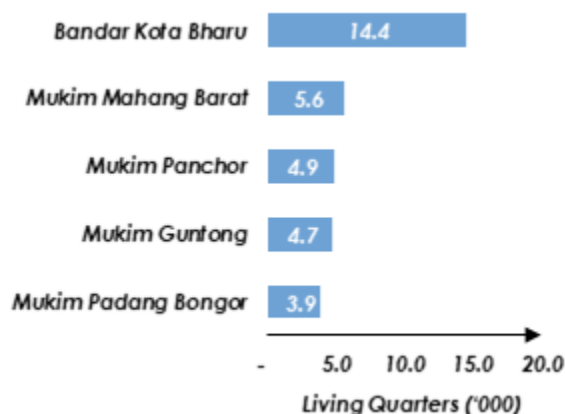

Chart 12: Highest number of living quarters by mukim, Kota Bharu, Kelantan, 2020

11. Population Density

The population density in Kota Bharu was 1,380 people per square kilometre as shown in Chart 13.

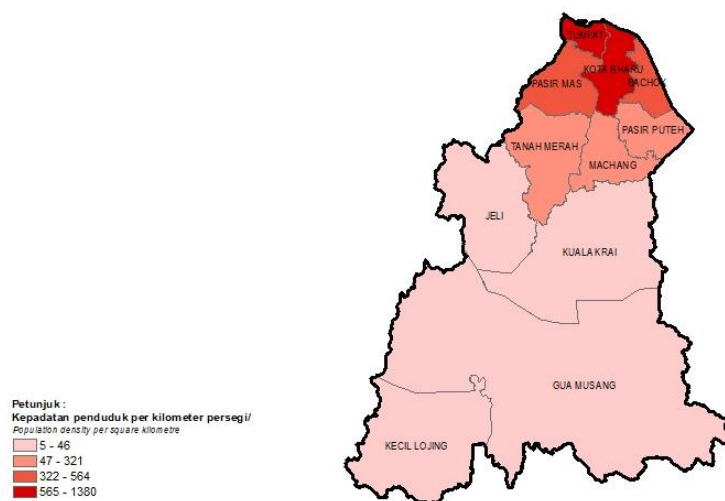

Chart 13: Population density, Kota Bharu, Kelantan, 2020

12. Population by Stratum

The urbanisation rate in Malaysia increased to 75.1 percent (24.3 million) in 2020 as compared to 70.9 percent (19.5 million) in 2010. Meanwhile, the population of rural was 24.9 per cent (2010: 29.1%).

The population of urban in Kelantan, in 2020 recorded 44.1 per cent (790.4 thousands), while the population of rural is 55.9 per cent (1,002.1 thousands).

For Kota Bharu, the population of urban is 91.9 per cent (510.5 thousands), while the rural population is 8.2 per cent (45.3 thousands).

Chart 14: Population by stratum, Kota Bharu, Kelantan, 2020

BAHAGIAN 2

PART 2

JADUAL

TABLES

STATISTIK PENDUDUK DAN PERUMAHAN

Population and Housing Statistics

Jadual 1: Statistik utama penduduk pada tahun banci, Malaysia

Table 1: Principal statistics of population on census year, Malaysia

	1970	1980	1991	2000	2010	2020
Bilangan tempat kediaman/ Number living quarters						
Jumlah/ Total	1,671,108	2,632,561	4,092,769	5,569,261	7,346,910	9,614,139
Didiami/ Occupied	1,488,227	2,332,563	3,422,189	4,679,757	6,232,613	7,751,312
Kosong/ Vacant	156,411	227,072	638,753	867,311	1,102,558	1,862,827
Peratus bilangan tempat kediaman/ Percentage number of living quarters (%)						
Jumlah/ Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Didiami/ Occupied	90.5	91.1	84.3	84.4	85.0	80.6
Kosong/ Vacant	9.5	8.9	15.7	15.6	15.0	19.4
Bilangan isi rumah/ Number of households						
Jumlah/ Total	1,890,276	2,516,295	3,566,859	4,801,835	6,353,470	8,234,644
Purata saiz isi rumah/ Average household size	5.5	5.2	4.9	4.6	4.3	3.9
Penduduk/ Population						
Jumlah/ Total	10,439,430	13,136,109	17,563,420	22,198,276	27,484,596	32,447,385
Lelaki/ Male	5,266,090	6,588,756	8,876,829	11,262,136	14,127,608	16,966,217
Perempuan/ Female	5,173,340	6,547,353	8,686,591	10,936,140	13,356,988	15,481,168
Peratus Penduduk/ Percentage of Population (%)						
Jumlah/ Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Lelaki/ Male	50.4	50.2	50.5	50.7	51.4	52.3
Perempuan/ Female	49.6	49.8	49.5	49.3	48.6	47.7
Kewarganegaraan/ Citizenship						
Warganegara/ Citizens	10,439,430	13,136,109	16,812,307	20,971,538	25,230,574	29,756,315
Bukan warganegara/ Non-citizens	..	..	751,113	1,226,738	2,254,022	2,691,070
Peratus Kewarganegaraan/ Percentage of Citizenship (%)						
Warganegara/ Citizens	100.0	100.0	95.7	94.5	91.8	91.7
Bukan warganegara/ Non-citizens	..	..	4.3	5.5	8.2	8.3
Purata kadar pertumbuhan penduduk tahunan (%)/ Average annual population growth rate (%)						
	3.9	2.3	2.6	2.6	2.1	1.7
Kumpulan etnik warganegara/ Ethnic group of citizens						
Bumiputera	5,821,637	7,782,813	10,299,903	13,765,146	17,000,173	20,649,533
Melayu/ Malay	4,910,943	6,380,383	8,521,906	11,322,282	13,760,455	16,912,998
Bumiputera Lain/ Other Bumiputera	910,694	1,402,430	1,777,997	2,442,864	3,239,718	3,736,535
Cina/ Chinese	3,564,502	4,167,053	4,623,882	5,365,847	6,193,381	6,892,367
India/ Indians	936,341	1,101,699	1,302,580	1,580,210	1,853,098	1,998,778
Lain-lain/ Others	116,950	84,544	585,942	260,335	183,922	215,637
Peratus kumpulan etnik warganegara (%)/ Percentage of ethnic group of citizens (%)						
Bumiputera	55.8	59.2	61.3	65.6	67.4	69.4
Melayu/ Malay	47.0	48.6	50.7	54.0	54.5	56.8
Bumiputera Lain/ Other Bumiputera	8.7	10.7	10.6	11.6	12.8	12.6
Cina/ Chinese	34.1	31.7	27.5	25.6	24.5	23.2
India/ Indians	9.0	8.4	7.7	7.5	7.3	6.7
Lain-lain/ Others	1.1	0.6	3.5	1.2	0.7	0.7
Struktur umur/ Age structure						
Penduduk berumur 0-14 tahun	4,684,501	5,195,882	6,438,936	7,432,000	7,592,012	7,771,840
<i>Population aged 0-14 years</i>						
Penduduk berumur 15-64 tahun	5,434,037	7,464,820	10,467,083	13,902,066	18,506,409	22,484,316
<i>Population aged 15-64 years</i>						
Penduduk berumur 65 tahun dan lebih	320,892	475,407	657,401	864,210	1,386,175	2,191,229
<i>Population aged 65 years and over</i>						
Peratus struktur umur/ Percentage of age structure (%)						
Penduduk berumur 0-14 tahun	44.9	39.6	36.7	33.5	27.6	24.0
<i>Population aged 0-14 years</i>						
Penduduk berumur 15-64 tahun	52.1	56.8	59.6	62.6	67.3	69.3
<i>Population aged 15-64 years</i>						
Penduduk berumur 65 tahun dan lebih	3.1	3.6	3.7	3.9	5.0	6.8
<i>Population aged 65 years and over</i>						

Notal Notes:

Bilangan Tempat Kediaman didiami dan kosong merujuk kepada unit perumahan persendirian sahaja (1970-2010)

Number of Occupied and vacant refers to private housing units only (1970-2010)

Jadual 1: Statistik utama penduduk pada tahun banci, Malaysia (samb.)

Table 1: Principal statistics of population on census year, Malaysia (cont'd)

	1970	1980	1991	2000	2010	2020
Nisbah tanggungan/ Dependency ratio						
Jumlah/ Total	92.1	76.0	67.8	59.7	48.5	44.3
Umur muda/ Young age	86.2	69.6	61.5	53.5	41.0	34.6
Umur tua/ Old age	5.9	6.4	6.3	6.2	7.5	9.7
Nisbah jantina/ Sex ratio						
	102	101	102	103	106	110
Taraf perkahwinan/ Marital status						
Tidak pernah berkahwin/ Never married	3,084,568	4,436,697	5,778,851	5,169,534	6,972,746	8,391,776
Berkahwin/ Married	3,488,188	4,564,565	6,581,427	8,822,431	11,863,321	13,696,428
Balu/ Duda/ Widowed	418,390	449,630	548,152	653,460	893,269	946,236
Berceraai/ Berpisah/ Divorced/ Separated	75,891	110,697	112,346	120,851	163,248	393,429
Peratus taraf perkahwinan/ Percentage of marital status (%)						
Tidak pernah berkahwin/ Never married	43.6	46.4	44.4	35.0	35.1	34.0
Berkahwin/ Married	49.4	47.7	50.5	59.7	59.6	55.5
Balu/ Duda/ Widowed	5.9	4.7	4.2	4.4	4.5	3.8
Berceraai/ Berpisah/ Divorced/ Separated	1.1	1.2	0.9	0.8	0.8	1.6
Agama/ Religion						
Islam	5,164,205	6,918,307	10,257,341	13,498,028	16,849,326	20,610,060
Kristian/ Christianity	549,654	842,990	1,412,180	2,023,504	2,542,254	2,941,049
Buddha/ Buddhism	2,635,386	2,265,457	3,222,045	4,197,149	5,446,856	6,066,784
Hindu/ Hinduism	765,250	920,392	1,112,260	1,380,414	1,725,838	1,969,471
Lain-lain/ Other	793,116	1,847,888	1,216,550	843,154	456,373	285,152
Tiada Agama/ Tidak diketahui/ No Religion/ Unknown	411,713	275,338	277,715	256,027	463,949	574,869
Peratus agama/ Percentage of religion (%)						
Islam	50.0	52.9	58.6	60.8	61.3	63.5
Kristian/ Christianity	5.3	6.4	8.1	9.1	9.2	9.1
Buddha/ Buddhism	25.5	17.3	18.4	18.9	19.8	18.7
Hindu/ Hinduism	7.4	7.0	6.4	6.2	6.3	6.1
Lain-lain/ Other	7.7	14.1	7.0	3.8	1.7	0.9
Tiada Agama/ Tidak diketahui/ No Religion/ Unknown	4.0	2.1	1.6	1.2	1.7	1.8
Keluasan (km²)/ Area (km²)						
	329,747	329,750	329,758	329,847	330,803	330,411
Kepadatan penduduk (per km²)/ Population density (per km²)						
	32	40	53	67	83	98
Penduduk mengikut strata / Population by stratum						
Bandar/ Urban	2,962,795	4,492,408	8,898,581	13,714,897	19,479,099	24,354,046
Luar Bandar/ Rural	7,476,635	8,643,701	8,664,839	8,483,379	8,005,497	8,093,339
Peratus penduduk mengikut strata / Percentage population by stratum (%)						
Bandar/ Urban	28.4	34.2	50.7	61.8	70.9	75.1
Luar Bandar/ Rural	71.6	65.8	49.3	38.2	29.1	24.9

Jadual 2: Statistik utama penduduk pada tahun banci, Kelantan

Table 2: Principal statistics of population on census year, Kelantan

	1970	1980	1991	2000	2010	2020
Bilangan tempat kediaman/ Number of living quarters						
Jumlah/ Total	151,301	188,579	264,720	295,610	335,675	430,354
Didiami/ Occupied	138,102	171,984	227,293	252,808	298,846	343,859
Kosong/ Vacant	12,130	12,385	36,300	42,221	36,360	86,495
Peratus bilangan tempat kediaman/ Percentage number of living quarters (%)						
Jumlah/ Total	100	100	100.0	100.0	100.0	100.0
Didiami/ Occupied	92	93	86.2	85.7	89.2	79.9
Kosong/ Vacant	8	7	13.8	14.3	10.8	20.1
Bilangan isi rumah/ Number of households						
Jumlah/ Total	145,380	177,799	231,641	255,975	301,965	363,251
Purata saiz isi rumah/ Average household size	4.7	4.8	5.1	5.0	4.9	4.9
Penduduk/ Population						
Jumlah/ Total	684,738	859,270	1,181,315	1,287,367	1,470,696	1,792,501
Lelaki/ Male	339,002	420,546	582,168	642,313	740,246	900,063
Perempuan/ Female	345,736	438,724	599,147	645,054	730,450	892,438
Peratus Penduduk/ Percentage of Population (%)						
Jumlah/ Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Lelaki/ Male	49.5	48.9	49.3	49.9	50.3	50.2
Perempuan/ Female	50.5	51.1	50.7	50.1	49.7	49.8
Kewarganegaraan/ Citizenship						
Warganegara/ Citizens	684,738	859,270	1,156,621	1,268,315	1,439,640	1,757,199
Bukan warganegara/ Non-citizens	...	...	24,694	19,052	31,056	35,302
Peratus Kewarganegaraan/ Percentage of Citizenship (%)						
Warganegara/ Citizens	100.0	100.0	97.9	98.5	97.9	98.0
Bukan warganegara/ Non-citizens	...	...	2.1	1.5	2.1	2.0
Purata kadar pertumbuhan penduduk tahunan (%)/ Average annual population growth rate (%)						
	2.30	2.3	2.9	1.0	1.3	2.0
Kumpulan etnik warganegara/ Ethnic group of citizens						
Bumiputera	632,750	799,340	1,091,678	1,211,895	1,378,352	1,696,831
Melayu/ Malay	632,750	799,340	1,083,499	1,201,345	1,362,830	1,671,394
Bumiputera Lain/ Other Bumiputera	..	..	8,179	10,550	15,522	25,437
Cina/ Chinese	38,741	45,331	49,949	44,545	48,787	44,676
India/ Indians	5,829	6,201	5,484	3,499	3,658	4,705
Lain-lain/ Others	7,418	8,398	9,510	8,376	8,843	10,987
Peratus kumpulan etnik warganegara (%)/ Percentage of ethnic group of citizens (%)						
Bumiputera	92.4	93.0	94.4	95.6	95.7	96.6
Melayu/ Malay	92.4	93.0	93.7	94.7	94.7	95.1
Bumiputera Lain/ Other Bumiputera	..	..	0.7	0.8	1.1	1.4
Cina/ Chinese	5.7	5.3	4.3	3.5	3.4	2.5
India/ Indians	0.9	0.7	0.5	0.3	0.3	0.3
Lain-lain/ Others	1.1	1.0	0.8	0.7	0.6	0.6
Struktur umur/ Age structure						
Penduduk berumur 0-14 tahun	300,719	366,403	505,981	535,442	475,551	537,095
<i>Population aged 0-14 years</i>						
Penduduk berumur 15-64 tahun	357,831	458,056	623,623	690,300	912,251	1,141,293
<i>Population aged 15-64 years</i>						
Penduduk berumur 65 tahun dan lebih	26,188	34,811	51,711	61,625	82,894	114,113
<i>Population aged 65 years and over</i>						
Peratus struktur umur/ Percentage of age structure (%)						
Penduduk berumur 0-14 tahun	43.9	42.6	42.8	41.6	32.3	30.0
<i>Population aged 0-14 years</i>						
Penduduk berumur 15-64 tahun	52.3	53.3	52.8	53.6	62.0	63.7
<i>Population aged 15-64 years</i>						
Penduduk berumur 65 tahun dan lebih	3.8	4.1	4.4	4.8	5.6	6.4
<i>Population aged 65 years and over</i>						

Nota/ Notes:

Bilangan tempat kediaman didiami dan kosong merujuk kepada unit perumahan persendirian sahaja (1970-2010)

Number of occupied and vacant living quarters refer to private housing units only (1970-2010)

Jadual 2: Statistik utama penduduk pada tahun banci, Kelantan (samb.)

Table 2: Principal statistics of population on census year, Kelantan (cont'd)

	1970	1980	1991	2000	2010	2020
Nisbah tanggungan/ Dependency ratio						
Jumlah/ Total	91.4	87.6	89.4	86.5	61.2	57.1
Umur muda/ Young age	84.0	80.0	81.1	77.6	52.1	47.1
Umur tua/ Old age	7.3	7.6	8.3	8.9	9.1	10.0
Nisbah jantina/ Sex ratio						
	98	96	97	100	101	101
Taraf perkahwinan/ Marital status						
Tidak pernah berkahwin/ Never married	159,928	245,892	358,134	235,730	340,472	504,785
Berkahwin/ Married	263,886	305,713	410,801	457,650	579,288	647,254
Balu/ Duda/ Widowed	34,083	28,642	37,939	45,994	64,540	72,646
Bercera/ Berpisah/ Divorced/ Separated	12,799	19,828	16,519	12,551	10,845	19,280
Peratus taraf perkahwinan/ Percentage of marital status (%)						
Tidak pernah berkahwin/ Never married	34	41	43.5	31.4	34.2	40.2
Berkahwin/ Married	56	51	49.9	60.9	58.2	51.6
Balu/ Duda/ Widowed	7	5	4.6	6.1	6.5	5.8
Bercera/ Berpisah/ Divorced/ Separated	3	3	2.0	1.7	1.1	1.5
Agama/ Religion						
Islam	628,783	795,649	1,109,502	1,223,034	1,400,087	1,712,263
Kristian/ Christianity	1,912	2,009	2,917	2,203	4,212	6,850
Buddha/ Buddhism	38,909	44,262	53,932	50,432	54,789	50,725
Hindu/ Hinduism	4,262	4,618	4,348	3,085	3,499	3,821
Lain-lain/ Others	2,982	10,752	8,242	8,172	2,733	3,307
Tiada Agama/ Tidak diketahui/ No Religion/ Unknown	7,464	901	1,063	441	5,376	15,535
Peratus agama/ Percentage of religion (%)						
Islam	91.9	92.7	94.0	95.0	95.2	95.5
Kristian/ Christianity	0.3	0.2	0.2	0.2	0.3	0.4
Buddha/ Buddhism	5.7	5.2	4.6	3.9	3.7	2.8
Hindu/ Hinduism	0.6	0.5	0.4	0.2	0.2	0.2
Lain-lain/ Others	0.4	1.3	0.7	0.6	0.2	0.2
Tiada Agama/ Tidak diketahui/ No Religion/ Unknown	1.1	0.1	0.1	0.0	0.4	0.9
Keluasan (km²)/ Area (km²)						
	14,931	14,931	14,943	15,024	15,099	15,040
Kepadatan penduduk (per km²)/ Population density (per km²)						
	46	58	79	85	97	119
Penduduk mengikut strata/ Population by stratum						
Bandar/ Urban	684,738	859,270	1,181,315	1,287,367	1,470,696	1,792,501
Luar Bandar/ Rural	103,250	241,028	395,485	430,943	612,793	790,412
	581,488	618,242	785,830	856,424	857,903	1,002,089
Peratus penduduk mengikut strata/ Percentage of population by stratum (%)						
Bandar/ Urban	15.1	28	33.5	33.5	41.7	44.1
Luar Bandar/ Rural	84.9	71.9	66.5	66.5	58.3	55.9

Jadual 3: Statistik utama penduduk pada tahun banci, Kota Bharu, Kelantan

Table 3: Principal statistics of population on census year, Kota Bharu, Kelantan

	1970	1980	1991	2000	2010	2020
Bilangan tempat kediaman/ Number of living quarters						
Jumlah/ Total	..	..	78,906	90,431	105,803	133,413
Didiami/ Occupied	..	..	68,870	78,303	94,471	108,423
Kosong/ Vacant	..	..	9,803	12,128	11,100	24,990
Peratus bilangan tempat kediaman/ Percentage number of living quarters (%)						
Jumlah/ Total	..	..	100.0	100.0	100.0	100.0
Didiami/ Occupied	..	..	87.5	86.6	89.5	81.3
Kosong/ Vacant	..	..	12.5	13.4	10.5	18.7
Bilangan isi rumah/ Number of households						
Jumlah/ Total	..	..	70,363	79,163	96,278	115,485
Purata saiz isi rumah/ Average household size	..	..	5.2	5.0	4.9	4.8
Penduduk/ Population						
Jumlah/ Total	207,394	275,986	366,770	398,835	468,438	555,757
Lelaki/ Male	102,708	135,578	178,955	197,695	232,752	277,807
Perempuan/ Female	104,686	140,408	187,815	201,140	235,686	277,950
Peratus Penduduk/ Percentage of Population (%)						
Jumlah/ Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Lelaki/ Male	49.5	49.1	48.8	49.6	49.7	50.0
Perempuan/ Female	50.5	50.9	51.2	50.4	50.3	50.0
Kewarganegaraan/ Citizenship						
Warganegara/ Citizens	207,394	275,986	362,619	393,913	459,880	544,531
Bukan warganegara/ Non-citizens	..	..	4,151	4,922	8,558	11,226
Peratus Kewarganegaraan/ Percentage of Citizenship (%)						
Warganegara/ Citizens	100.0	100.0	98.9	98.8	98.2	98.0
Bukan warganegara/ Non-citizens	..	..	1.1	1.2	1.8	2.0
Purata kadar pertumbuhan penduduk tahunan (%)/ Average annual population growth rate (%)						
	..	2.9	2.8	0.8	1.6	1.7
Kumpulan etnik warganegara/ Ethnic group of citizens						
Bumiputera	186,057	248,828	334,747	370,258	434,917	524,700
Melayu/ Malay	186,057	248,828	333,637	369,380	433,238	521,398
Bumiputera Lain/ Other Bumiputera	-	-	1,110	878	1,679	3,302
Cina/ Chinese	18,910	23,491	24,528	21,334	22,444	16,879
India/ Indians	1,709	2,453	1,855	1,342	1,320	1,390
Lain-lain/ Others	718	1,214	1,489	979	1,199	1,562
Peratus kumpulan etnik warganegara (%)/ Percentage of ethnic group of citizens (%)						
Bumiputera	89.7	90.2	92.4	94.0	94.6	96.4
Melayu/ Malay	89.7	90.2	92.0	93.8	94.2	95.8
Bumiputera Lain/ Other Bumiputera	-	-	0.3	0.2	0.4	0.6
Cina/ Chinese	..	8.5	6.8	5.4	4.9	3.1
India/ Indians	..	0.9	0.5	0.3	0.3	0.3
Lain-lain/ Others	..	0.4	0.3	0.2	0.3	0.3
Struktur umur/ Age structure						
Penduduk berumur 0-14 tahun	..	111,869	149,453	157,031	138,077	147,669
<i>Population aged 0-14 years</i>						
Penduduk berumur 15-64 tahun	..	153,482	201,942	224,112	305,565	372,078
<i>Population aged 15-64 years</i>						
Penduduk berumur 65 tahun dan lebih	..	10,635	15,375	17,692	24,796	36,010
<i>Population aged 65 years and over</i>						
Peratus struktur umur/ Percentage of age structure (%)						
Penduduk berumur 0-14 tahun	..	40.5	40.7	39.4	29.5	26.6
<i>Population aged 0-14 years</i>						
Penduduk berumur 15-64 tahun	..	55.6	55.1	56.2	65.2	66.9
<i>Population aged 15-64 years</i>						
Penduduk berumur 65 tahun dan lebih	..	3.9	4.2	4.4	5.3	6.5
<i>Population aged 65 years and over</i>						

Nota/ Notes:

Bilangan Tempat Kediaman didiami dan kosong merujuk kepada unit perumahan persendirian sahaja (1970-2010)

Number of occupied and vacant living quarters refer to private housing units only (1970-2010)

Jadual 3: Statistik utama penduduk pada tahun banci, Kota Bharu, Kelantan (samb.)

Table 3: Principal statistics of population on census year, Kota Bharu, Kelantan (cont'd)

	1970	1980	1991	2000	2010	2020
Nisbah tanggungan/ Dependency ratio						
Jumlah/ Total	..	79.8	81.6	78.0	53.3	49.4
Umur muda/ Young age	..	72.9	74.0	70.1	45.2	39.7
Umur tua/ Old age	..	6.9	7.6	7.9	8.1	9.7
Nisbah jantina/ Sex ratio						
	98	97	95	98	99	100
Taraf perkahwinan/ Marital status						
Tidak pernah berkahwin/ Never married	..	..	118,123	81,185	112,989	172,652
Berkahwin/ Married	..	..	125,479	142,933	194,063	202,004
Balul/ Duda/ Widowed	..	..	12,351	13,922	19,556	22,060
Bercera/ Berpisah/ Divorced/ Separated	..	..	4,637	3,764	3,753	6,254
Peratus taraf perkahwinan/ Percentage of marital status (%)						
Tidak pernah berkahwin/ Never married	..	..	45.3	33.6	34.2	42.3
Berkahwin/ Married	..	..	48.2	59.1	58.7	49.5
Balul/ Duda/ Widowed	..	..	4.7	5.8	5.9	5.4
Bercera/ Berpisah/ Divorced/ Separated	..	..	1.8	1.6	1.1	1.5
Agama/ Religion						
Islam	..	..	338,095	374,638	442,711	531,584
Kristian/ Christianity	..	..	1,894	1,471	2,007	2,916
Buddha/ Buddhism	..	..	22,874	20,627	21,915	15,692
Hindu/ Hinduism	..	..	1,249	1,140	1,391	1,189
Lain-lain/ Others	..	..	1,133	748	265	340
Tiada Agama/ Tidak diketahui No Religion/ Unknown	..	..	583	211	149	4,036
Peratus agama/ Percentage of religion (%)						
Islam	..	..	92.4	93.9	94.5	95.7
Kristian/ Christianity	..	..	0.5	0.4	0.4	0.5
Buddha/ Buddhism	..	..	6.3	5.2	4.7	2.8
Hindu/ Hinduism	..	..	0.3	0.3	0.3	0.2
Lain-lain/ Others	..	..	0.3	0.2	0.1	0.1
Tiada Agama/ Tidak diketahui No Religion/ Unknown	..	..	0.2	0.1	0.0	0.7
Keluasan (km²)/ Area (km²)						
	..	..	..	..	..	403
Kepadatan penduduk (per km²)/ Population density (per km²)						
	..	..	..	..	..	1,380
Penduduk mengikut strata / Population by stratum						
Bandar/ Urban	..	215,019	297,634	324,016	419,611	510,456
Luar Bandar/ Rural	..	60,967	69,136	74,819	48,827	45,301
Peratus penduduk mengikut strata / Percentage of population by stratum (%)						
Bandar/ Urban	..	77.9	81.2	81.2	89.6	91.9
Luar Bandar/ Rural	..	22.1	18.8	18.8	10.4	8.2

Jadual 4: Bilangan penduduk dan nisbah jantina mengikut kumpulan umur, Kota Bharu, Kelantan, 2020

Table 4: Number of population and sex ratio by age group, Kota Bharu, Kelantan, 2020

Kumpulan Umur/ <i>Age Group</i>	Jumlah <i>Total</i>	Lelaki <i>Male</i>	Perempuan <i>Female</i>	Nisbah Jantina <i>Sex Ratio</i>
Jumlah <i>Total</i>	555,757	277,807	277,950	100
0 - 14	147,669	76,176	71,493	107
15 - 64	372,078	185,131	186,947	99
65+	36,010	16,500	19,510	85

Jadual 5: Bilangan penduduk mengikut kumpulan umur, kumpulan etnik dan jantina, Kota Bharu, Kelantan, 2020

Table 5: Number of population by age group, ethnic group and sex, Kota Bharu, Kelantan, 2020

Kumpulan Umur Age Group	Jumlah Total	Jumlah Total	Warganegara Malaysia Malaysian citizens					Bukan warganegara Malaysia Non-Malaysian citizens	
			Jumlah Total	Bumiputera		Cina Chinese	India Indians		Lain-lain Others
				Melayu Malay	Bumiputera lain Other Bumiputera				
Jumlah Total	555,757	544,531	524,700	521,398	3,302	16,879	1,390	1,562	11,226
0 - 14	147,669	146,966	143,955	143,111	844	2,612	88	311	703
15 - 64	372,078	361,982	347,963	345,625	2,338	11,636	1,250	1,133	10,096
65+	36,010	35,583	32,782	32,662	120	2,631	52	118	427
Lelaki Male	277,807	270,579	260,711	259,047	1,664	8,543	619	706	7,228
0 - 14	76,176	75,803	74,171	73,739	432	1,433	44	155	373
15 - 64	185,131	178,456	171,617	170,435	1,182	5,788	544	507	6,675
65+	16,500	16,320	14,923	14,873	50	1,322	31	44	180
Perempuan Female	277,950	273,952	263,989	262,351	1,638	8,336	771	856	3,998
0 - 14	71,493	71,163	69,784	69,372	412	1,179	44	156	330
15 - 64	186,947	183,526	176,346	175,190	1,156	5,848	706	626	3,421
65+	19,510	19,263	17,859	17,789	70	1,309	21	74	247

Jadual 6 : Bilangan penduduk mengikut taraf perkahwinan, kumpulan etnik dan jantina, Kota Bharu, Kelantan, 2020

Table 6 : Number of population by marital status, ethnic group and sex, Kota Bharu, Kelantan, 2020

Jantina/ Taraf Perkahwinan Sex/ Marital Status	Jumlah Total	Warganegara Malaysia Malaysian citizens							Bukan warganegara Malaysia Non-Malaysian citizens
		Jumlah Total	Bumiputera			Cina Chinese	India Indians	Lain-lain Others	
			Jumlah Total	Melayu Malay	Bumiputera lain Other Bumiputera				
Jumlah Total	408,088	397,565	380,745	378,287	2,458	14,267	1,302	1,251	10,523
Tidak pernah berkahwin Never Married	172,652	170,417	163,719	162,605	1,114	5,375	888	435	2,235
Berkahwin Married	202,004	199,106	190,299	189,066	1,233	7,735	368	704	2,898
Balu/ Duda Widowed	22,060	21,871	20,834	20,759	75	917	38	82	189
Bercerai/ Berpisah Separate/ Divorced	6,254	6,160	5,882	5,857	25	240	8	30	94
Tidak diketahui Unknown	5,118	11	11	-	11	-	-	-	5,107
Lelaki Male	201,631	194,776	186,540	185,308	1,232	7,110	575	551	6,855
Tidak pernah berkahwin Never Married	92,620	90,920	87,390	86,821	569	2,910	370	250	1,700
Berkahwin Married	99,029	97,785	93,474	92,844	630	3,843	184	284	1,244
Balu/ Duda Widowed	4,255	4,227	3,938	3,920	18	262	17	10	28
Bercerai/ Berpisah Separate/ Divorced	1,856	1,841	1,735	1,723	12	95	4	7	15
Tidak diketahui Unknown	3,871	3	3	-	3	-	-	-	3,868
Perempuan Female	206,457	202,789	194,205	192,979	1,226	7,157	727	700	3,668
Tidak pernah berkahwin Never Married	80,032	79,497	76,329	75,784	545	2,465	518	185	535
Berkahwin Married	102,975	101,321	96,825	96,222	603	3,892	184	420	1,654
Balu/ Duda Widowed	17,805	17,644	16,896	16,839	57	655	21	72	161
Bercerai/ Berpisah Separate/ Divorced	4,398	4,319	4,147	4,134	13	145	4	23	79
Tidak diketahui Unknown	1,247	8	8	-	8	-	-	-	1,239

Jadual 7: Bilangan penduduk mengikut agama dan jantina, Kota Bharu, Kelantan, 2020*Table 7: Number of population by religion and sex, Kota Bharu, Kelantan, 2020*

Agama/ Religion	Jumlah Total	Jantina Sex	
		Lelaki Male	Perempuan Female
Jumlah <i>Total</i>	555,757	277,807	277,950
Islam <i>Islam</i>	531,584	264,283	267,301
Kristian <i>Christianity</i>	2,916	1,513	1,403
Buddha <i>Buddhism</i>	15,692	7,854	7,838
Hindu <i>Hinduism</i>	1,189	583	606
Lain-lain* <i>Other</i>	340	183	157
Tiada Agama <i>No Religion</i>	147	91	56
Tidak Diketahui <i>Unknown</i>	3,889	3,300	589

Nota/ Notes :

Lain-lain terdiri daripada agama Sikh, Tao, Konfusianisme, Bahai, Puak/ suku/ folk/ agama tradisi lain orang Cina, Animisme dan lain-lain.

Other include Sikhism, Taoism, Confucianism, Bahai, Tribal/ folk/ other traditional Chinese religion, Animisme and others.

Jadual 8: Bilangan penduduk, tempat kediaman, isi rumah dan purata saiz isi rumah mengikut mukim/ daerah kecil, Kota Bharu, Kelantan, 2020

Table 8: Number of population, living quarters, households and average household size by mukim/ sub-district, Kota Bharu, Kelantan, 2020

Daerah Pentadbiran/ Jajahan Mukim/ Daerah Kecil Administrative District/ Jajahan Mukim/ Sub-District	Penduduk Population		Tempat Kediaman Living quarters	Isi Rumah Households	Purata Saiz Isi Rumah Average Households Size
	Jumlah Total	Perempuan Female			
MALAYSIA	32,447,385	15,481,168	9,614,139	8,234,644	3.9
KELANTAN	1,792,501	892,438	430,354	363,251	4.8
Kota Bharu					
Mukim Aur Duri	1,341	666	334	283	4.7
Mukim Badak Mati	3,784	1,779	1,101	859	4.4
Mukim Badak	4,449	2,252	1,025	872	5.1
Mukim Badang	5,850	2,893	1,452	1,296	4.5
Mukim Banggu	4,733	2,412	1,094	956	5.0
Mukim Banggol	6,090	2,956	1,292	1,282	4.7
Mukim Baung	13,972	6,142	2,654	2,551	4.4
Mukim Bayang	5,625	2,857	1,394	1,429	4.0
Mukim Bechah Mulong	4,524	2,262	986	965	4.7
Mukim Beta Hulu	2,147	1,044	495	437	4.9
Mukim Beta Hilir	2,990	1,540	668	540	5.2
Mukim Beting	4,958	2,510	1,403	1,160	4.2
Mukim Biah	2,105	1,011	491	423	5.0
Mukim Binjai	5,833	2,924	1,429	1,361	4.2
Mukim Buloh Poh	3,587	1,854	872	723	4.9
Mukim Bunut Payong	5,795	2,855	1,381	1,281	4.5
Mukim But	3,875	1,979	958	789	4.9
Mukim Chekli	2,154	1,154	413	466	4.6
Mukim Chekok	5,317	2,722	1,366	1,184	4.5

Jadual 8: Bilangan penduduk, tempat kediaman, isi rumah dan purata saiz isi rumah mengikut mukim/ daerah kecil, Kota Bharu, Kelantan, 2020 (samb.)

Table 8: Number of population, living quarters, households and average household size by mukim/ sub-district, Kota Bharu, Kelantan, 2020 (cont'd)

Daerah Pentadbiran/ Jajahan Mukim/ Daerah Kecil Administrative District/ Jajahan Mukim/ Sub-District	Penduduk Population		Tempat Kediaman Living quarters	Isi Rumah Households	Purata Saiz Isi Rumah Average Households Size
	Jumlah Total	Perempuan Female			
Mukim Che Latiff	3,553	2,030	1,523	692	702
Mukim Chicha	4,057	1,949	2,108	1,141	1,054
Mukim Dal	7,711	3,800	3,911	1,547	1,507
Mukim Demit	4,639	2,161	2,478	1,262	1,200
Mukim Duson Rendah	1,981	1,008	973	472	397
Mukim Guntong	19,591	9,957	9,634	4,700	3,952
Mukim Jelutong	1,967	980	987	437	438
Mukim Kadok	7,066	3,605	3,461	1,529	1,368
Mukim Karang	3,308	1,551	1,757	670	516
Mukim Kampong Sireh	2,164	1,075	1,089	493	395
Mukim Kedai Buloh	4,070	1,890	2,180	832	781
Mukim Kejang	6,247	3,133	3,114	1,306	1,376
Mukim Kemubu	5,619	2,969	2,650	1,273	1,075
Mukim Kemumin	18,121	10,681	7,440	3,070	3,142
Mukim Kenali	10,236	4,854	5,382	2,370	1,912
Mukim Ketereh Barat	4,892	2,520	2,372	1,047	971
Mukim Ketereh Timor	5,897	3,069	2,828	1,482	1,255
Mukim Koh	1,919	1,034	885	391	350
Mukim Kota	4,595	2,249	2,346	1,183	1,057
Mukim Langgar	9,477	4,506	4,971	2,128	2,035
Mukim Lembu	6,162	3,001	3,161	1,325	1,112
Mukim Lubok Jambu	2,175	1,075	1,100	510	401
Mukim Lubok Pukol	3,760	1,885	1,875	914	776

Jadual 8: Bilangan penduduk, tempat kediaman, isi rumah dan purata saiz isi rumah mengikut mukim/ daerah kecil, Kota Bharu, Kelantan, 2020 (samb.)

Table 8: Number of population, living quarters, households and average household size by mukim/ sub-district, Kota Bharu, Kelantan, 2020 (cont'd)

Daerah Pentadbiran/ Jajahan Mukim/ Daerah Kecil Administrative District/ Jajahan Mukim/ Sub-District	Penduduk Population		Tempat Kediaman Living quarters	Isi Rumah Households	Purata Saiz Isi Rumah Average Households Size
	Jumlah Total	Perempuan Female			
Mukim Lundang	7,894	4,209	1,608	1,741	4.4
Mukim Lundang Paku	3,125	1,562	639	648	4.8
Mukim Mahang Barat	19,148	8,007	5,581	3,488	4.7
Mukim Mahang Timor	10,679	4,986	2,857	2,157	4.9
Mukim Mentuan	6,796	3,377	1,426	1,449	4.7
Mukim Melor	5,777	2,881	1,613	1,268	4.6
Mukim Padang Bongor	16,126	7,891	3,874	3,538	4.3
Mukim Padang Enggang	6,325	3,165	1,718	1,468	4.3
Mukim Padang Garong	5,340	2,664	1,602	1,312	4.1
Mukim Padang Leban	2,784	1,462	862	642	4.0
Mukim Padang Raja	5,382	2,643	1,241	1,117	4.8
Mukim Padang Sakar	2,649	1,344	580	486	5.5
Mukim Padang Tengah	2,088	1,032	441	378	5.5
Mukim Panchor	21,823	11,270	4,853	4,911	4.2
Mukim Pangkal Pisang	3,725	1,868	975	810	4.6
Mukim Parit	5,802	2,938	1,283	1,075	5.4
Mukim Pasir Ha	3,444	1,732	783	787	4.4
Mukim Pasir Mas	4,507	1,895	980	804	5.1
Mukim Patek	5,264	2,631	1,331	1,092	4.8
Mukim Pauh	7,581	3,762	1,654	1,719	4.4
Mukim Paya	2,579	1,234	587	490	5.3
Mukim Pendek	7,657	3,879	1,956	1,606	4.6
Mukim Pengkalan Chepa	6,242	3,528	1,004	955	4.8

Jadual 8: Bilangan penduduk, tempat kediaman, isi rumah dan purata saiz isi rumah mengikut mukim/ daerah kecil, Kota Bharu, Kelantan, 2020 (samb.)

Table 8: Number of population, living quarters, households and average household size by mukim/ sub-district, Kota Bharu, Kelantan, 2020 (cont'd)

Daerah Pentadbiran/ Jajahan Mukim/ Daerah Kecil Administrative District/ Jajahan Mukim/ Sub-District	Penduduk Population		Tempat Kediaman Living quarters	Isi Rumah Households	Purata Saiz Isi Rumah Average Households Size
	Jumlah Total	Perempuan Female			
Mukim Peringat	7,562	3,736	1,986	1,571	4.8
Mukim Perol	1,138	594	275	245	4.4
Mukim Pintu Gang	10,096	4,865	2,540	2,240	4.4
Mukim Pulau	3,757	1,587	885	752	4.3
Mukim Pulau Belanga	3,595	1,763	843	744	4.8
Mukim Pulau Gajah	2,743	1,436	673	581	4.7
Mukim Pulau Kundor	1,868	961	430	374	5.0
Mukim Pulau Panjang	2,206	1,096	411	377	5.3
Mukim Pulau Pisang	2,995	1,542	704	640	4.7
Mukim Sabak	2,436	1,570	399	387	5.0
Mukim Salor	3,910	1,939	898	716	5.5
Mukim Semut Api	3,168	1,612	758	707	4.5
Mukim Sering	6,667	3,330	1,610	1,394	4.7
Mukim Seterpa	5,522	2,882	1,243	1,188	4.6
Mukim Tanjong Chat	5,462	2,752	1,356	1,284	4.2
Mukim Tapang	7,614	3,693	1,504	1,541	4.6
Mukim Tebing Tinggi	2,678	1,306	558	493	4.9
Mukim Telok	10,649	5,337	2,646	2,417	4.4
Mukim Telok Bharu	5,925	2,932	1,483	1,328	4.4
Mukim Telok Kitang	1,334	672	318	287	4.7
Mukim Tiong	7,377	3,763	1,727	1,526	4.7
Mukim Tok Ku	6,952	3,411	1,520	1,296	4.9
Mukim Wakaf Stan	5,823	2,932	1,391	1,282	4.5

Jadual 8: Bilangan penduduk, tempat kediaman, isi rumah dan purata saiz isi rumah mengikut mukim/ daerah kecil, Kota Bharu, Kelantan, 2020 (samb.)

Table 8: Number of population, living quarters, households and average household size by mukim/ sub-district, Kota Bharu, Kelantan, 2020 (cont'd)

Daerah Pentadbiran/ Jajahan Mukim/ Daerah Kecil Administrative District/ Jajahan Mukim/ Sub-District	Penduduk Population		Tempat Kediaman Living quarters	Isi Rumah Households	Purata Saiz Isi Rumah Average Households Size
	Jumlah Total	Perempuan Female			
Mukim Wakaf Siku	1,125	567	286	258	4.4
Bandar Kota Bharu	47,910	25,884	14,419	10,126	4.1
Bandar Baru Kubang Kerian	4,011	2,108	1,480	1,124	3.6
Pekan Mulong	157	85	40	33	4.8

Jadual 9: Bilangan penduduk, tempat kediaman, isi rumah dan purata saiz isi rumah mengikut Pihak Berkuasa Tempatan, Kota Bharu, Kelantan, 2020
Table 9: Number of population, living quarters, households and average household size by Local Authority Areas, Kota Bharu, Kelantan, 2020

Pihak Berkuasa Tempatan Local Authority Areas	Penduduk Population		Tempat Kediaman Living quarters	Isi Rumah Households	Purata Saiz Isi Rumah Average Households Size
	Jumlah Total	Lelaki Male	Perempuan Female		
MALAYSIA	32,447,385	16,966,217	15,481,168	8,234,644	3.9
KELANTAN	1,792,501	900,063	892,438	363,251	4.8
M.D. Ketereh	159,560	82,599	76,961	31,798	4.9
M.P. Kota Bharu Bandaraya Islam	396,193	195,205	200,988	83,683	4.4

Jadual 10: Data awalan tempat kediaman kosong mengikut sebab utama kekosongan, Kota Bharu, Kelantan, 2020
Table 10: Preliminary data of vacant living quarters by main reason of vacancy, Kota Bharu, Kelantan, 2020

Tempat Kediaman Kosong <i>Vacant of living quarters</i>	Bilangan <i>Total</i>	Peratus <i>Percentage</i>
Baru siap/ untuk disewa atau dijual <i>Newly completed/ for rent or sale</i>	6,540	26.5
Untuk dibaiki/ ubahsuai <i>For repair/ renovation</i>	1,917	7.8
Rumah peranginan/ persinggahan <i>Holiday resort/ Transit</i>	5,738	23.2
Homestay	1,093	4.4
Rumah pekerja bermusim <i>Seasonal workers quarters</i>	153	0.6
Hampir roboh <i>Dilapidated</i>	1,815	7.4

Nota/ Notes:
Sebab TK Kosong: Data adalah berdasarkan pemerhatian di lapangan.
Reason for vacant living quarters: Data is based field observations.

Indikator Demografi Terpilih, Daerah Pentadbiran

*Selected Demographic Indicators,
Administrative District*

Jadual 11: Indikator demografi terpilih mengikut jantina, Kota Bharu, Kelantan, 2020*Table 11: Selected demographic indicators by sex, Kota Bharu, Kelantan, 2020*

Indikator Demografi/ Demographic Indicators	Jumlah Total	Jantina Sex	
		Lelaki Male	Perempuan Female
Kelahiran hidup <i>Live births</i>	11,285	5,903	5,382
Kadar Kelahiran Kasar <i>Crude Birth Rate</i>	18.7	19.6	17.8
Kematian <i>Deaths</i>	3,318	1,861	1,457
Kadar Kematian Kasar <i>Crude Death Rate</i>	5.5	6.2	4.8
Pertambahan semula jadi <i>Natural increase</i>	7,967	4,042	3,925
Kadar Pertambahan Semula Jadi Kasar <i>Crude Rate of Natural Increase</i>	13.2	13.4	13.0
Kelahiran mati <i>Stillbirths</i>	69	43	26
Kematian perinatal <i>Perinatal death</i>	98	59	39
Kematian neonatal <i>Neonatal death</i>	39	22	17
Kematian bayi <i>Infant deaths</i>	66	37	29
Kematian kanak-kanak <i>Toddler deaths</i>	12	6	6

Nota/ Notes:**kadar adalah bagi setiap 1,000 penduduk***The rates are per 1,000 population*

Jadual 11: Indikator demografi terpilih mengikut jantina, Kota Bharu, Kelantan, 2020 (samb.)

Table 11: Selected demographic indicators by sex, Kota Bharu, Kelantan, 2020 (cont'd.)

Indikator Demografi/ Demographic Indicators	Jumlah Total	Jantina Sex	
		Lelaki Male	Perempuan Female
Kematian kurang daripada 5 tahun <i>Under-5 deaths</i>	78	43	35
Nisbah Mortaliti Ibu Bersalin <i>Maternal Mortality Ratio</i>	35.4	..	35.4
Perkahwinan Orang Islam <i>Muslim marriages</i>	744	744	28
Perkahwinan Orang Bukan Islam <i>Non-Muslim marriages</i>	86	86	86
Perceraian Orang Islam <i>Muslim divorces</i>	965	965	969
Perceraian Orang Bukan Islam <i>Non-Muslim divorces</i>	28	28	21

Nota/ Notes :

Nisbah Mortaliti ibu bersalin adalah bagi setiap 100,000 kelahiran hidup

Maternal mortality ratio refers are per 100,000 live births

Jumlah perkahwinan dan perceraian adalah berdasarkan tempat tinggal biasa lelaki mengikut tarikh perkahwinan dan perceraian

The number of marriages and divorces are based on the males' place of usual residence and date of marriage and divorce

*** Bilangan perkahwinan/ perceraian terlalu kecil untuk dipaparkan**

Number of marriages/ divorces are too small to be published

Jadual 12: Lima sebab kematian utama (disahkan dan tidak disahkan secara perubatan), Kota Bharu, Kelantan, 2020

Table 12: Five principal causes of death (medically certified and non-medically certified), Kota Bharu, Kelantan, 2020

Kota Bharu						
Disahkan secara perubatan <i>Medically Certified</i>		Bil. <i>No</i>	%	Tidak disahkan secara perubatan <i>Non-Medically Certified</i>		Bil. <i>No</i>
						%
1. Ischaemic heart diseases		443	21.9	Sakit tua 65 tahun dan lebih <i>Old age 65 years and over</i>		665
2. Pneumonia		259	12.8	Darah tinggi <i>Hypertension</i>		84
3. Cerebrovascular diseases		194	9.6	Kencing manis <i>Diabetes mellitus</i>		79
4. Diabetes mellitus		59	2.9	Penyakit serebrovaskular <i>Cerebrovascular diseases</i>		72
5. Chronic lower respiratory diseases		40	2.0	Penyakit jantung iskemia <i>Ischaemic heart diseases</i>		34
Keseluruhan sebab <i>All causes</i>		2,025		Keseluruhan sebab <i>All causes</i>		1,293

Indikator Sosial dan Ekonomi Terpilih, Daerah Pentadbiran

*Selected Social and Economic Indicators,
Administrative District*

Jadual 13: Statistik terpilih maklumat asas, Kota Bharu, Kelantan*Table 13: Selected statistics of basic information, Kota Bharu, Kelantan*

	2018	2019	2020
Luas kawasan (km²) <i>Land area</i>	403	403	403
Panjang jalan negeri (km) <i>Length of state road</i>	3,936.1	3,862.3	3,917.2
Jabatan Kerja Raya <i>Public Works Department</i>	594.2	277.2	310.7
Pihak Berkuasa Tempatan <i>Local Authority</i>	1,282.6	1,003.4	1,009.8
Pejabat Daerah & Tanah <i>Land & District Office</i>	1,985.6	2,377.2	2,377.7
Jabatan Pengairan & Saliran <i>Department of Irrigation & Drainage</i>	73.8	204.5	219.0

Sumber: Jabatan Ukur dan Pemetaan Malaysia**Jabatan Kerja Raya Malaysia***Source: Department of Survey and Mapping Malaysia**Public Works Department Malaysia***Nota/Note :**

Statistik jalan negeri mengikut daftar MARRIS sehingga 31 Disember pada tahun tersebut berdasarkan laporan MARRIS *online* bertarikh 18 Januari tahun berikutnya

State road statistics by MARRIS registered up to 31st December at that year is based on MARRIS online report dated 18th January for the following year

Jadual 14: Statistik terpilih perumahan, Kota Bharu, Kelantan

Table 14: Selected statistics of housing, Kota Bharu, Kelantan

	2018	2019	2020
Bilangan stok unit kediaman sedia ada	33,178	33,878	35,617
<i>Number of existing stock residential units</i>			
Sesebuah/ Detach	6,387	6,407	6,422
Rumah berkembar/ Semi-detach	1,462	1,488	1,509
Teres/ Terrace	10,914	10,946	10,989
Rumah bandar/ Town house	-	-	-
Kelompok/ Cluster	-	-	-
Rumah kos rendah/ Low cost house	10,890	10,890	10,890
Rumah flat kos rendah/ Low cost flat	813	871	1,031
Rumah pangsa/ Flat	181	181	1,181
Kondominium/Pangsapuri/ Condominium/ Apartment	2,531	3,095	3,595
Bilangan unit kediaman yang siap dibina	397	711	1,738
<i>Number of completed residential units</i>			
Sesebuah/ Detach	91	20	15
Rumah berkembar/ Semi-detach	66	26	21
Teres/ Terrace	240	43	42
Rumah bandar/ Town house	-	-	-
Kelompok/ Cluster	-	-	-
Rumah kos rendah/ Low cost house	-	-	-
Rumah flat kos rendah/ Low cost flat	-	58	160
Rumah pangsa/ Flat	-	-	1,000
Kondominium/Pangsapuri/ Condominium/ Apartment	-	564	500
Bilangan penawaran unit kediaman akan datang	5,635	5,394	3,956
<i>Number of incoming supply of residential units</i>			
Sesebuah/ Detach	265	269	346
Rumah berkembar/ Semi-detach	124	146	198
Teres/ Terrace	507	806	865
Rumah bandar/ Town house	-	-	-
Kelompok/ Cluster	-	-	-
Rumah kos rendah/ Low cost house	25	25	25
Rumah flat kos rendah/ Low cost flat	218	160	-
Rumah pangsa/ Flat	1,000	1,000	-
Kondominium/Pangsapuri/ Condominium/ Apartment	3,496	2,988	2,522
Bilangan penawaran unit kediaman yang dirancang	626	753	1,399
<i>Number of planned supply of residential units</i>			
Sesebuah/ Detach	146	178	173
Rumah berkembar/ Semi-detach	64	110	137
Teres/ Terrace	297	319	345
Rumah bandar/ Town house	-	-	-
Kelompok/ Cluster	-	-	-
Rumah kos rendah/ Low cost house	7	-	-
Rumah flat kos rendah/ Low cost flat	-	-	-
Rumah pangsa/ Flat	-	-	-
Kondominium/Pangsapuri/ Condominium/ Apartment	112	146	744

Sumber: Laporan Stok Harta Kediaman, NAPIC, Jabatan Penilaian dan Perkhidmatan Harta
Source: Residential Property Stock Report, NAPIC, Valuation and Property Services Department

Jadual 14: Statistik terpilih perumahan, Kota Bharu, Kelantan (samb.)

Table 14: Selected statistics of housing, Kota Bharu, Kelantan (cont'd)

	2018	2019	2020
Trend harga median rumah (RM)	1,345,500	1,411,900	1,429,000
<i>Median house price trend</i>			
Sesebuah/ Detached	312,500	335,000	340,000
Rumah berkembar/ Semi-detached	297,500	300,000	280,000
Teres/ Terrace	170,000	190,000	220,000
Rumah bandar/ Town house	-	-	-
Kelompok/ Cluster	125,000	80,000	94,000
Rumah kos rendah/ Low cost house	120,000	120,000	140,000
Rumah flat kos rendah/ Low cost flat	60,500	77,000	70,000
Rumah pangsa/ Flat	-	90,000	52,000
Kondominium/Pangsapuri/ Condominium/Apartment	260,000	219,900	233,000
Statistik unit Projek Perumahan Rakyat (PPR) yang disiapkan^a			
<i>Statistics of completed People's Housing Programme (PHP) unit</i>			
Dimiliki/ Owned	1,000	-	-
Disewal/ Rent	-	-	-
Statistik program baik pulih rumah daif di bandar	-	-	146
<i>Statistics of poor house repair programme in town</i>			

	2014	2016	2019
Peratusan isi rumah^b (%)			
<i>Percentage of household</i>			
Dimiliki/ Owned	80.7	79.6	82.2
Disewal/ Rent	17.9	17.7	15.6
Kuarters/ Quarters	1.4	2.7	2.2

**Sumber: Laporan Stok Harta Kediaman, NAPIC, Jabatan Penilaian dan Perkhidmatan Harta
Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan
Jabatan Perangkaan Malaysia**

*Source: Residential Property Stock Report, NAPIC, Valuation and Property Services Department
Ministry of Housing and Local Government
Department of Statistics Malaysia*

Nota/Notes :^a **Maklumat PPR yang dipaparkan adalah berdasarkan unit PPR yang siap bina pada tahun tersebut***The PHP information is displayed based on the PHP units completed in that year*^b **Hasil tambah mungkin berbeza kerana pembundaran***The added total may differs due to rounding*

Jadual 15: Statistik terpilih guna tenaga, Kota Bharu, Kelantan*Table 15: Selected statistics of employment, Kota Bharu, Kelantan*

	2018 ^r	2019 ^r	2020 ^p
Statistik utama tenaga buruh <i>Principal statistics of labour force</i>			
Tenaga buruh ('000) <i>Labour force</i>	233.8	233.2	236.2
Penduduk bekerja ('000) <i>Employed persons</i>	222.5	222.0	223.4
Penganggur ('000) <i>Unemployed</i>	11.3	11.2	12.8
Luar tenaga buruh ('000) <i>Outside labour force</i>	141.6	151.2	155.9
Kadar penyertaan tenaga buruh (%) <i>Labour force participation rate</i>	62.3	60.7	60.2
Kadar pengangguran (%) <i>Unemployment rate</i>	4.8	4.8	5.4

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia*Source: Department of Statistics Malaysia***Nota/Notes :**^r **Dikemaskini***Revised*^p **Permulaan***Preliminary***Statistik Tenaga Buruh mengikut daerah pentadbiran digunakan secara berhati-hati kerana faktor ralat piawai relatif yang tinggi***Labour Force Statistics by administrative district to be used with caution due to high relative standard error (RSE)*

Jadual 15: Statistik terpilih guna tenaga, Kota Bharu, Kelantan (samb.)

Table 15: Selected statistics of employment, Kota Bharu, Kelantan (cont'd)

	2018	2019	2020
Bilangan pekerja yang diberhentikan mengikut industri <i>Number of employees retrenched by industry</i>	28	312	1,570
Pertanian, perhutanan dan perikanan <i>Agriculture, forestry and fisheries</i>	-	154	91
Perlombongan dan pengkuarian <i>Mining and quarrying</i>	-	3	-
Pembuatan <i>Manufacturing</i>	12	-	1,422
Bekalan elektrik, gas, wap dan pendingin udara <i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	-	-	-
Bekalan air; pembentungan, pengurusan sisa dan aktiviti pemulihan <i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	-	-	-
Pembinaan <i>Construction</i>	-	-	-
Perdagangan borong dan runcit; pembaikan kenderaan bermotor dan motosikal <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>	10	64	23
Pengangkutan dan penyimpanan <i>Transportation and storage</i>	-	2	14
Penginapan dan aktiviti perkhidmatan makanan dan minuman <i>Accommodation and food and beverage service activities</i>	-	46	-
Maklumat dan komunikasi <i>Information and communication</i>	2	4	7
Aktiviti kewangan dan insurans/ takaful <i>Financial and insurance/ takaful activities</i>	-	1	3
Aktiviti hartanah <i>Real estate activities</i>	-	-	1
Aktiviti profesional, saintifik dan teknikal <i>Professional, scientific and technical activities</i>	-	9	2
Aktiviti pentadbiran dan khidmat sokongan <i>Administrative and support service activities</i>	-	26	3
Pentadbiran awam dan pertahanan; aktiviti keselamatan sosial wajib <i>Public administration and defence; compulsory social security activities</i>	-	-	-
Pendidikan <i>Education</i>	4	3	-
Aktiviti kesihatan kemanusiaan dan kerja sosial <i>Human health and social work activities</i>	-	-	-
Kesenian, hiburan dan rekreasi <i>Arts, entertainment and recreation</i>	-	-	1
Aktiviti perkhidmatan lain <i>Other service activities</i>	-	-	3
Aktiviti isi rumah sebagai majikan <i>Activities of households as employers</i>	-	-	-
Aktiviti badan dan pertubuhan luar wilayah <i>Activities of extra-territorial organizations and bodies</i>	-	-	-

Sumber: Kementerian Sumber Manusia
Source: Ministry of Human Resources

Nota/ Note :

Data merangkumi Pemberhentian Tetap dan Pemberhentian Secara Sukarela (VSS)*Data includes Voluntary Retirement and Voluntary Retrenchment (VSS)*

Jadual 16: Statistik terpilih pendapatan dan perbelanjaan isi rumah, Kota Bharu, Kelantan

Table 16: Selected statistics household income and expenditure, Kota Bharu, Kelantan

	2016	2019
Pendapatan isi rumah kasar bulanan		
<i>Monthly statistics household gross income</i>		
Penengah (RM)	3,677	4,171
<i>Median</i>		
Purata (RM)	4,923	5,577
<i>Mean</i>		
Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan		
<i>Monthly households consumption expenditure</i>		
Penengah (RM)	2,855	3,108
<i>Median</i>		
Purata (RM)	3,295	3,746
<i>Mean</i>		
Pekali Gini dan insiden kemiskinan		
<i>Gini Coefficient and incidence of poverty</i>		
Pekali Gini	0.379	0.381
<i>Gini Coefficient</i>		
Insiden kemiskinan	13.2	9.1
<i>Incidence of poverty</i>		

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia*Source: Department of Statistics Malaysia***Nota/ Note:****0.0 menunjukkan nilai yang kurang daripada 0.05 peratus***0.0 shows the value is less than 0.05 per cent*

Jadual 17: Statistik terpilih pendidikan, Kota Bharu, Kelantan*Table 17: Selected statistics of education, Kota Bharu, Kelantan*

	2018	2019	2020
Sekolah kerajaan/ Government school			
Bilangan sekolah <i>Number of schools</i>			
Sekolah rendah <i>Primary school</i>	96	96	96
Sekolah menengah <i>Secondary school</i>	49	49	49
Bilangan guru <i>Number of teachers</i>			
Sekolah rendah <i>Primary school</i>	4,603	4,627	4,552
Lelaki/ Male	1,450	1,447	1,427
Perempuan/ Female	3,153	3,180	3,125
Sekolah menengah <i>Secondary school</i>	3,835	3,846	3,694
Lelaki/ Male	1,334	1,344	1,258
Perempuan/ Female	2,501	2,502	2,436
Bilangan murid <i>Number of pupils</i>			
Sekolah rendah <i>Primary school</i>	51,957	52,205	52,219
Lelaki/ Male	26,271	26,335	26,348
Perempuan/ Female	25,686	25,870	25,871
Sekolah menengah <i>Secondary school</i>	37,223	35,859	33,685
Lelaki/ Male	18,225	17,504	16,574
Perempuan/ Female	18,998	18,355	17,111

Sumber: Kementerian Pendidikan Malaysia*Source: Ministry of Education Malaysia***Nota/ Notes :****1. Data seperti pada 30 Jun***Data as at 30th June***2. Data termasuk sekolah bantuan kerajaan***Data includes government-aided schools*

Jadual 17: Statistik terpilih pendidikan, Kota Bharu, Kelantan (samb.)

Table 17: Selected statistics of education, Kota Bharu, Kelantan (cont'd)

	2020
Sekolah swasta/ Private school	
Bilangan sekolah	
<i>Number of schools</i>	
Sekolah rendah	6
<i>Primary school</i>	-
Akademik/ Academic	6
Agama/ Religious	
Sekolah menengah	4
<i>Secondary school</i>	
Akademik/ Academic	2
Agama/ Religious	1
MP Cina/ PC Sec.	1
Sekolah Pendidikan Khas/ Special Education School	1
Sekolah Antarabangsa/ International School	2
Sekolah Ekspatriat/ Expatriate School	-
Bilangan guru	
<i>Number of teachers</i>	
Sekolah rendah	142
<i>Primary school</i>	
Akademik/ Academic	-
Agama/ Religious	142
Sekolah menengah	53
<i>Secondary school</i>	
Akademik/ Academic	17
Agama/ Religious	7
MP Cina/ PC Sec.	29
Sekolah Pendidikan Khas/ Special Education School	6
Sekolah Antarabangsa/ International School	27
Sekolah Ekspatriat/ Expatriate School	-
Bilangan murid	
<i>Number of pupils</i>	
Sekolah rendah	1,576
<i>Primary school</i>	
Akademik/ Academic	-
Agama/ Religious	1,576
Sekolah menengah	359
<i>Secondary school</i>	
Akademik/ Academic	65
Agama/ Religious	35
MP Cina/ PC Sec.	259
Sekolah Pendidikan Khas/ Special Education School	31
Sekolah Antarabangsa/ International School	240
Sekolah Ekspatriat/ Expatriate School	-

Sumber: Kementerian Pendidikan Malaysia

Source: Ministry of Education Malaysia

Nota/ Notes:

1. Data seperti pada 30 Jun

Data as at 30th June

2. MP Cina merujuk kepada Sekolah Menengah Persendirian Cina

PC Sec. refers to Private Chinese Secondary School

Jadual 17: Statistik terpilih pendidikan, Kota Bharu, Kelantan (samb.)

Table 17: Selected statistics of education, Kota Bharu, Kelantan (cont'd)

	2018	2019	2020
Sekolah rendah <i>Primary school</i>			
Bilangan sekolah <i>Number of schools</i>	n.a	n.a	n.a
Sekolah Rendah Agama Negeri (SRAN) <i>State Religious Primary School</i>	n.a	n.a	n.a
Sekolah Rendah Agama Rakyat (SRAR) <i>People Religious Primary School</i>	n.a	n.a	n.a
Bilangan guru <i>Number of teachers</i>	n.a	n.a	n.a
Lelaki/ Male	n.a	n.a	n.a
Perempuan/ Female	n.a	n.a	n.a
Sekolah Rendah Agama Negeri (SRAN) <i>State Religious Primary School</i>	n.a	n.a	n.a
Lelaki/ Male	n.a	n.a	n.a
Perempuan/ Female	n.a	n.a	n.a
Sekolah Rendah Agama Rakyat (SRAR) <i>People Religious Primary School</i>	n.a	n.a	n.a
Lelaki/ Male	n.a	n.a	n.a
Perempuan/ Female	n.a	n.a	n.a
Bilangan murid <i>Number of pupils</i>	n.a	n.a	n.a
Lelaki/ Male	n.a	n.a	n.a
Perempuan/ Female	n.a	n.a	n.a
Sekolah Rendah Agama Negeri (SRAN) <i>State Religious Primary School</i>	n.a	n.a	n.a
Lelaki/ Male	n.a	n.a	n.a
Perempuan/ Female	n.a	n.a	n.a
Sekolah Rendah Agama Rakyat (SRAR) <i>People Religious Primary School</i>	n.a	n.a	n.a
Lelaki/ Male	n.a	n.a	n.a
Perempuan/ Female	n.a	n.a	n.a

Sumber: Jabatan Kemajuan Islam Malaysia
Source: Department of Islamic Development Malaysia

Nota/ Notes :

1. Data seperti pada 30 Jun

Data as at 30th June

2. Sekolah Agama adalah di bawah seliaan Jabatan Agama Islam Negeri

Religious School supervised by State Islamic Department

n.a-Data tidak tersedia/ tidak berkenaan

Data is not available/ applicable

Jadual 17: Statistik terpilih pendidikan, Kota Bharu, Kelantan (samb.)

Table 17: Selected statistics of education, Kota Bharu, Kelantan (cont'd)

	2018	2019	2020
Sekolah menengah <i>Secondary school</i>			
Bilangan sekolah <i>Number of schools</i>	n.a	14	n.a
Sekolah Menengah Agama Negeri (SMAN) <i>State Religious Secondary School</i>	n.a	7	n.a
Sekolah Menengah Agama Rakyat (SMAR) <i>People Religious Secondary School</i>	n.a	7	n.a
Bilangan guru <i>Number of teachers</i>	n.a	144	n.a
Lelaki/ Male	n.a	63	n.a
Perempuan/ Female	n.a	81	n.a
Sekolah Menengah Agama Negeri (SMAN) <i>State Religious Secondary School</i>	n.a	84	n.a
Lelaki/ Male	n.a	34	n.a
Perempuan/ Female	n.a	50	n.a
Sekolah Menengah Agama Rakyat (SMAR) <i>People Religious Secondary School</i>	n.a	60	n.a
Lelaki/ Male	n.a	29	n.a
Perempuan/ Female	n.a	31	n.a
Bilangan murid <i>Number of pupils</i>	n.a	14,620	n.a
Lelaki/ Male	n.a	6,958	n.a
Perempuan/ Female	n.a	7,662	n.a
Sekolah Menengah Agama Negeri (SMAN) <i>State Religious Secondary School</i>	n.a	9,441	n.a
Lelaki/ Male	n.a	4,236	n.a
Perempuan/ Female	n.a	5,205	n.a
Sekolah Menengah Agama Rakyat (SMAR) <i>People Religious Secondary School</i>	n.a	5,179	n.a
Lelaki/ Male	n.a	2,722	n.a
Perempuan/ Female	n.a	2,457	n.a

Sumber: Jabatan Kemajuan Islam Malaysia
Source: Department of Islamic Development Malaysia

Nota/Notes :

1. Data seperti pada 30 Jun

Data as at 30th June

2. Sekolah Agama adalah di bawah seliaan Jabatan Agama Islam Negeri

Religious School supervised by State Islamic Department

n.a-Data tidak tersedia/ tidak berkenaan

Data is not available/ applicable

Jadual 17: Statistik terpilih pendidikan, Kota Bharu, Kelantan (samb.)*Table 17: Selected statistics of education, Kota Bharu, Kelantan (cont'd)*

	2018	2019	2020
Graduan institusi pendidikan tinggi (warganegara) <i>Higher education institution graduates (citizens)</i>			
Sudah bekerja <i>Employed</i>	5,061	3,917	3,307
Lelaki/ Male	2,138	1,657	1,417
Perempuan/ Female	2,923	2,260	1,890
Belum bekerja <i>Unemployed</i>	2,814	1,188	1,106
Lelaki/ Male	968	388	429
Perempuan/ Female	1,846	800	677

Sumber: Kementerian Pengajian Tinggi*Source: Ministry of Higher Education***Nota/ Note :****Daerah pentadbiran merujuk kepada daerah bermastautin***The administrative district refers to residential district*

Jadual 18: Statistik terpilih kesihatan, Kota Bharu, Kelantan

Table 18: Selected statistics of health, Kota Bharu, Kelantan

	2017	2018	2019
Bilangan hospital dan katil <i>Number of hospitals and beds</i>			
Kerajaan <i>Government</i>			
Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM) <i>Ministry of Health Malaysia (MOH)</i>			
Hospital	1	1	1
Katil/ Bed	937	964	982
Institusi perubatan khas <i>Special medical institution</i>			
Hospital	-	-	-
Katil/ Bed	-	-	-
Bukan KKM <i>Non-MOH</i>			
Hospital	1	1	1
Katil/ Bed	774	816	829
Swasta^a <i>Private</i>			
Hospital	-	-	-
Katil/ Bed	-	-	-
Bilangan klinik kerajaan <i>Number of government clinics</i>			
Klinik kesihatan^b <i>Health clinic</i>	17	17	20
Klinik desa <i>Rural clinic</i>	25	25	22
Klinik komuniti <i>Community clinic</i>	9	9	4

Sumber: Kementerian Kesihatan Malaysia
Source: Ministry of Health Malaysia

Nota/ Notes :

^a **Merujuk kepada hospital swasta, rumah rawatan, rumah bersalin dan hospis**

Refers to private hospital, home treatment, maternity home and hospice

^b **Klinik Kesihatan termasuk Klinik Kesihatan Ibu dan Anak**

Health clinics includes maternal and child health clinics

Jadual 18: Statistik terpilih kesihatan, Kota Bharu, Kelantan (samb.)

Table 18: Selected statistics of health, Kota Bharu, Kelantan (cont'd)

	2017	2018	2019
Sebab utama kematian			
<i>Principal causes of deaths</i>			
Jumlah kematian yang disahkan secara perubatan	1,677	1,863	1,998
<i>Total of medically certified deaths</i>			
<i>Pneumonia</i>	243	251	336
<i>Ischaemic heart diseases</i>	261	335	404
<i>Cerebrovascular diseases</i>	145	186	160
<i>Transport accidents</i>	64	67	58
<i>Malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung</i>	31	32	28
<i>Chronic lower respiratory disease</i>	24	40	-
Jumlah kematian yang tidak disahkan secara perubatan	1,580	1,438	1,365
<i>Total of non-medically certified deaths</i>			
<i>Sakit tua 65 tahun dan lebih</i>	920	758	727
<i>Penyakit serebrovaskular</i>	72	87	75
<i>Kencing manis</i>	76	82	64
<i>Penyakit jantung iskemia</i>	37	24	57
<i>Darah tinggi</i>	42	46	32
	2018	2019	2020
Kadar mortaliti			
<i>Mortality rate</i>			
Perinatal	8.8	7.8	8.6
Lelaki/ Male	10.2	8.2	9.9
Perempuan/ Female	7.3	7.4	7.2
Neonatal^a	6.0	4.7	3.5
Lelaki/ Male	6.9	5.7	3.7
Perempuan/ Female	5.0	3.6	3.2
Bayi^a	7.7	6.8	5.8
Infant	8.9	8.1	6.3
Lelaki/ Male	6.3	5.4	5.4
Perempuan/ Female			
Kanak-kanak 1-4 tahun^b	0.3	0.3	0.2
Toddler aged 1-4			
Lelaki/ Male	0.2	0.3	0.2
Perempuan/ Female	0.3	0.2	0.3
Kurang daripada 5 tahun	8.8	7.9	6.9
Under-5 yearx	9.9	9.4	7.3
Lelaki/ Male	7.5	6.3	6.5
Perempuan/ Female			
Nisbah mortaliti ibu bersalin^c	17	17	35
Maternal mortality ratio			

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Source: Department of Statistics Malaysia

Nota/Note:

^a **Kadar adalah bagi setiap 1,000 kelahiran hidup**

The rates are per 1,000 live births

^b **Kadar adalah bagi setiap 1,000 penduduk berumur 1-4 tahun**

The rates are per 1,000 population aged 1-4 years

^c **Nisbah adalah bagi setiap 100,000 kelahiran hidup**

The ratios are per 100,000 live births

Jadual 19: Statistik terpilih perkhidmatan kebajikan, Kota Bharu, Kelantan*Table 19: Selected statistics of welfare services, Kota Bharu, Kelantan*

	2018	2019	2020
Bilangan kumulatif Orang Kurang Upaya (OKU) yang berdaftar mengikut kategori ketidakupayaan <i>Cumulative number of registered Persons With Disabilities by categories of disabilities</i>	8,263	9,494	10,547
Penglihatan <i>Visually impaired</i>	730	830	912
Pendengaran <i>Hearing</i>	530	588	640
Pertuturan <i>Speech</i>	48	52	62
Fizikal <i>Physical^a</i>	2,643	3,077	3,367
Pembelajaran <i>Learning disability</i>	2,678	3,129	3,610
Mental	1,018	1,152	1,258
Pelbagai <i>Multiple disabilities</i>	616	666	698
Bilangan ketua isi rumah miskin yang berdaftar dengan eKasih <i>Number of registered head of poor households with eKasih</i>	10,892	7,009	5,525
Bilangan institusi dan penghuni taman asuhan kanak-kanak yang berdaftar <i>Number of institutions and inmates in registered childcare center</i>			
Institusi/ Institution	82	132	109
Penghuni/ Inmates	868	1,203	1,229

Sumber: Jabatan Kebajikan Masyarakat
Unit Penyelarasan Pelaksanaan, Jabatan Perdana Menteri
Source: Department of Social Welfare
Implementation Coordination Unit, Prime Minister's Department

Nota/ Notes :

^a **Termasuk Cerebral Palsy**
Includes Cerebral Palsy

Jadual 20: Statistik terpilih keselamatan awam, Kota Bharu, Kelantan

Table 20: Selected statistics of public safety, Kota Bharu, Kelantan

	2018	2019	2020	2021
Bilangan Ibu Pejabat Polis Daerah <i>Number of District Police Headquarters</i>	1	1	1	
Bilangan balai polis <i>Number of police stations</i>	10	10	10	
Bilangan pondok polis <i>Number of police huts</i>	8	2	2	
Bilangan kemalangan jalan raya <i>Number of road accidents</i>	4,241	4,225	3,774	
Bilangan kecederaan dan kematian disebabkan kemalangan jalan raya <i>Number of injury and deaths reported due to road accidents</i>	185	164	452	
Kecederaan/ Injury	77	98	395	
Kematian/ Deaths	108	66	57	
Statistik saman yang dikeluarkan <i>Statistics of summons issued</i>	45,616	47,645	66,840	
POL_170A	19,006	19,012	32,902	
POL_257	26,610	28,633	33,938	
Jenayah kekerasan <i>Violent crime</i>	168	133	128	106
Bunuh <i>Murder</i>	2	1	2	2
Rogol <i>Rape</i>	25	11	16	28
Samun^a <i>Robbery</i>	100	89	76	42
Mencederakan <i>Causing injury</i>	41	32	34	34
Jenayah harta benda <i>Property crime</i>	1,429	1,351	845	693
Pecah rumah dan curi <i>House break-in and theft</i>	34	341	234	180
Kecurian kenderaan <i>Vehicles theft</i>				
Lori/van/ Lorry/van	32	11	6	4
Motokar/ Motorcar	288	176	62	43
Motosikal/skuter/ Motorcycle/scooter	900	565	355	269
Curi/ ragut <i>Theft/ snatch theft</i>	-	-	-	-
Kecurian lain <i>Other theft</i>	175	258	188	197

Sumber: Polis Diraja Malaysia

Source: Royal Malaysia Police

Nota/ Note:

^a Termasuk samun berkawan bersenjata api, samun berkawan tidak bersenjata api, samun bersenjata api dan samun tidak bersenjata api

Includes gang robbery with firearms, gang robbery without firearms, robbery with firearms and robbery without firearms

Jadual 20: Statistik terpilih keselamatan awam, Kota Bharu, Kelantan (samb.)

Table 20: Selected statistics of public safety, Kota Bharu, Kelantan (cont'd)

	2018	2019	2020
Bilangan balai bomba	6	6	6
<i>Number of fire stations</i>			
Statistik kebakaran			
<i>Statistics on fire breakouts</i>			
Bilangan kebakaran/ Number of fire breakouts	452	661	566
Bilangan panggilan palsu/ Number of false alarms	-	2	2
Bilangan kematian^a/ Number of deaths	1	1	-
Bilangan kecederaan/ Number of injuries	4	5	6
Taksiran kerugian (RM juta)/ Estimated loss (RM million)	6.2	24.7	14.8
Taksiran yang dapat diselamatkan (RM juta)	42.5	205.0	35.5
<i>Estimated amount saved (RM million)</i>			
Bilangan kebakaran mengikut jenis	452	661	566
<i>Number of fire breakouts by type</i>			
Bangunan dan isinya/ Building and volume	76	64	59
Kenderaan/ Vehicle	32	51	29
Mesin/ Machinery	1	-	-
Alat perkakas/ Other equipment	17	25	16
Petrol	-	-	-
Bahan kimia/ Chemical substance	-	-	-
Gas	14	13	16
Kapal terbang/ Aeroplane	-	-	-
Helikopter/ Helicopter	-	-	-
Kapal laut/ Ship	-	-	-
Ferri/ Ferry	-	-	-
Bot/ Boat	-	-	-
Kebun/ladang/ Farm/estate	1	3	6
Hutan/ Jungle	15	54	21
Belukar/lalang/ Weed/bush	77	208	177
Sampah/ Garbage	30	44	31
Gerai/ Stall	1	2	1
Lain-lain/ Others	188	197	210
Bilangan kebakaran mengikut punca kebakaran	452	661	566
<i>Number of fire breakouts by cause</i>			
Elektrik/ Electricity	40	39	47
Puntung rokok/ Cigarette butts	4	4	2
Percikan api/ Sparks of fire	5	2	1
Mercun/bunga api/ Fire crackers/fireworks	2	-	-
Ubat nyamuk/lilin/colok/ Mosquito coil/candle/joss-stick	2	-	-
Dapur gas/minyak tanah/ Gas stove/kerosene	11	12	9
Reaksi spontan/ Spontaneous reaction	-	2	-
Sengaja dibakar dengan niat baik/ Arson with good intention	58	110	58
Sengaja dibakar dengan niat jahat/ Incendiary arson	2	-	-
Tindak balas kimia/ Chemical reaction	-	-	-
Mancis api/ Matches	-	-	-
Lain-lain/ Others	327	491	449
Punca tidak diketahui/ Unknown source	1	1	-

Sumber: Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia

Source: Fire and Rescue Department of Malaysia

Nota/ Notes:

^a **Merujuk kepada kematian serta-merta di tempat kejadian**

Refers to instant deaths at the place of occurrence

0.0 menunjukkan nilai taksiran yang kurang daripada RM100,000

0.0 shown the estimated value is less than RM100,000

Jadual 20: Statistik terpilih keselamatan awam, Kota Bharu, Kelantan (samb.)

Table 20: Selected statistics of public safety, Kota Bharu, Kelantan (cont'd)

	2018	2019	2020
Bilangan kebakaran bangunan mengikut jenis	76	64	59
<i>Number of fire breakouts in building by type</i>			
Kedai/ Shop	9	9	6
Kilang/ Factory	1	1	2
Setor/ Store	1	5	4
Bengkel/ Workshop	-	-	2
Hotel	1	-	1
Pusat membeli belah/ Shopping centre	-	-	1
Pejabat/ Office	-	3	-
Restoran/ Restaurant	1	3	-
Rumah kediaman/ Housing unit	41	25	28
Setinggan/ Squatter	1	-	-
Dewan orang ramai/ Town hall	-	-	-
Dapur/ Kitchen	2	3	2
Gudang/ Warehouse	-	-	1
Makmal/ Laboratory	-	-	-
Premis ladang ternakan/ Livestock farms premise	-	-	-
Panggung wayang/ Cinema	-	-	-
Kelab/pub bar hiburan/ Club/pub entertainment bar	-	-	-
Rumah teres/ Terrace house	5	3	4
Rumah flat/ Flat	-	-	-
Rumah apartment/kondominium/ Apartment/condominium house	-	-	-
Rumah panjang/tradisional/ Long house/traditional	7	7	-
Masjid/surau/ Mosque/surau	-	-	1
Tokong/ Chinese temple	-	-	-
Kuil/ Hindu temple	-	-	-
Gereja/ Church	-	-	-
Institut pengajian tinggi awam/ Public higher education institution	-	-	-
Institut pengajian tinggi swasta/ Private higher education institution	-	-	-
Sekolah rendah kerajaan/ Government primary school	-	-	-
Sekolah rendah swasta/ Private primary school	-	-	-
Sekolah menengah kerajaan/ Government secondary school	1	-	-
Sekolah menengah swasta/ Private secondary school	-	-	-
Pra sekolah/tadika kerajaan/ Government pre-school/kindergarten	-	-	-
Pra sekolah/tadika swasta/ Private pre-school/kindergarten	-	-	-
Asrama sekolah/ School hostel	-	-	-
Asrama pekerja/ Worker hostel	-	1	-
Hospital/klinik awam/ Public hospital/clinic	-	-	-
Hospital/klinik swasta/ Private hospital/clinic	-	1	-
Premis/hotel budget/ Budget premise/hotel	-	-	-
Asrama/rumah tumpangan/ Hostel/guest house	-	-	-
Rumah kedai/ Shop house	2	-	3
Lain-lain/ Others	4	3	4
Bilangan kebakaran bangunan mengikut punca kebakaran	76	64	59
<i>Number of fire breakouts in building by cause</i>			
Elektrik/ Electricity	8	4	8
Puntung rokok/ Cigarette butts	-	2	2
Percikan api/ Sparks of fire	2	-	-
Mercun/bunga api/ Fire crackers/fireworks	-	-	-
Ubat nyamuk/lilin/colok/ Mosquito coil/candle/joss-stick	-	-	-
Dapur gas/minyak tanah/ Gas stove/kerosene	1	-	2
Reaksi spontan/ Spontaneous reaction	-	1	-
Sengaja dibakar dengan niat baik/ Arson with good intention	2	1	1
Sengaja dibakar dengan niat jahat/ Incendiary arson	-	-	-
Tindak balas kimia/ Chemical reaction	-	-	-
Mancis api/ Matches	-	-	-
Lain-lain punca/ Others sources	62	55	46
Punca tidak diketahui/ Unknown source	1	1	-

Sumber: Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia
Source: Fire and Rescue Department of Malaysia

Jadual 20: Statistik terpilih keselamatan awam, Kota Bharu, Kelantan (samb.)

Table 20: Selected statistics of public safety, Kota Bharu, Kelantan (cont'd)

	2018	2019	2020
Bilangan penagih dadah <i>Number of drug addicts</i>	743	546	316
Bilangan kanak-kanak yang terlibat dengan jenayah <i>Number of children involved in crime</i>	131	124	129
Lelaki/ Male	121	122	120
Perempuan/ Female	10	2	9
Statistik parol <i>Statistics of parole</i>			
Bilangan pejabat parol daerah <i>Number of parole district offices</i>	1	1	n.a
Bilangan Orang DiParol <i>Number of parolees</i>	301	228	245
Melayu/ Malay	300	223	243
Cina/ Chinese	1	4	1
India/ Indians	-	-	1
Lain-lain/ Others	-	1	-
Lelaki/ Male	299	225	242
Melayu/ Malay	298	220	240
Cina/ Chinese	1	4	1
India/ Indians	-	-	1
Lain-lain/ Others	-	1	-
Perempuan/ Female	2	3	3
Melayu/ Malay	2	3	3
Cina/ Chinese	-	-	-
India/ Indians	-	-	-
Lain-lain/ Others	-	-	-
Bilangan banduan sabitan mengikut jantina dan kumpulan etnik <i>Number of convicted prisoners by sex and ethnic group</i>			
Sabitan/ Convicted	3,599	3,490	n.a
Lelaki/ Male	3,117	2,921	n.a
Perempuan/ Female	482	569	n.a
Warganegara <i>Citizens</i>	3,169	2,928	n.a
Bumiputera	3,109	2,854	n.a
Cina/ Chinese	36	47	n.a
India/ Indians	-	7	n.a
Lain-lain/ Others	24	20	n.a
Bukan warganegara <i>non-Citizens</i>	431	563	n.a

Sumber: Agensi Antidadah Kebangsaan
Jabatan Kebajikan Masyarakat
Jabatan Penjara Malaysia
Source: National Anti-Drugs Agency
Department of Social Welfare
Department of Prison Malaysia

Jadual 21: Statistik terpilih perhubungan dan rekreasi, Kota Bharu, Kelantan

Table 21: Selected statistics of communication and recreation, Kota Bharu, Kelantan

	2018	2019	2020
Bilangan kluster homestay <i>Number of homestay clusters</i>	1	1	1
Bilangan premis penginapan <i>Number of accommodation premises</i>	101	127	93
Bilangan kampung Desa Lestari <i>Number of Desa Lestari villages</i>	-	-	-
Bilangan kumulatif kenderaan bermotor yang berdaftar <i>Cumulative number of registered motor vehicles</i>			
Motokar/ Motorcar	226,595	228,472	n.a
Motorsikal/ Motorcycle	386,561	390,271	n.a
Kenderaan awam/ Public transport	3,646	3,656	n.a
Kenderaan perdagangan/ Commercial vehicle	26,301	26,663	n.a
Lain-lain kenderaan^a/ Other vehicles	6,323	6,412	n.a
Bilangan pendaftaran kenderaan baharu <i>Number of newly registered motor vehicles</i>			
Motokar/ Motorcar	2,154	1,877	n.a
Motorsikal/ Motorcycle	3,464	3,710	n.a
Kenderaan awam/ Public transport	19	10	n.a
Kenderaan perdagangan/ Commercial vehicle	430	362	n.a
Lain-lain kenderaan^a/ Other vehicles	78	89	n.a

Sumber: Kementerian Pelancongan, Seni dan Budaya Malaysia

Kementerian Pembangunan Luar Bandar

Jabatan Pengangkutan Jalan Malaysia

Source: Ministry of Tourism, Arts and Culture Malaysia

Ministry of Rural Development

Road Transport Department Malaysia

Nota/Note:

^a Merangkumi kenderaan seperti karavan, kenderaan bomba kerajaan & swasta, kenderaan sekolah memandu, kenderaan mayat, kenderaan orang cacat, kenderaan kerajaan, kenderaan pihak berkuasa tempatan, ambulan dan kenderaan kedutaan

Includes vehicles such as caravans, government & private fire vehicles, driving school vehicles, hearse, vehicle for disabled person, government vehicles, local authority vehicles, ambulance and embassy vehicles

Jadual 22: Statistik terpilih internet dan media sosial, Kota Bharu, Kelantan*Table 22: Selected statistics of internet and social media, Kota Bharu, Kelantan*

	2018	2019	2020
Bilangan Pusat Internet Komuniti <i>Number of Community Internet Centres</i>	7	7	7
Bilangan Pusat Internet Desa <i>Number of Rural Internet Centres</i>	-	-	-
Bilangan Pusat Maklumat Rakyat <i>Number of Citizen Information Centres</i>	1	1	1
	2014	2016	2019
Peratusan isi rumah yang memiliki peralatan dan perkhidmatan telekomunikasi (%) <i>Percentage of households owned telecommunication equipment and services</i>			
Langganan internet di rumah <i>Subscription of internet at home</i>	29.0	61.1	86.8
Telefon bimbit <i>Mobile phone</i>	95.8	96.9	97.4
Siaran TV berbayar <i>Pay TV channel</i>	57.5	61.3	79.4

Sumber: Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia
Kementerian Komunikasi dan Multimedia
Jabatan Perangkaan Malaysia
Source: Malaysian Communications and Multimedia Commission
Ministry of Communications and Multimedia Malaysia
Department of Statistics Malaysia

Jadual 23: Statistik terpilih kemudahan asas, Kota Bharu, Kelantan

Table 23: Selected statistics of basic amenities, Kota Bharu, Kelantan

	2014	2016	2019
Jenis bekalan air (%)	100.0	100.0	100.0
<i>Type of water supply</i>			
Air paip di rumah	62.5	72.0	64.3
<i>Piped water in the house</i>			
Air paip awam	0.1	1.2	0.0
<i>Public water stand pipe</i>			
Lain-lain	37.4	26.8	35.7
<i>Others</i>			
Kemudahan bekalan elektrik (%)	100.0	100.0	100.0
<i>Accessibility to electricity supply</i>			
Kemudahan bekalan elektrik	100.0	100.0	100.0
<i>Accessible to electricity</i>			
Tiada bekalan elektrik	-	-	-
<i>No electricity</i>			
Kemudahan kutipan sampah (%)	100.0	100.0	100.0
<i>Garbage collection facility</i>			
Tempat kediaman	14.5	16.6	20.6
<i>Living quarters</i>			
Kawasan^a	62.2	51.1	77.4
<i>Area</i>			
Tiada	23.3	32.3	2.0
<i>None</i>			
	2018	2019	2020
Statistik sisa perbandaran yang dirawat^b			
<i>Statistics of municipal waste treated</i>			
Tapak pelupusan/ Disposal site			
Bilangan tapak pelupusan/ Number of disposal sites	n.a	n.a	n.a
Luas tapak/ Site area (Ha)	n.a	n.a	n.a
Anggaran purata berat sisa yang dilupuskan setiap hari (Tan metrik/hari)	n.a	n.a	n.a
<i>Estimated average weight of waste disposed daily (Metric tonnes/day)</i>			
Loji rawatan termal/ Thermal treatment plant			
Bilangan loji rawatan termal/ Number of thermal treatment plants	n.a	n.a	n.a
Luas tapak/ Site area (Ha)	n.a	n.a	n.a
Jumlah berat sisa yang dilupuskan (Tan metrik/hari)	n.a	n.a	n.a
<i>Total amount of residual waste (Metric tonnes/day)</i>			

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia
Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan
Source: Department of Statistics Malaysia
Ministry of Housing and Local Government

Nota/Notes :

^a **Kutipan sampah di tempat pengumpulan yang jaraknya melebihi 100 meter dari tempat kediaman**
Garbage collection in the collection area where the distance is more than 100 meters away from the living quarters

^b **Merujuk kepada peraturan di bawah Akta Pengurusan Sisa Pepejal dan Pembersihan Awam 2007 (Akta 672) yang berkuatkuasa di Johor, Kedah, Melaka, Negeri Sembilan, Pahang, Perlis, W.P. Kuala Lumpur dan W.P. Putrajaya**

Refers to the regulations under the Solid Waste and Public Cleansing Management act 2007 (Act 672) which enforced Johor, Kedah, Melaka, Negeri Sembilan, Pahang, Perlis, W.P. Kuala Lumpur and W.P. Putrajaya

Ha Merujuk kepada Hektar

Refers to Hectare

n.a-Data tidak tersedia/ tidak berkenaan

Data is not available/ applicable

Jadual 23: Statistik terpilih kemudahan asas, Kota Bharu, Kelantan (samb.)

Table 23: Selected statistics of basic amenities, Kota Bharu, Kelantan (cont'd)

	2018	2019	2020
Statistik kamera litar tertutup di kawasan pihak berkuasa tempatan <i>Statistics on closed-circuit television in local authority area</i>	16	16	16
Hasil cukai taksiran (RM juta) <i>Revenue of assessment tax (RM million)</i>	39.1	39.0	-
Bilangan Komuniti Harapan Malaysia <i>Number of Harapan Malaysia Communities</i>	26	28	28
Bilangan Kelab Malaysiaku <i>Number of Malaysiaku Clubs</i>	13	13	13
Bilangan paparan luar milik JaPen <i>Number of billboards belongs to JaPen</i>	3	3	n.a
Bilangan Pusat Komuniti Desa <i>Number of Rural Community Centres</i>	-	-	-
Statistik program pemerdayaan ekonomi komuniti bandar <i>Statistics of urban community economic empowerment programmes</i>	-	-	123
Bilangan tempat ibadah mengikut agama <i>Number of place of worships by religious</i>	n.a	n.a	800
Islam/ Muslim			
Masjid/ Mosque	n.a	n.a	124
Surau	n.a	n.a	665
bukan Islam/ non-Muslim			
Tokong/ Chinese temple	n.a	n.a	4
Kuil/ Hindu temple	n.a	n.a	2
Gereja/ Church	n.a	n.a	5
Lain-lain/ Others	n.a	n.a	-

Sumber: Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan
Pihak berkuasa tempatan
Kementerian Komunikasi dan Multimedia Malaysia
Kementerian Pembangunan Luar Bandar
Source: Ministry of Housing and Local Government
Local authority
Ministry of Communications and Multimedia Malaysia
Ministry of Rural Development

Nota/Note :

n.a-Data tidak tersedia/ tidak berkenaan

Data is not available/ applicable

Jadual 24: Statistik terpilih eksport dan import, Kota Bharu, Kelantan*Table 24: Selected statistics of exports and imports, Kota Bharu, Kelantan*

	(RM juta/ RM million)		
	2018	2019	2020
Nilai eksport dan import mengikut pintu keluar dan masuk^a			
<i>Exports and imports value by exit and entry points</i>			
Kota Bharu/Pengkalan Kubor			
Eksport/ Exports	2,806	2,528	1,525
Import/ Imports	42	35	7

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia
Source: Department of Statistics Malaysia

Nota/ Note:^a**Termasuk Tumpat***Termasuk Tumpat*

Jadual 25: Statistik terpilih sektor pertanian, Kota Bharu, Kelantan

Table 25: Selected statistics of agriculture sector, Kota Bharu, Kelantan

	2015
Bilangan pertubuhan <i>Number of establishments</i>	104
Tanaman <i>Crops</i>	43
Ternakan <i>Livestock</i>	25
Perikanan^a <i>Fisheries</i>	8
Perhutanan dan pembalakan <i>Forestry and logging</i>	29

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Source: Department of Statistics Malaysia

Nota/ Notes :

^a **Termasuk Bachok**

Includes Bachok

Jadual 25: Statistik terpilih sektor pertanian, Kota Bharu, Kelantan (samb.)

Table 25: Selected statistics of agriculture sector, Kota Bharu, Kelantan (cont'd)

	(Mt)		
	2018	2019	2020
Tanaman			
<i>Crops</i>			
Pengeluaran sayur-sayuran utama			
<i>Production of main vegetables</i>			
Bayam/ Chinese spinach	35.7	111.9	112.4
Bendi/ Lady's finger	212.1	194.5	303.8
Cekur manis/ Sweet shoot	1.3	-	1.5
Cili merah/ Chili	501.6	757.1	950.5
Cili padi/ Hot chili	10.5	8.8	10.1
Daun bawang/ Spring onion	-	-	-
Daun saderi/ Celery	-	-	-
Kacang botol/ Four-angled bean	-	-	-
Kacang buncis/ French bean	-	-	-
Kacang panjang/ Long bean	266.8	410.4	495.3
Kailan/ Chinese kale	-	-	-
Kangkung/ Water spinach	8.3	2.0	-
Kobis bulat/ Cabbage	-	-	-
Kobis cina/ Chinese cabbage	-	-	-
Kucail/ Chinese chives	-	-	-
Kundur/ Wax gourd	-	-	-
Labu air/ Bottle gourd	-	5.0	3.8
Labu manis/ Pumpkin	1,403.0	37.6	385.4
Lobak merah/ Carrot	-	-	-
Lobak putih/ Radish	-	-	-
Peria/ Bitter gourd	12.0	7.2	13.4
Peria katak/ Dwarf bitter gourd	-	-	-
Petola segi/ Angled loofah	462.6	625.7	558.0
Petola ular/ Snake gourd	10.2	5.7	7.5
Salad/ Lettuce	33.0	56.9	46.8
Sawi/ Mustard	333.4	304.6	390.4
Terung/ Brinjal	267.6	399.8	417.6
Timun/ Cucumber	1,340.5	2,652.2	2,621.0
Tomato	-	-	-
Pengeluaran tanaman industri			
<i>Production of industrial crops</i>			
Kelapa/ Coconut	7,375.2	10,194.0	10,618.4
Kopi/ Coffee	-	-	-
Tebu gula/ Sugar cane	-	-	-
Teh/ Tea	-	-	-
Nipah/ Nipa palm	-	-	-
Pinang/ Areca nut	-	-	-
Roselle	-	-	-
Rumbia/sagu/ Sago	-	-	-
Cendawan/ Mushroom	33.3	33.7	44.2
Lebah kelulut/ Kelulut bee	3.4	1.4	3.8
Lebah madu/ Honey bee	-	-	-
Jagung bijian/ Grain corn	-	-	-

Sumber: Kementerian Pertanian dan Industri Makanan Malaysia
Source: Ministry of Agriculture and Food Industry Malaysia

Nota/ Note :

Mt Merujuk kepada Tan metrik

Refers to Metric tonnes

Jadual 25: Statistik terpilih sektor pertanian, Kota Bharu, Kelantan (samb.)

Table 25: Selected statistics of agriculture sector, Kota Bharu, Kelantan (cont'd)

	(Mt)		
	2018	2019	2020
Tanaman (samb.)			
<i>Crops (cont'd)</i>			
Pengeluaran herba utama			
<i>Production of main herbs</i>			
Bonglai	-	-	-
Belalai gajah	-	-	-
Cekur	-	-	-
Dukung anak	-	-	-
Gelenggang	-	-	-
Halia barai/ <i>Ginger</i>	-	-	-
Hempedu bumi/ <i>Bile of the earth</i>	-	-	-
Inai/ <i>Henna</i>	-	-	-
Jarum tujuh bilah	-	-	-
Jering	-	-	1.2
Kacip fatimah/ <i>Fatimah's betel cutter</i>	-	-	-
Kaduk	-	-	-
Kesum	-	-	-
Kunyit hitam/ <i>Black turmeric</i>	-	-	-
Lidah buaya/ <i>Aloe vera</i>	-	-	-
Mas cotek	-	-	-
Melada pahit	-	-	-
Mengkudu/noni/ <i>Great morinda</i>	-	-	-
Misai kucing	-	-	-
Mulberi/ <i>Mulberry</i>	-	-	-
Nilam/ <i>Sapphire</i>	-	-	-
Pandan	-	-	-
Pecah beling	-	-	-
Pegaga/ <i>Pennywort</i>	-	-	-
Petai	2.1	-	0.8
Petai belalang	-	-	-
Pokok teh/ <i>Tea tree</i>	-	-	-
Pudina/ <i>Mint</i>	-	-	-
Selasih/ <i>Basil</i>	-	-	-
Serai wangi/ <i>Fragrant lemon grass</i>	-	25.2	25.2
Sirih/ <i>Betel vine</i>	-	-	-
Stevia/ <i>Stevia</i>	-	-	-
Temu lawak	-	-	-
Terung pipit/ <i>Turkey berry</i>	-	-	-
Tongkat alil/ <i>Long jack</i>	-	-	-
Ulam raja/ <i>The king's salad</i>	-	-	-
Lemon Myrtle	-	-	-
Tenggek burung/ <i>Euodia redleyi</i>	-	-	-
Pengeluaran tanaman ladang			
<i>Production of cash crops</i>			
Jagung manis/ <i>Sweet corn</i>	654.7	1,066.6	1,113.2
Kacang tanah/ <i>Groundnuts</i>	20.5	23.6	7.2
Ubi kayu/ <i>Cassava</i>	59.2	28.0	65.9
Ubi keladi/ <i>Yam</i>	-	3.2	7.0
Ubi keledak/ <i>Sweet potato</i>	74.0	21.9	6.2
Tebu kuning/ <i>Sugar cane</i>	72.0	119.8	126.9
Sengkuang/ <i>Yambean</i>	-	-	-
Ubi badak	20.0	-	-
Ubi kemili	-	-	-
Ubi kentang / <i>Potato</i>	-	-	-

Sumber: Kementerian Pertanian dan Industri Makanan Malaysia
Source: Ministry of Agriculture and Food Industry Malaysia

Nota/ Note :

Mt Merujuk kepada Tan metrik

Refers to Metric tonnes

Jadual 25: Statistik terpilih sektor pertanian, Kota Bharu, Kelantan (samb.)

Table 25: Selected statistics of agriculture sector, Kota Bharu, Kelantan (cont'd)

	(Mt)		
	2018	2019	2020
Tanaman (samb.)			
<i>Crops (cont'd)</i>			
Pengeluaran rempah-ratus			
<i>Production of spices</i>			
Asam gelugor	-	-	0.2
Asam jawa/ Tamarind	-	-	-
Bunga kantan/ Pink cone ginger	3.5	-	5.1
Cengkih/ Clove	-	-	-
Halia/ Ginger	20.4	10.4	18.4
Kari/ Curry	-	-	-
Kayu manis/ Cinnamon	-	-	-
Ketumbar/ Coriander	-	-	-
Kunyit/ Turmeric	49.1	35.0	98.3
Lada hitam/ Black pepper	-	-	-
Lengkuas/ Greater galangal	92.7	15.8	78.9
Limau kasturi/ Calamondin lime	-	4.9	14.7
Limau nipis/ Lime	25.7	14.6	167.3
Limau purut/ Kaffir lime	-	-	-
Pala/ Nutmeg	-	-	-
Selom	-	-	-
Serai/ Lemon grass	86.5	120.8	172.8
Pengeluaran buah-buahan utama			
<i>Production of main fruits</i>			
Belimbing/ Starfruit	-	-	-
Betik/ Papaya	12.6	118.2	117.9
Cempedak	-	-	4.3
Ciku/ Sapodilla	-	-	-
Dokong	93.7	449.5	835.9
Duku	117.3	116.5	333.0
Duku langsung	-	-	-
Durian	2,860.2	3,788.4	2,472.6
Jambu batu/ Guava	-	16.4	16.1
Langsat	-	2.7	-
Limau besar/ Pomelo	-	-	-
Limau manis/ Sweet orange	-	10.3	10.2
Mangga/ Mango	-	42.9	2.5
Manggis/ Mangosteen	488.9	654.0	723.2
Mata nagal/ Dragon fruit	-	-	-
Nanas/ Pineapple	-	104.0	419.0
Nangka/ Jackfruit	50.6	101.3	79.1
Pisang/ Banana	1,578.0	1,378.1	1,034.0
Pulasan	-	-	-
Rambutan	1,058.1	1,137.0	1,199.4
Salak	-	62.4	68.0
Tembikai/ Watermelon	3,335.5	2,991.8	3,233.9

Sumber: Kementerian Pertanian dan Industri Makanan Malaysia

Source: Ministry of Agriculture and Food Industry Malaysia

Nota/ Note :

Mt Merujuk kepada Tan metrik

Refers to Metric tonnes

Jadual 25: Statistik terpilih sektor pertanian, Kota Bharu, Kelantan (samb.)*Table 25: Selected statistics of agriculture sector, Kota Bharu, Kelantan (cont'd)*

	2018	2019	2020
Pengeluaran akuakultur air tawar mengikut sistem ternakan	898.00	799.34	753.87
<i>Freshwater aquaculture production by culture system</i>			
Kolam/ Ponds	169.39	183.08	114.85
Bekas lombong/ Ex-mining pools	-	-	-
Sangkar/ Cages	439.58	164.24	64.89
Tangki simen/ Cement tanks	50.11	62.45	24.66
Tangki kanvas/ Canvas tanks	14.25	18.85	-
Kandang ikan/ Pen culture	224.66	370.73	549.48
Estet/ Estate	-	-	-
Pengeluaran akuakultur air payau mengikut sistem ternakan	305.33	210.53	235.47
<i>Brackishwater aquaculture production by culture system</i>			
Kolam/ Ponds	6.67	1.61	3.50
Sangkar/ Cages	298.66	205.40	228.82
Tangki air payau/ Brackishwater tanks	-	0.35	-
Kandang air payau/ Brackishwater pen culture	-	-	-
Sistem kerang-kerangan/ Shellfish system	-	3.17	3.15
Rumpai laut / Seaweeds	-	-	-

Sumber: Jabatan Perikanan Malaysia
Source: Department of Fisheries Malaysia

Jadual 26: Statistik terpilih sektor perlombongan dan pengkuarian, Kota Bharu, Kelantan
Table 26: Selected statistics of mining and quarrying sector, Kota Bharu, Kelantan

2015	
Bilangan pertubuhan <i>Number of establishments</i>	24

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia
Source: Department of Statistics Malaysia

Jadual 27: Statistik terpilih sektor pembuatan, Kota Bharu, Kelantan
Table 27: Selected statistics of manufacturing sector, Kota Bharu, Kelantan

	2015		
Bilangan pertubuhan <i>Number of establishments</i>	992		
	2018	2019	2020
Nilai pelaburan projek pembuatan yang diluluskan^a (RM '000) <i>Value of approved investment manufacturing project</i>	32,783	18,376	-
Pelaburan domestik <i>Domestic investment</i>	32,783	12,010	-
Pelaburan asing <i>Foreign investment</i>	-	6,366	-
Bilangan usahawan Satu Daerah Satu Industri mengikut bidang kraf <i>Number of Satu Daerah Satu Industri entrepreneurs by craft fields</i>	85	91	90
Aneka <i>Variety</i>	-	-	-
Aneka kraf <i>Craft various</i>	-	-	-
Hasil rimba <i>Jungle products</i>	5	5	5
Hasil tanah <i>Crops</i>	-	-	-
Logam <i>Metals</i>	3	3	3
Tekstil <i>Textiles</i>	77	83	82

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia
Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia
Perbadanan Kemajuan Kraftangan Malaysia
Source: Department of Statistics Malaysia
Malaysian Investment Development Authority
Malaysian Handicraft Development Corporation

Nota/Note :

^a **Hasil tambah mungkin berbeza kerana pembundaran**
The added total may differs due to rounding

Jadual 28: Statistik terpilih sektor pembinaan, Kota Bharu, Kelantan

Table 28: Selected statistics of construction sector, Kota Bharu, Kelantan

	2015
--	------

Bilangan pertubuhan

303

Number of establishments

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Source: Department of Statistics Malaysia

Jadual 29: Statistik terpilih sektor perkhidmatan, Kota Bharu, Kelantan

Table 29: Selected statistics of services sector, Kota Bharu, Kelantan

	2015
Bilangan pertubuhan	16,893
<i>Number of establishments</i>	
Bekalan elektrik, gas wap & pendingin udara	9
<i>Electricity, gas, steam & air conditioning supply</i>	
Bekalan air, pembetungan, pengurusan sisa & aktiviti pemulihan^a	4
<i>Water supply, sewerage, waste management & remediation activities</i>	
Perdagangan borong & runcit	10,324
<i>Wholesale & retail trade</i>	
Pengangkutan & penyimpanan	554
<i>Transportation & storage</i>	
Penginapan	119
<i>Accommodation</i>	
Makanan & minuman	3,869
<i>Food & beverage</i>	
Maklumat & komunikasi^b	12
<i>Information & communication</i>	
Kewangan	38
<i>Finance</i>	
Hartanah^c	82
<i>Real estate</i>	
Profesional, saintifik & teknikal	341
<i>Professional, scientific & technical</i>	
Pentadbiran & khidmat sokongan	228
<i>Administrative & support services</i>	
Pendidikan	164
<i>Education</i>	
Kesihatan & kerja sosial	246
<i>Health & social work</i>	
Kesenian, hiburan & rekreasi	144
<i>Arts, entertainment & recreation</i>	
Persendirian & lain-lain aktiviti	763
<i>Personal & other activities</i>	

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Source: Department of Statistics Malaysia

Nota/ Notes :

^a **Termasuk Tumpat**

Includes Tumpat

^b **Termasuk Bachok**

Includes Bachok

^c **Termasuk Gua Musang & Jeli**

Includes Gua Musang and Jeli

Jadual 29: Statistik terpilih sektor perkhidmatan, Kota Bharu, Kelantan (samb.)

Table 29: Selected statistics of services sector, Kota Bharu, Kelantan (cont'd)

2018	
Statistik utama subsektor perdagangan borong dan runcit	
<i>Principal statistics of wholesale and retail trade sub-sector</i>	
Bilangan pertubuhan	10,730
<i>Number of establishments</i>	
Nilai output kasar (RM '000)	2,014,431
<i>Value of gross output</i>	
Nilai input perantaraan (RM '000)	601,259
<i>Value of intermediate input</i>	
Nilai ditambah (RM '000)	1,413,172
<i>Value added</i>	
Bilangan pekerja pada Disember atau pada tempoh gaji terakhir	32,870
<i>Total number of persons engaged during December or the last pay period</i>	
Gaji & upah yang dibayar (RM '000)	515,578
<i>Salaries & wages paid</i>	
Statistik utama perdagangan borong	
<i>Principal statistics of wholesale trade</i>	
Bilangan pertubuhan	846
<i>Number of establishments</i>	
Nilai output kasar (RM '000)	637,672
<i>Value of gross output</i>	
Nilai input perantaraan (RM '000)	151,597
<i>Value of intermediate input</i>	
Nilai ditambah (RM '000)	486,075
<i>Value added</i>	
Bilangan pekerja pada Disember atau pada tempoh gaji terakhir	5,904
<i>Total number of persons engaged during December or the last pay period</i>	
Gaji & upah yang dibayar (RM '000)	98,306
<i>Salaries & wages paid</i>	
Statistik utama perdagangan runcit	
<i>Principal statistics of retail trade</i>	
Bilangan pertubuhan	8,542
<i>Number of establishments</i>	
Nilai output kasar (RM '000)	1,019,682
<i>Value of gross output</i>	
Nilai input perantaraan (RM '000)	316,485
<i>Value of intermediate input</i>	
Nilai ditambah (RM '000)	703,197
<i>Value added</i>	
Bilangan pekerja pada Disember atau pada tempoh gaji terakhir	22,443
<i>Total number of persons engaged during December or the last pay period</i>	
Gaji & upah yang dibayar (RM '000)	347,757
<i>Salaries & wages paid</i>	
Statistik utama kenderaan bermotor	
<i>Principal statistics of motor vehicles</i>	
Bilangan pertubuhan	1,342
<i>Number of establishments</i>	
Nilai output kasar (RM '000)	357,077
<i>Value of gross output</i>	
Nilai input perantaraan (RM '000)	133,176
<i>Value of intermediate input</i>	
Nilai ditambah (RM '000)	223,900
<i>Value added</i>	
Bilangan pekerja pada Disember atau pada tempoh gaji terakhir	4,523
<i>Total number of persons engaged during December or the last pay period</i>	
Gaji & upah yang dibayar (RM '000)	69,514
<i>Salaries & wages paid</i>	

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia
Source: Department of Statistics Malaysia

Jadual 30: Indikator pelengkap bagi matlamat pembangunan mampan (SDG), Kota Bharu, Kelantan, 2020

Table 30: Complementary indicators for sustainable development goals (SDG), Kota Bharu, Kelantan, 2020

Matlamat Goals	Indikator Pelengkap SDG SDG Complementary Indicators	Tahun/ Year		
		2018	2019	2020
Matlamat 1 Tiada Kemiskinan Goal 1 No Poverty 	1. Pekali Gini / Gini Coefficient	0.406 (2016)	0.381	n.a
	2. Insiden kemiskinan/ Incidence of poverty (%)	0.2 (2016)	9.1	n.a
	3. Ketua isi rumah miskin berdaftar dengan sistem eKasih/ Registered head of poor households with eKasih	3,914	7,009	5,525
Matlamat 2 Kelaparan Sifar Goal 2 Zero Hunger 	1. Pengeluaran tanaman sayur-sayuran utama (Metrik Tan)/ Production of main vegetables (Tonnes Metrics)	4,898.5	5,579.4	6,317.4
	2. Pengeluaran tanaman ladang (Metrik Tan)/ Production of cash crops (Tonnes Metrics)	2,032.3	1,263.1	1,326.2
	3. Pengeluaran herba utama (Metrik Tan)/ Production of main herbs (Tonnes Metrics)	117.1	146.8	27.2
	4. Pengeluaran rempah ratus (Metrik Tan)/ Production of spices (Tonnes Metrics)	280.2	201.4	555.6
	5. Pengeluaran buah-buahan utama (Metrik Tan)/ Production of main fruits (Tonnes Metrics)	3,335.5	2,991.8	3,233.9
	6. Pengeluaran tanaman industri (Metrik Tan)/ Production of industrial crops (Tonnes Metrics)	7,411.9	10,229.1	10,666.5
Matlamat 3 Kesihatan yang baik dan Kesejahteraan Goal 3 Good Health and Well-Being 	1. Bilangan kelahiran hidup/ Number of live births	12,099	11,486	n.a
	2. Bilangan kematian/ Number of deaths	3,301	3,363	n.a
	3. Sebab-sebab utama kematian (disahkan secara perubatan)/ Main Causes of deaths (medically certified)	Ischaemic heart disease (335)	Ischaemic heart disease (404)	n.a
	4. Sebab-sebab utama kematian (tidak disahkan secara perubatan)/ Main causes of deaths (non-medically certified)	Sakit tua 65 tahun & ke atas Old age 65 years and over (1,015)	Sakit tua 65 tahun & ke atas Old age 65 years and over (727)	n.a
	5. Bilangan kemalangan jalan raya/ Number of road accidents	4,241	4,225	3,774
	6. Bilangan kecederaan disebabkan kemalangan jalan raya/ Number of injuries due to road accidents	77	98	395
	7. Bilangan kematian disebabkan kemalangan jalan raya/ Number of deaths due to road accidents	108	66	57
Matlamat 5 Kesaksamaan Gender Goal 5 Gender Equality 	1. Bilangan perkahwinan Orang Islam/ Number of Muslims marriages	869	848	n.a
	2. Bilangan perceraian Orang Islam/ Number of Muslims divorces	1,024	1,018	n.a
	3. Bilangan perkahwinan Orang bukan Islam/ Number of non-Muslims marriages	142	134	n.a
	4. Bilangan perceraian Orang bukan Islam/ Number of non-Muslims divorces	22	34	n.a
Matlamat 6 Air Bersih dan Sanitasi Goal 6 Clean Water and Sanitation 	1. Peratusan isi rumah menerima kemudahan air paip di rumah/ Percentage households received piped water in the house	100.0 (2016)	100.00	n.a

Nota/ Note:

Indikator pelengkap merupakan indikator terpilih yang menyokong Matlamat Pembangunan Mampan (SDG)

Complementary indicators are selected indicators that support the Sustainable Development Goals (SDG)

n.a - Data tidak tersedia/ berkenaan

Data is not available/ applicable

Jadual 30: Indikator pelengkap bagi matlamat pembangunan mampan (SDG), Kota Bharu, Kelantan, 2020 (samb.)

Table 30: Complementary indicators for sustainable development goals (SDG), Kota Bharu, Kelantan, 2020

Matlamat Goals	Indikator Pelengkap SDG SDG Complementary Indicators	Tahun/ Year		
		2018	2019	2020
Matlamat 7 Tenaga Mampu Milik dan Bersih Goal 7 <i>Affordable and Clean Energy</i> 	1. Peratusan isi rumah menerima kemudahan bekalan elektrik/ Percentage households received accessible to electricity	100.0 (2016)	100.00	n.a
Matlamat 8 Pekerjaan yang Sesuai dan Pertumbuhan Ekonomi Goal 8 <i>Decent Work and Economic Growth</i> 	1. Tenaga buruh/ Labour force ('000)	233.8 ^a	233.2 ^a	n.a
	2. Bilangan pertubuhan/ Number of establishments	21,826	21,871	21,071
	• Pertanian/ Agriculture	315	430	433
	• Perlombongan & Pengkuarian/ Mining & Quarrying	100	151	150
	• Pembuatan/ Manufacturing	1,071	1,137	1,155
	• Pembinaan/ Construction	858	1,012	1,067
	• Perkhidmatan/ Services	19,482	19,141	19,226
Matlamat 9 Industri, Inovasi dan Infrastruktur Goal 9 <i>Industry, Innovation and Infrastructure</i> 	1. Panjang jalan/ Road length (KM)	3,936.1	3,862.3	3,917.2
Matlamat 10 Mengurangkan Ketidaksamaan Goal 10 <i>Reduced Inequalities</i> 	1. Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah/ Median of monthly household gross income (RM)	3,677 (2016)	4,171	n.a
	2. Pendapatan isi rumah kasar bulanan purata/ Mean of monthly household gross income (RM)	4,353 (2016)	4,044	n.a
Matlamat 11 Bandar dan Komuniti yang Mampan Goal 11 <i>Sustainable Cities and Communities</i> 	1. Projek Perumahan Rakyat (PPR) siap dibina/ People's housing project completed	1,000	Tiada Nil	Tiada Nil
Matlamat 12 Penggunaan dan Pengeluaran yang Bertanggungjawab Goal 12 <i>Responsible Consumption and Production</i> 	1. Sisa perbandaran yang dirawat/ Municipal waste treated	Tiada Nil	Tiada Nil	Tiada Nil
	Anggaran purata berat sisa yang dilupuskan setiap hari (Tan metrik/hari) Estimated average weight of waste disposed daily (Metric tonnes/day)			
Matlamat 16 Keamanan, Keadilan dan Institusi yang Teguh Goal 16 <i>Peace, Justice and Strong Institutions</i> 	1. Jenayah kekerasan yang dilaporkan kepada PDRM/ Violent crime reported to PDRM (Bilangan/ Number)	168	133	128
	2. CCTV di kawasan Pihak Berkuasa Tempatan/ CCTV in Local Authority area (Bilangan/ Number)	16	16	16

Nota/ Note:

Indikator pelengkap merupakan indikator terpilih yang menyokong Matlamat Pembangunan Mampan (SDG)

Complementary indicators are selected indicators that support the Sustainable Development Goals (SDG)

n.a - Data tidak tersedia/ berkenaan

Data is not available/ applicable

BAHAGIAN 3
PART 3
NOTA TEKNIKAL
TECHNICAL NOTES

PENDAHULUAN

Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 2020 (Banci Malaysia 2020) adalah banci keenam yang dilaksanakan semenjak penubuhan Malaysia pada tahun 1963. Banci terdahulu telah dijalankan pada tahun 1970, 1980, 1991, 2000 dan 2010. Objektif pelaksanaan Banci Malaysia 2020 adalah untuk mendapatkan stok dan profil penduduk dan perumahan yang komprehensif dan terperinci sehingga ke peringkat geografi terkecil pada suatu masa sebagai penanda aras bagi ciri-ciri demografi dan sosio-ekonomi penduduk. Data banci menjadi asas dalam pemantauan arah aliran penduduk dan perumahan untuk perancangan pembangunan negara.

Kerajaan Persekutuan bertanggungjawab untuk melaksanakan banci dan dijalankan mengikut peruntukan yang terkandung dalam Akta Banci 1960 (Disemak-1969). Jabatan Perangkaan Malaysia telah dipertanggungjawabkan untuk menjalankan Banci Malaysia 2020 dengan kerjasama dan penyertaan sepenuhnya beberapa Kerajaan Negeri dan agensi Kerajaan Persekutuan. Tujuan laporan ini ialah untuk membekalkan maklumat utama berkaitan bilangan tempat kediaman, isi rumah dan penduduk di peringkat negeri, daerah pentadbiran, parlimen dan dewan undangan negeri di Malaysia.

Data dalam penerbitan ini merupakan data Banci Malaysia 2020. Data bagi tahun 1970, 1980, 1991, 2000 dan 2010 pula merujuk kepada angka muktamad.

Banci Malaysia 2020 merupakan satu projek pengumpulan data yang kompleks. Oleh itu, kemungkinan berlakunya ralat liputan dan ralat kandungan tidak dapat dielakkan. Dari segi ralat liputan, sebilangan tempat kediaman, isi rumah atau penduduk mungkin tertinggal, tersalah hitung atau berlaku duplikasi penghitungan. Ralat kandungan pula berasaskan salah lapor jantina, umur, warganegara, taraf perkahwinan, agama dan kumpulan etnik. Bagi menganggarkan kedua-dua ralat tersebut, Survei Penilaian Liputan Banci (SPLB) dilaksanakan selepas selesai pembancian, sebagaimana disarankan oleh Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu

(PBB) dalam manual bertajuk *Principles and Recommendations for Population and Housing Censuses, Revision 3*, (UNSD, 2015). Kadar kurang penghitungan bagi Banci Malaysia 2020 hanya dapat diketahui setelah selesai prosesan data SPLB. Penerbitan ini menyediakan data penduduk, isi rumah dan tempat kediaman daripada Banci Malaysia 2020 mengikut ciri-ciri asas demografi seperti jantina, kumpulan umur, kumpulan etnik, agama, taraf perkahwinan dan kewarganegaraan di peringkat negeri, daerah pentadbiran (DP) dan mukim.

KAWASAN GEOGRAFI

Banci Malaysia 2020 meliputi semua negeri di Malaysia. Setiap negeri dibahagikan mengikut DP masing-masing. Bagi tujuan operasi banci, unit pembancian kecil iaitu blok penghitungan (BP) telah dibentuk yang mengandungi secara puratanya 80 hingga 120 tempat kediaman dengan anggaran penduduk seramai 500 hingga 600 orang. Lebih kurang 80 hingga 120 BP membentuk satu daerah banci (DB).

Malaysia terdiri daripada tiga belas buah negeri dan tiga wilayah persekutuan. Setiap negeri dibahagikan kepada beberapa DP. Bagi Kelantan, peringkat DP dikenali sebagai 'Jajahan'. Setiap DP dipecahkan kepada mukim. Jenis struktur pentadbiran ini terpakai untuk semua negeri kecuali Kelantan, Sabah, Sarawak, W.P. Labuan dan W.P. Putrajaya. Dalam hal ini, negeri Kelantan terdapat tiga peringkat pentadbiran iaitu jajahan, daerah dan mukim. Bagi negeri Sabah, tidak wujud peringkat mukim, manakala bagi negeri Sarawak beberapa DP dipecahkan kepada daerah kecil. W.P. Labuan dan W.P. Putrajaya tidak mempunyai mukim atau sub bahagian lain sebagai satu unit pentadbiran. Senarai Mukim bagi setiap negeri adalah berdasarkan senarai yang telah dibekalkan oleh Jabatan Ukur dan Pemetaan Malaysia (JUPEM).

Pada Banci Malaysia 2020, seorang pembanci dipertanggungjawab untuk menyelesaikan satu BP secara purata. Seorang penyelia akan memantau pembanci bagi tiga lingkungan banci (LB) yang setiap satunya mengandungi lebih kurang tujuh BP. Seorang Penguasa Daerah akan bertanggungjawab untuk satu DB yang mengandungi lebih kurang 15 LB. Semua Penguasa Daerah dalam setiap DP adalah di bawah tanggungjawab Penolong

Pesuruhjaya Banci. Timbalan Pesuruhjaya Banci di peringkat negeri pula bertanggungjawab ke atas semua Penolong Pesuruhjaya Banci di negeri masing-masing dan beliau bertanggungjawab terus kepada Pesuruhjaya Banci. Bagi melancarkan operasi banci, di setiap daerah juga mempunyai pegawai yang dilantik sebagai pegawai MyAD dan MyCD yang bertanggungjawab dalam aspek teknikal dan membantu memantau perjalanan operasi di lapangan. Sementara itu, daripada aspek latihan setiap pembanci dan penyelia diberikan latihan yang secukupnya sama ada melalui bengkel latihan mahupun melalui atas talian, iaitu program latihan *Malaysia Statistics Ubiquitous Learning (MySUL)*.

Organisasi banci di peringkat negeri dan kawasan geografi untuk tujuan banci adalah seperti berikut:

Jawatan	Kawasan Dipertanggungjawabkan
Timbalan Pesuruhjaya	Ibu Pejabat dan Negeri
Timbalan Pesuruhjaya (Teknikal)	Negeri
Penguasa Daerah	Daerah Banci
Penyelia	Lingkungan Banci
Pembanci	Blok Penghitungan

Maklumat dalam penerbitan ini adalah mengikut negeri, daerah pentadbiran dan mukim. Jadual 1 memaparkan data penduduk dan demografi kawasan Daerah Pentadbiran di peringkat negeri berdasarkan Banci Penduduk dan Perumahan (Malaysia) 1980, 1991, 2000, 2010 dan 2020.

PUNCA DATA

Data penduduk, isi rumah dan tempat kediaman merupakan penemuan utama yang berasaskan kepada data awalan yang dibuat selepas kerja luar dan sebelum prosesan data berkomputer.

PENDEKATAN BANCII

Pada Banci Malaysia 2020, pelbagai kaedah pengumpulan data telah digunakan:

1. e-Census

Pengisian soal selidik secara atas talian oleh responden melalui pautan Portal Banci (<https://ecensus.mycensus.gov.my>).

2. Computer Assisted Telephone Interview (CATI)

Pembanci akan membuat temu ramah melalui telefon dan semua maklumat responden akan dimasukkan dalam sistem CATI.

3. Computer Assisted Personal Interview (CAPI)

Pembanci akan melawat TK dan melakukan proses temu ramah bersama responden dengan merekodkan maklumat responden secara *online* dan *offline* menggunakan *tablet* atau telefon pintar.

4. Paper and Pen Interview (PAPI)

Pembanci akan melawat TK untuk melakukan proses temu ramah secara bersemuka kepada responden dan mencatatkan maklumat yang diperoleh di dalam borang soal selidik.

5. Drop-off & Pick-up (DOPU)

Pembanci meninggalkan borang soal selidik (*drop-off*) di TK responden dan mengambil semula borang soal selidik (*pick-up*) yang telah diisi dengan lengkap oleh responden.

De Jure

Banci Malaysia 2020 menggunakan pendekatan 'de jure' bermaksud di mana semua orang dihitung pada Hari Banci (7 Julai 2020) mengikut tempat tinggal biasa mereka.

Soal selidik (Dokumen 2) telah digunakan untuk mengisi maklumat bagi orang yang berada di tempat tinggal persendirian manakala soal selidik (Dokumen 3a dan 3b) telah digunakan untuk tempat kediaman beramai-ramai seperti asrama kolej/ universiti, asrama perubatan, rumah kebajikan/ institusi sosial, berek polis/ tentera, penjara dan orang yang tiada tempat tinggal.

Pendekatan **de jure** telah diguna pakai untuk Banci Malaysia 2020. Pembancian dijalankan ke atas semua orang di tempat tinggal biasa mereka pada 7 Julai 2020 iaitu merujuk kepada mereka yang telah atau akan tinggal sebagai ahli biasa isi rumah ini bagi tempoh enam bulan atau lebih dalam tahun 2020 yang meliputi:

- a. Bayi yang lahir pada atau sebelum Hari Banci dan masih hidup pada Hari Banci (7 Julai 2020);
- b. Orang yang meninggal dunia pada atau selepas Hari Banci (7 Julai 2020);
- c. Penyewa, penumpang, pelawat, pembantu rumah, orang tua dan saudara mara yang biasa tinggal bersama IR ini;
- d. Pelajar (sekolah rendah dan menengah) yang tinggal di asrama (di Malaysia) dalam tahun 2020;
- e. Ahli biasa yang tiada di TK ini **untuk tempoh kurang dari 6 bulan** kerana bekerja, berkursus, bercuti, melancong ke tempat lain (dalam dan luar negara), mengunjungi tempat ibadat dan lain-lain; dan
- f. Sesiapa yang berada/ akan berada di hospital untuk tempoh kurang dari enam bulan dalam tahun 2020.

Berikutan penularan COVID-19 di seluruh negara, operasi banci telah dijadualkan semula sebanyak empat kali dalam tempoh Julai 2020 hingga Oktober 2021 dan ditutup secara rasmi pada 31 Oktober 2021. Pengiraan penduduk diselaraskan semula dengan tempoh rujukan banci.

LIPUTAN BANCI

Kategori berikut **tidak termasuk** dalam kiraan banci memandangkan mereka tinggal di negara ini kurang dari enam bulan dalam tahun 2020:

- a. Bayi yang lahir selepas Hari Banci (7 Julai 2020);
- b. Orang yang meninggal dunia sebelum Hari Banci (7 Julai 2020);
- c. Penuntut Malaysia yang telah berada di luar negara bagi tempoh lebih 6 bulan dalam tahun 2020; dan
- d. Rakyat Malaysia yang bekerja di luar negara bagi tempoh lebih dari enam bulan dalam tahun 2020.

KONSEP DAN DEFINISI

Bagi tujuan banci ini, beberapa konsep digunakan iaitu:

Tempat Kediaman (TK)

Tempat kediaman adalah suatu struktur yang dibina berasingan dan bebas untuk tempat tinggal. Takrifan perkataan 'berasingan' dan 'bebas' adalah seperti berikut:

a. Berasingan

Struktur adalah dianggap berasingan jika ia dikelilingi oleh dinding, pagar dan sebagainya serta ditutupi oleh bumbung.

b. Bebas

Struktur dikatakan bebas apabila ia mempunyai jalan masuk terus dari tangga umum, tempat lalu lintas atau ruang lapang (iaitu penghuni boleh masuk atau keluar dari tempat kediaman mereka tanpa melalui perkarangan sesiapa pun).

Isi Rumah (IR)

Isi rumah terdiri daripada orang yang bersaudara dan/ atau orang yang tidak bersaudara yang biasanya tinggal bersama dan membuat peruntukan yang sama untuk makanan dan keperluan hidup yang lain.

Ketua Isi Rumah (KIR)

Ahli isi rumah yang biasa tinggal di tempat kediaman ini dan dianggap sebagai ketua oleh ahli-ahli isi rumah yang lain.

Ahli Biasa

Ahli isi rumah (AIR) yang telah atau akan tinggal bersama ahli isi rumah yang lain bagi tempoh enam bulan atau lebih dalam tahun banci, walaupun tiada semasa banci dijalankan.

Untuk tujuan penjadualan dan analisis, klasifikasi kumpulan etnik adalah berasaskan klasifikasi yang telah disahkan oleh *Inter Agency Technical Committee* (IATC). Pengelasan tersebut adalah seperti berikut:

Semenanjung Malaysia	Sabah & W.P. Labuan	Sarawak
Warganegara Malaysia	Warganegara Malaysia	Warganegara Malaysia
Bumiputera	Bumiputera	Bumiputera
Melayu	Melayu	Melayu
Bumiputera lain	Kadazan/Dusun Bajau	Iban
	Murut	Bidayuh
	Bumiputera lain	Melanau
		Bumiputera lain
Cina	Cina	Cina
India	India	India
Lain-lain	Lain-lain	Lain-lain
Bukan Warganegara	Bukan Warganegara	Bukan Warganegara

Selain daripada klasifikasi kumpulan etnik ini, etnik terperinci berdasarkan data yang diperoleh akan diterbitkan dari semasa ke semasa. Semua maklumat yang dikutip semasa banci termasuk kumpulan etnik dan kewarganegaraan adalah berdasarkan kepada jawapan responden dan tidak merujuk kepada sebarang dokumen rasmi.

Maklumat kewarganegaraan harus digunakan dengan berhati-hati kerana ianya tertakluk kepada ralat kandungan dan liputan terutamanya bagi bukan warganegara seperti banci.

Bagi tujuan penerbitan ini, beberapa istilah telah digunakan dan didefinisikan seperti berikut:

Purata kadar pertumbuhan penduduk tahunan

Purata kadar pertumbuhan penduduk tahunan telah dikira sebagai:

$$r = \left(\frac{1}{n} \ln \frac{P_n}{P_0} \right) \times 100$$

Di mana,

r = purata kadar pertumbuhan penduduk tahunan

n = bilangan tahun yang tepat di antara P_0 dan P_n

P_0 = penduduk pada tahun asal

P_n = penduduk pada tahun kemudiannya

$\ln$ = logaritma asli

Nisbah jantina

Nisbah jantina ialah bilangan lelaki bagi setiap 100 perempuan.

$$\text{Nisbah jantina} = \frac{\text{Bilangan lelaki dalam tahun } t}{\text{Bilangan perempuan dalam tahun } t} \times 100$$

Purata saiz isi rumah

Purata saiz isi rumah ialah bilangan orang bagi setiap isi rumah, dan dikira seperti berikut:

$$\text{Purata saiz isi rumah} = \frac{\text{Bilangan penduduk}}{\text{Bilangan isi rumah}}$$

Kepadatan penduduk

Kepadatan penduduk bagi satu kilometer persegi ialah nisbah penduduk sesebuah kawasan geografi yang tertentu pada keluasan kilometer persegi untuk kawasan yang sama.

PERUBAHAN KAWASAN/ SEMPADAN

Selepas tahun 2010, terdapat beberapa penubuhan kawasan baru atau perubahan sempadan yang telah diwartakan oleh pihak berkuasa berkenaan untuk wilayah persekutuan dan daerah pentadbiran. Senarai lampiran berkaitan penubuhan kawasan baru dan perubahan sempadan adalah seperti berikut:

- Lampiran 1 : Penubuhan Daerah Pentadbiran Baru Pada Banci 2020
- Lampiran 2 : Senarai Mukim/ Bandar/ Pekan Yang Termasuk Di Dalam Mukim/ Bandar/ Pekan Lain
- Lampiran 3 : Senarai Kawasan Pihak Berkuasa Tempatan Yang Terlibat Dengan Penubuhan atau Perubahan Sempadan Dan Nama, Malaysia, 2020
- Lampiran 4 : Bilangan Kawasan Pihak Berkuasa Tempatan Mengikut Negeri, Malaysia, 2020
- Lampiran 5 : Peta menunjukkan sempadan Negeri dan Daerah Pentadbiran, Malaysia 2020

Data DP yang dikeluarkan dalam laporan ini bagi tahun 1991, 2000 dan 2010 disesuaikan dengan mengambil kira daerah pentadbiran baru yang diwujudkan dan perubahan sempadan yang berlaku.

PETA MALAYSIA

Dalam penerbitan ini turut dimasukkan peta Malaysia (Lampiran 5) yang menunjukkan dua entiti geografi iaitu Semenanjung Malaysia dan Sabah/ Sarawak. Setiap satunya dilukis mengikut skala masing-masing. Walaupun dipisahkan oleh Laut China Selatan sejauh 500 kilometer, peta berkenaan dilukiskan berhampiran untuk mencapai maksud yang lebih jelas. Unit geografi yang ditunjukkan dalam peta meliputi 156 daerah pentadbiran serta tiga wilayah persekutuan iaitu Kuala Lumpur, Labuan dan Putrajaya.

INDIKATOR DEMOGRAFI

Semua indikator demografi di dalam laporan ini dikira menggunakan anggaran penduduk pertengahan tahun. Walaubagaimanapun, indicator di peringkat daerah dikira menggunakan unjuran penduduk. Anggaran penduduk pertengahan tahun adalah berasaskan data Banci Penduduk dan Perumahan 2010 yang telah disesuaikan untuk kurang penghitungan.

Rekod kelahiran hidup, kelahiran mati dan kematian yang diperoleh dari Jabatan Pendaftaran Negara (JPN) adalah meliputi seluruh Malaysia. Bilangan kematian perinatal meliputi kelahiran mati dan kematian bayi yang berumur kurang daripada tujuh hari. Bilangan kematian ibu bersalin adalah meliputi kematian yang disebabkan gangguan mental. Data kematian di Sabah telah disesuaikan dengan angka kurang liputan pendaftaran yang diperoleh daripada hasil Kajian Kurang Liputan Pendaftaran Kematian di Sabah yang telah dijalankan oleh Jabatan Perangkaan Malaysia.

KONSEP

Statistik Kematian dan Kelahiran

i. **Pertambahan semula jadi**

Merujuk kepada perbezaan di antara kelahiran dan kematian.

ii. **Kelahiran hidup**

Merujuk kepada kelahiran yang bernyawa semasa dilahirkan walaupun hanya seketika.

iii. **Kelahiran mati**

Merujuk kepada kelahiran selepas kehamilan 28 minggu atau lebih yang tiada tanda bernyawa semasa dilahirkan.

iv. **Kematian perinatal**

Merujuk kepada kelahiran mati dan kematian bayi yang berumur kurang daripada satu minggu.

v. **Kematian neonatal**

Merujuk kepada kematian bayi yang berumur kurang daripada 28 hari.

vi. Kematian bayi

Merujuk kepada kematian bayi yang berumur kurang daripada satu tahun.

vii. Kematian kanak-kanak

Merujuk kepada kematian kanak-kanak yang berumur 1-4 tahun.

viii. Kematian kurang daripada 5 tahun

Merujuk kepada kematian bayi dan kanak-kanak yang berumur kurang daripada 5 tahun.

ix. Kematian ibu bersalin

Kematian seorang wanita semasa hamil atau dalam tempoh 42 hari selepas bersalin atau keguguran atau pengguguran tanpa mengira tempoh dan lokasi kehamilan; akibat dari sebarang penyebab yang berkaitan atau diteruskan lagi oleh kehamilan atau pengendaliannya; tetapi bukan disebabkan oleh kemalangan atau penyakit sampingan lain.

x. Kadar Kesuburan Umur Tertentu

Merujuk kepada bilangan kelahiran oleh ibu bagi kumpulan umur tertentu dalam sesuatu tahun, bagi setiap 1,000 perempuan dalam kumpulan umur berkenaan.

xi. Kadar Kesuburan Jumlah

Merujuk kepada purata bilangan anak yang akan dilahirkan sekiranya seseorang perempuan terus hidup sehingga akhir tempoh reproduktifnya dan di sepanjang tempoh itu tertakluk kepada kadar kesuburan umur tertentu bagi sesuatu tahun. [Kadar ini diperoleh dengan menjumlahkan kadar kesuburan umur tertentu perempuan yang berumur 15-49 tahun (mengikut kumpulan umur lima tahun) dan didarabkan dengan 5].

xii. Kadar Kematian Umur Tertentu

Merujuk kepada purata kematian bagi setiap 1,000 penduduk mengikut umur tertentu.

PENGESAHAN SEBAB KEMATIAN

Pengesahan sebab kematian

- i. Maklumat sebab kematian terbahagi kepada dua iaitu sebab kematian yang disahkan dan tidak disahkan secara perubatan. Sebab kematian yang disahkan secara perubatan merujuk kepada pengesahan yang dibuat oleh Pegawai Perubatan dan Koroner sahaja. Koroner merupakan pegawai awam yang menyiasat kes kematian mengejut yang puncanya disyaki ada kaitan dengan kes jenayah. Sebab kematian yang tidak disahkan secara perubatan merujuk kepada pengesahan yang dibuat oleh pengesah yang tidak mempunyai kelayakan perubatan seperti polis atau orang perseorangan.
- ii. Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM) telah melaksanakan verifikasi data penyebab kematian yang tidak disahkan secara perubatan di Malaysia untuk meningkatkan peratusan sebab kematian yang disahkan secara perubatan. Sistem ini dikenali sebagai 'Sistem Verifikasi Data Penyebab Kematian Yang Tidak Disahkan Secara Perubatan'.
- iii. Sistem Verifikasi Data Penyebab Kematian Yang Tidak Disahkan Secara Perubatan ini adalah bertujuan untuk menambah baik pelaporan dan penulisan sebab kematian yang berlaku di luar premis kesihatan (hospital) dan tidak bertujuan untuk mengubah mana-mana Akta sedia ada, tidak boleh digunakan untuk mengubah sebab kematian sedia ada dalam pendaftaran di Jabatan Pendaftaran Negara (JPN) dan tidak boleh digunakan untuk kes-kes mahkamah.

Pengkodan sebab kematian

Sebab kematian yang disahkan dikod berdasarkan *International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problem, 10th Revision (ICD-10)*. Sebab kematian yang tidak disahkan dikod berdasarkan Buku Kod Sebab Kematian Yang Tidak Disahkan Versi 3 yang telah dibangunkan oleh Jabatan Perangkaan Malaysia berdasarkan persetujuan dengan pihak Kementerian Kesihatan Malaysia, Jabatan Pendaftaran Negara, Polis Diraja Malaysia dan Dewan Bandaraya Kuala Lumpur.

LIPUTAN DAN KEKANGAN

Liputan

- i. Perangkaan Perkahwinan dan Perceraian, Malaysia, 2021 mengandungi statistik perkahwinan dan perceraian Orang Islam dan Orang Bukan Islam bagi tahun rujukan 2019 dan 2020 mengikut negeri, daerah pentadbiran, jantina, kumpulan umur dan etnik.
- ii. Data perkahwinan dan perceraian Orang Islam di Malaysia diperoleh daripada Jabatan Agama Islam Negeri (JAIN), Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM) dan Jabatan Kehakiman Syariah Malaysia (JKSM). Sementara itu, data perkahwinan dan perceraian Orang Bukan Islam di Malaysia diperoleh daripada Jabatan Pendaftaran Negara (JPN).
- iii. Data perceraian Orang Islam yang diperoleh daripada JKSM adalah mengikut tarikh kes selesai dengan sabitan oleh Mahkamah Syariah. Sementara itu, data perceraian Orang Bukan Islam diperoleh daripada JPN adalah mengikut tarikh kes selesai dengan sabitan oleh Mahkamah Sivil.
- iv. Statistik perceraian tidak boleh dibuat perbandingan dengan statistik perkahwinan tahun semasa.

Kekangan

- i. Hasil tambah angka mengikut daerah pentadbiran adalah tidak sama dengan statistik perkahwinan Orang Islam yang dipaparkan di peringkat negeri khusus bagi Kelantan dan Sarawak. Maklumat tempat kediaman perkahwinan dalam negeri bagi Kelantan dan Sarawak adalah tidak tersedia bagi membolehkan penyusunan mengikut daerah pentadbiran dilaksanakan. Data perkahwinan Orang Islam bagi Kelantan dan Sarawak dibekalkan dalam bentuk jadual berformat.
- ii. Pengguna dinasihatkan supaya berhati-hati dalam menginterpretasikan data.

TARIKH PERISTIWA

Statistik yang dipersembahkan dalam penerbitan ini adalah mengikut tarikh kejadian perkahwinan dan perceraian bagi tahun rujukan.

MY LOCAL STATS

Maklumat asas

Jalan Persekutuan

Salah satu tugas utama Kementerian Kerja Raya (KKR) adalah membina dan menyelenggara jalan-jalan persekutuan yang diwartakan di bawah Menteri Kerja Raya Malaysia. Sehingga kini terdapat lebih daripada 19,000 km jalan persekutuan di seluruh negara termasuk di Sabah dan Sarawak. Jalan-jalan ini telah diberi nama laluan masing-masing dan diselenggara oleh KKR melalui konsep penswastaaan. Jalan-jalan persekutuan dikategorikan kepada empat (4) kategori utama, iaitu:-

- i. Jalan Persekutuan Utama;
- ii. Jalan Persekutuan Felda;
- iii. Jalan Persekutuan ke Institusi; dan
- iv. Jalan Persekutuan ke kawasan industri.

Kesemua kategori jalan ini mempunyai sistem penomboran masing-masing yang boleh dilihat pada papan tanda yang tertera di setiap jalan berkenaan.

Jalan Persekutuan adalah jalan-jalan penghubung antara negeri ke satu negeri dan dilabelkan dengan kod F atau FT. Jalan negeri dan bandaran adalah jalan-jalan penghubung antara bandar ke bandar dan dilabelkan dengan kod negeri-negeri berkenaan.

PERUMAHAN

Bab ini membentangkan perangkaan bagi sektor perumahan meliputi bilangan unit rumah kediaman yang siap dibina mengikut jenis perumahan. Siap dibina adalah terma yang digunakan bagi bangunan yang mana kerja pembinaan bangunan telah siap dan Sijil Layak Menduduki (CF)/ Sijil Layak Menduduki Sementara (TCF) telah diperoleh dalam tempoh kajian.

Sektor Kediaman

Sektor kediaman adalah harta yang digunakan sebagai tempat tinggal untuk jangka masa panjang tidak seperti rumah tumpangan atau hotel. Sektor ini dilengkapi dengan kemudahan asas. Ada sebahagiannya mendapat kelulusan sementara daripada Pihak Berkuasa Tempatan untuk tujuan lain seperti tadika. Harta ini boleh disewakan atau dihuni sendiri.

Struktur harta kediaman boleh dibina sama ada:

- i. Kekal;
- ii. Separa kekal; dan
- iii. Sementara;

Sektor kediaman termasuk

- i. Harta bertanah dan strata.

Sektor kediaman tidak termasuk:

- i. Rumah setinggan;
- ii. Kuarters institusi;
- iii. Rumah panjang; dan
- iv. Unit kediaman di rumah kedai.

Jenis-jenis tempat kediaman

Teres

Merujuk kepada unit teres satu tingkat atau lebih, termasuk tingkat mezanin dan loteng. Setiap unit individu berkongsi dinding dengan unit bersebelahan di dalam deret yang sama. Deretan mengandungi tiga unit atau lebih. Di pasaran unit-unit teres ini juga dikenali sebagai berangkai, *link*, *super link* dan sebagainya.

Berkembar

Unit berkembar (*semi-detached*) satu tingkat atau lebih, bermaksud dua unit yang bersambung antara satu sama lain oleh dinding tepi atau dinding belakang atau *porch*.

Sesebuah

Unit sesebuah (*detached*) satu tingkat atau lebih adalah unit individu yang terdiri bebas (*free-standing building*) dan tidak bersambung kepada mana-mana unit lain. Semua unit bertanah dengan hak milik berasingan termasuk dalam jenis ini. (Contoh: banglo, villa, *country home* dan *orchard bungalow*).

Rumah Bandar

Unit rumah bandar (*town house*) satu tingkat atau lebih merupakan unit kediaman individu yang bercantum secara menegak dan mendatar antara satu sama lain dalam satu blok. Setiap unit mempunyai hak milik strata dengan pintu akses berasingan.

Berkelompok

Unit rumah kelompok (*cluster*) merupakan sekumpulan unit individu satu tingkat atau lebih yang bercantum secara membelakang dan sisi dengan unit bersebelahan dan mempunyai hak milik berasingan serta tiada lorong belakang. Setiap kelompok mengandungi minimum empat unit rumah.

Unit berkelompok (*cluster*) adalah:

- i. Sekumpulan unit individu satu tingkat atau lebih;
- ii. Bersambung di antara satu sama lain oleh dinding tepi dan dinding belakang; dan
- iii. Tidak mempunyai lorong belakang.

Pangsa (*Flat*)

Rumah pangsa (*flat*) adalah bangunan berbilang tingkat untuk kediaman di mana setiap tingkat lazimnya melebihi satu unit dan setiap unit mempunyai hak milik strata.

Jenis pembangunan:

- i. Bertingkat rendah;
- i. Bertingkat sederhana; dan
- ii. Bertingkat tinggi.

Antara kemudahan awam yang disediakan:

- i. Ruang niaga;
- ii. Tempat letak kereta;
- iii. Tempat pembuangan sampah; dan
- iv. Lif.

Penyelenggaraan diuruskan oleh perbadanan pengurusan. Terdapat juga rumah pangsa bertingkat rendah tanpa lif.

Pangsapuri (*Apartment*)

Pangsapuri merupakan bangunan berbilang tingkat untuk kediaman di mana setiap tingkat lazimnya mengandungi lebih daripada satu unit dan setiap unit mempunyai hak milik strata. Kemudahan awam adalah lebih baik daripada yang terdapat di rumah pangsa.

Antara kemudahan tambahan yang disediakan meliputi:

- i. Kolam renang;
- ii. Gimnasium;
- iii. Pusat cucian pakaian; dan
- iv. Sistem keselamatan.

Penyelenggaraan diuruskan oleh perbadanan pengurusan. Nilai pasaran pangsapuri lebih tinggi daripada rumah pangsa.

Kondominium

Kondominium adalah bangunan kediaman mewah berbilang tingkat di mana setiap tingkat lazimnya mengandungi lebih daripada satu unit dan setiap unit mempunyai hak milik strata. Lazimnya kepadatan setiap tingkat adalah lebih rendah dari rumah pangsa dan pangsapuri.

Kemudahan yang disediakan adalah lebih baik daripada pangsapuri. Antara perkhidmatan yang disediakan adalah seperti berikut:

- i. Kolam renang;
- ii. Gimnasium;
- iii. Pusat cucian pakaian;
- iv. Sistem keselamatan; dan
- v. Rumah kelab.

Penyelenggaraan diuruskan oleh perbadanan pengurusan. Amnya kondominium bernilai lebih tinggi daripada pangsapuri.

Klasifikasi Kediaman

Kos Rendah

- i. Rumah kos rendah meliputi semua jenis unit kediaman serta semua jenis struktur binaan satu tingkat atau lebih;
- ii. Harga jualan pemaju dan pembeli dikawal mengikut dasar kerajaan persekutuan dan kerajaan negeri;
- iii. Ia terdiri daripada unit bertanah atau strata; dan
- iv. Rumah ini juga dikenali sebagai:
 - a. Rumah mesra rakyat;
 - b. Rumah mampu milik;
 - c. Projek perumahan rakyat;
 - d. Rumah murah; dan
 - e. Perumahan awam kos rendah.

Kos Sederhana Rendah

- i. Meliputi semua jenis unit kediaman serta semua jenis struktur binaan satu tingkat atau lebih;
- ii. Harga jualan pemaju dan senarai pembelinya dikawal mengikut dasar kerajaan negeri;
- iii. Ia terdiri daripada unit bertanah atau strata; dan
- iv. Harga jualan lebih tinggi dari rumah kos rendah mengikut garis panduan kerajaan.

Kos Sederhana

- i. Meliputi semua jenis unit kediaman serta semua jenis struktur binaan satu tingkat atau lebih;
- ii. Ia terdiri daripada unit bertanah atau strata;
- iii. Harga jualan pemaju melebihi harga jualan rumah kos sederhana rendah atau kos rendah (bagi negeri yang tiada kos sederhana rendah); dan
- iv. Harga rumah ditetapkan mengikut garis panduan Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan (KPKT).

Kos Tinggi

- i. Meliputi semua jenis unit kediaman serta semua jenis struktur binaan satu tingkat atau lebih;
- ii. Ia boleh terdiri daripada unit bertanah atau strata;
- iii. Harga jualan pemaju melebihi harga jualan rumah kos sederhana;
- iv. Harga rumah ditetapkan mengikut garis panduan KPKT; dan
- v. Kemasan lebih baik.

Tempat kediaman kosong

Tempat kediaman dikelaskan sebagai kosong jika biasanya ia tidak diduduki dan tidak digunakan sebagai tempat tinggal biasa pada Hari Banci. Kekosongan tempat kediaman ini mungkin disebabkan oleh:

- i. Baru siap/ untuk disewa atau dijual;
- ii. Untuk dibaiki/ ubahsuai;
- iii. Rumah peranginan;
- iv. Rumah pekerja bermusim;
- v. Hampir roboh; dan
- vi. Lain-lain.

GUNA TENAGA

Tenaga Buruh

Tenaga buruh merujuk kepada penduduk dalam umur bekerja 15 hingga 64 tahun sama ada bekerja atau menganggur.

Bekerja

Semua orang yang bekerja sekurang-kurangnya sejam semasa minggu rujukan untuk mendapatkan upah, keuntungan atau keuntungan keluarga sama ada sebagai majikan, pekerja, bekerja sendiri atau pekerja keluarga tanpa gaji. Mereka juga dianggap bekerja jika:

- i. Tidak bekerja semasa minggu rujukan disebabkan sakit, kecederaan, tiada upaya, cuaca buruk, bercuti, pertelingkahan buruh dan sebab-sebab sosial atau keagamaan tetapi mempunyai pekerjaan, ladang, perusahaan atau perusahaan keluarga lain untuk kembali bekerja;
- ii. Tidak bekerja buat sementara waktu tetapi bergaji dan pasti akan dipanggil bekerja semula; dan
- iii. Bekerja kurang daripada 30 jam semasa minggu rujukan disebabkan bentuk kerja atau disebabkan kurang kerja dan berkeupayaan serta sanggup menerima tambahan bilangan jam bekerja. Kumpulan ini merupakan guna tenaga tidak penuh.

Mereka yang bekerja lebih daripada 30 jam semasa minggu rujukan merupakan guna tenaga penuh.

Penganggur

Penganggur adalah mereka yang tidak bekerja semasa minggu rujukan dan dikelaskan kepada dua kumpulan iaitu penganggur aktif dan penganggur tidak aktif.

Penganggur aktif adalah mereka yang bersedia untuk bekerja dan aktif mencari pekerjaan dalam minggu rujukan.

Penganggur tidak aktif adalah mereka yang berada dalam kategori berikut:

- i. Tidak mencari pekerjaan dalam minggu rujukan kerana percaya tidak terdapat pekerjaan atau pun tidak berkelayakan;
- ii. Mungkin mencari pekerjaan jika tidak kerana sakit atau keadaan cuaca; dan
- iii. Telah mencari pekerjaan sebelum minggu rujukan dan sedang menunggu jawapan permohonan pekerjaan.

Kadar Penyertaan Tenaga Buruh

Aktiviti ekonomi penduduk pada keseluruhannya bergantung kepada ciri-ciri demografi sesuatu populasi. Dengan itu, pecahan mereka yang aktif secara ekonomi berbeza di antara kumpulan-kumpulan kecil penduduk tersebut. Perbezaan ini diukur dengan kadar aktiviti tertentu yang dikenali sebagai kadar penyertaan tenaga buruh.

Kadar penyertaan tenaga buruh ditakrifkan sebagai perkadaran penduduk dalam tenaga buruh kepada penduduk dalam umur bekerja (15-64 tahun) dalam bentuk peratusan.

$$\text{Kadar penyertaan tenaga buruh} = \frac{\text{Bilangan penduduk dalam tenaga buruh}}{\text{Bilangan penduduk umur bekerja (15-64 tahun)}} \times 100$$

Kadar Pengangguran

Kadar pengangguran ialah perkadaran penduduk yang menganggur kepada jumlah penduduk di dalam tenaga buruh. Kadar ini mengukur peratus penduduk di dalam tenaga buruh yang tidak bekerja.

$$\text{Kadar pengangguran} = \frac{\text{Bilangan penganggur}}{\text{Bilangan penduduk dalam tenaga buruh}} \times 100$$

Luar Tenaga Buruh

Penduduk yang tidak dikelaskan sebagai bekerja atau menganggur dikategorikan sebagai luar tenaga buruh. Kategori ini terdiri daripada suri rumah, pelajar (termasuk mereka yang akan melanjutkan pelajaran), mereka yang telah bersara, tidak berkeupayaan dan mereka yang tidak berminat untuk mencari pekerjaan.

Pencapaian Pendidikan

Merujuk kepada peringkat tertinggi seseorang itu telah menamatkan atau sedang mengikuti persekolahan di institusi pendidikan awam atau swasta yang menyediakan pendidikan rasmi dan dikategorikan seperti berikut:

i. Tiada pendidikan rasmi

Merujuk kepada mereka yang tidak pernah menghadiri mana-mana institusi pendidikan yang memberi pendidikan secara rasmi.

ii. Rendah

Merujuk kepada mereka yang telah mencapai pendidikan tertinggi di peringkat Tahun 1 hingga 6 atau yang setaraf.

iii. Menengah

Merujuk kepada mereka yang telah mencapai pendidikan tertinggi di peringkat Tingkatan 1 hingga 5 (termasuk kelas peralihan), *General Certificate of Education* (GCE), *O Level* atau yang setaraf. Ini termasuk program kemahiran asas di institusi latihan kemahiran khusus dan teknikal dengan tempoh pengajian sekurang-kurangnya enam bulan.

iv. Tertiar

Merujuk kepada mereka yang telah mencapai pendidikan tertinggi selepas Tingkatan 5.

Pekerjaan

Pekerjaan dikelaskan mengikut Piawaian Pengelasan Pekerjaan Malaysia (MASCO) 2013 berasaskan *International Standard Classification of Occupations (ISCO-08)* seperti berikut:

- i. Pengurus;
- ii. Profesional;
- iii. Juruteknik dan profesional bersekutu;
- iv. Pekerja sokongan perkeranian;
- v. Pekerja perkhidmatan dan jualan;
- vi. Pekerja mahir pertanian, perhutanan, penternakan, dan perikanan;
- vii. Pekerja kemahiran dan pekerja pertukangan yang berkaitan;
- viii. Operator mesin dan loji, dan pemasang; dan
- ix. Pekerjaan asas.

Industri

Industri dikelaskan mengikut Piawaian Klasifikasi Industri Malaysia (MSIC) 2008 Versi 1.0 berasaskan kepada *International Standard Industrial Classification of All Economic Activities (ISIC), Revision 4*.

Pengelasan industri seseorang merujuk kepada yang berkaitan dengan pekerjaan utamanya. Klasifikasi MSIC 2008 Versi 1.0 bagi industri aktiviti isi rumah sebagai majikan; aktiviti mengeluarkan barangan dan perkhidmatan yang tidak dapat dibezakan oleh isi rumah untuk kegunaan sendiri hanya mengambil kira aktiviti isi rumah sebagai majikan.

Pusat Perkhidmatan Pekerjaan Awam

Perkhidmatan ini dikendalikan oleh Kementerian Sumber Manusia melalui *JobsMalaysia*, Jabatan Tenaga Kerja. Perkhidmatan ini disediakan di semua Pusat *JobsMalaysia* yang berperanan menjalankan padanan kerja antara pencari kerja dan majikan dalam pasaran buruh melalui kaedah secara dalam talian yang dikenali sebagai Portal *JobsMalaysia* dan pendekatan *human touch* dengan cara membantu pencari kerja dan majikan mendapatkan pekerjaan dan pekerja yang sesuai. Data yang ditunjukkan dalam jadual merujuk kepada mereka yang berdaftar di Portal *JobsMalaysia*.

Kekosongan dan Pemberhentian Pekerja

Kekosongan dan pemberhentian pekerja yang dilaporkan oleh majikan dalam bulan semasa di dalam Portal *JobsMalaysia*.

PENDAPATAN DAN PERBELANJAAN

Pendapatan

Maklumat pendapatan yang terperinci diperoleh daripada ahli isi rumah yang menerima pendapatan. Konsep dan definisi pendapatan yang digunakan dalam penyiasatan ini adalah merujuk kepada *Canberra Group Handbook on Household Income Statistics, Second Edition (2011)* yang diterbitkan oleh *United Nations*.

Pendapatan Isi Rumah

Pendapatan isi rumah adalah jumlah pendapatan yang biasanya diterima (terakru) oleh ahli isi rumah, dalam bentuk wang tunai atau barangan yang diterima berulang kali dalam tempoh rujukan survei (Jangka masa setahun atau lebih kumpulan).

Perbelanjaan Penggunaan Isi Rumah

Perbelanjaan penggunaan isi rumah adalah nilai daripada barangan dan perkhidmatan pengguna yang diperoleh, diguna atau dibayar oleh isi rumah melalui pembelian langsung, hasil pengeluaran sendiri, melalui pertukaran barangan dan perkhidmatan atau pendapatan dalam bentuk mata benda untuk memenuhi keperluan dan kehendak ahli isi rumah.

Perbelanjaan diklasifikasikan kepada 13 kumpulan utama mengikut *Classification of Individual Consumption According to Purpose (COICOP)*, *United Nations*:

- 01 Makanan & minuman bukan alkohol;
- 02 Minuman alkohol & tembakau;
- 03 Pakaian & kasut;
- 04 Perumahan, air, elektrik, gas & bahan api lain;
- 05 Hiasan, perkakasan & penyelenggaraan isi rumah;
- 06 Kesihatan;

- 07 Pengangkutan;
- 08 Komunikasi;
- 09 Perkhidmatan rekreasi & kebudayaan;
- 10 Pendidikan;
- 11 Restoran & hotel;
- 12 Pelbagai barangan & perkhidmatan; dan
- 13 Pelbagai perbelanjaan & perbelanjaan kewangan.

Walau bagaimanapun, dalam penerbitan ini, item-item perbelanjaan penggunaan merangkumi 12 kumpulan utama (01 - 12) sahaja.

Kadar pertumbuhan tahunan dikompaun (CAGR)

Pengiraan kadar pertumbuhan tahunan dikompaun adalah berdasarkan kepada fungsi eksponen seperti berikut:

$$CAGR = \frac{\ln\left(\frac{Y_t}{Y_0}\right)}{t}$$

Di mana;

- CAGR kadar pertumbuhan tahunan dikompaun
- Y_t pendapatan isi rumah bulanan tahun semasa
- Y_0 pendapatan isi rumah bulanan tahun sebelumnya
- t tempoh masa

PENDIDIKAN

Sekolah

Sekolah terbahagi kepada dua kategori iaitu sekolah rendah dan menengah, meliputi sekolah kerajaan dan bantuan kerajaan serta sekolah swasta.

Sekolah kerajaan dan bantuan kerajaan di bawah seliaan Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) meliputi sekolah kebangsaan, sekolah jenis kebangsaan (Tamil dan Cina), sekolah agama bantuan kerajaan (SABK) serta sekolah khas. Manakala sekolah agensi kerajaan selain KPM merujuk kepada Maktab Rendah Sains MARA (MRSM) dan sekolah tentera. Selain itu, terdapat sekolah di bawah seliaan Kerajaan Negeri iaitu sekolah agama negeri dan sekolah agama rakyat.

Sekolah menengah dibahagikan kepada tiga peringkat iaitu menengah rendah, menengah atas dan lepasan menengah mengikut jurusan akademik, teknik dan vokasional. Sekolah Khas merujuk kepada sekolah yang menyediakan pendidikan kepada kanak-kanak kurang upaya yang tidak berupaya mengikuti sistem pendidikan sekolah biasa.

Guru

Bilangan guru termasuk guru terlatih dan tidak terlatih serta guru tetap dan sementara. Guru terbahagi kepada guru sekolah rendah dan menengah.

Murid

Murid sekolah terbahagi kepada empat peringkat iaitu prasekolah, rendah, menengah dan lepasan menengah. Pelajaran peringkat rendah biasanya bermula pada peringkat umur sekurang-kurangnya tujuh tahun dan mengambil masa selama enam tahun bagi menamatkan pelajaran pada peringkat tersebut.

Pada peringkat pelajaran menengah, kumpulan umur adalah 13 hingga 17 tahun. Manakala murid tingkatan enam termasuk dalam peringkat lepasan menengah. Bagi Kolej Vokasional pula, peringkat pengajian terdiri daripada dua bahagian iaitu peringkat pra-diploma bagi murid-murid Tahun 1 dan Tahun 2 serta peringkat Diploma bagi murid-murid Tahun 3 dan Tahun 4.

Keputusan Peperiksaan

Terdapat dua peperiksaan utama pada peringkat menengah iaitu Sijil Pelajaran Malaysia dan Sijil Tinggi Persekolahan Malaysia.

Sijil Pelajaran Malaysia diduduki selepas dua tahun belajar di peringkat menengah atas. Sijil Pelajaran Malaysia merujuk kepada sijil terbuka yang diperkenalkan mulai tahun 2000. Sijil Tinggi Persekolahan Malaysia diduduki selepas dua tahun berada di kelas pasca menengah. Sijil Tinggi Persekolahan Malaysia merujuk kepada sijil terbuka yang diperkenalkan mulai 1982.

Kolej Vokasional menawarkan Sijil Vokasional Malaysia (SVM) setelah murid berjaya menamatkan 2 tahun pengajian peringkat pra-diploma. Murid yang memperolehi SVM akan menyambung pengajian di peringkat Diploma selama 2 tahun dan akan dianugerahkan Diploma Vokasional Malaysia (DVM) setelah menamatkan pengajian.

Pendidikan Tinggi

Kelayakan minimum yang diperlukan untuk kemasukan ke institusi pengajian tinggi ialah lulus Sijil Pelajaran Malaysia atau Sijil Tinggi Persekolahan Malaysia atau kelulusan yang setaraf dengannya. Pendidikan pada peringkat ini menyediakan kursus tertentu dalam pelbagai bidang pengajian.

Kolej Komuniti

Kolej Komuniti menjadi institusi yang menyediakan keperluan latihan dan kemahiran pada semua peringkat dan memberi peluang pendidikan kepada lepasan menengah sebelum ke pasaran tenaga kerja atau melanjutkan pendidikan ke peringkat lebih tinggi. Pada pertengahan Jun 2001, sebanyak 10 buah kolej komuniti rintis mula beroperasi.

KESIHATAN

Hospital Kerajaan

Hospital Kerajaan ialah semua hospital yang dianggotai oleh sekurang-kurangnya seorang doktor dan menyediakan wad bagi menempatkan pesakit, memberi rawatan perubatan dan penjagaan yang aktif. Pertubuhan yang hanya memberi rawatan penjagaan tidak diambil kira.

Institusi Perubatan Khas

Institusi Perubatan Khas merupakan hospital yang memberi rawatan perubatan dan penjagaan hanya untuk satu disiplin sahaja. Kategori ini tidak termasuk jabatan khas yang terletak di bawah pentadbiran hospital besar yang kadangkala diletakkan di tempat berasingan. Ini memandangkan bilangan katil yang disediakan telah dikira dalam jumlah katil hospital besar.

Katil

Bilangan katil merangkumi katil yang diselenggara secara berterusan bagi menempatkan dan mengadakan rawatan sepenuh masa kepada pesakit dalaman yang silih berganti. Katil tersebut diletakkan di wad atau di kawasan hospital di mana rawatan perubatan boleh diberi secara berterusan kepada pesakit dalaman. Bilangan katil meliputi jumlah katil yang biasanya terdapat di hospital, termasuk katil berkandang atau buaian yang disediakan bagi bayi yang memerlukan rawatan khas (seperti yang terdapat di Nurseri Rawatan Khas). Walau bagaimanapun, bilangan ini tidak termasuk katil di bilik bersalin, katil yang digunakan selepas pembiusan atau pembedahan, di mana ia tidak diselenggarakan untuk kegunaan pesakit secara berterusan. Katil untuk rawatan pemerhatian atau pemulihan di jabatan pesakit luar dan katil berkandang yang digunakan untuk bayi yang baru lahir di wad obstetrik juga tidak diambil kira. Bilangan katil merujuk kepada katil rasmi.

Doktor Gigi

Doktor gigi terbahagi kepada dua kategori iaitu Bahagian I dan Bahagian II. Doktor gigi Bahagian I merujuk kepada mereka yang berdaftar dan mempunyai kelayakan profesional manakala doktor gigi Bahagian II pula merujuk kepada mereka yang juga berdaftar tetapi tidak mempunyai kelayakan profesional.

Jururawat Masyarakat

Jururawat masyarakat terdiri daripada jururawat yang telah diberi latihan tentang perkhidmatan berkaitan kelahiran anak dan kejururawatan am di kawasan luar bandar.

Bidan dikelaskan kepada tiga kategori, iaitu Bidan Bahagian I, Bidan Bahagian II dan Jururawat Desa. Bidan Bahagian I terdiri daripada jururawat yang terlatih yang diberi latihan perbidanan dalam perkhidmatan. Bidan Bahagian II ialah bidan yang dilantik ke jawatan tersebut melalui proses pengambilan biasa dan diberi latihan khusus dalam perbidanan.

Sebab kematian disahkan

Secara perubatan merujuk kepada pengesahan yang dibuat oleh Pegawai Perubatan dan Koroner sahaja. Sebab kematian yang disahkan dikelaskan berdasarkan *International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, 10th Revision (ICD-10)* yang diterbitkan oleh *World Health Organization (2010)*.

PERKHIDMATAN KEBAJIKAN

Kebajikan sosial meliputi aktiviti dan perkhidmatan bertujuan untuk membantu orang perseorangan, kumpulan dan masyarakat mengatasi masalah sosial yang timbul daripada perubahan persekitaran serta mereka yang memerlukan perhatian dan penjagaan yang khusus. Ini termasuklah program yang dirangka untuk memberi bantuan sosial dan perlindungan kepada mereka yang daif dan memerlukan.

PERHUBUNGAN DAN REKREASI

Pelancong dan Pelawat

Pelawat domestik ditakrifkan sebagai residen atau mereka yang tinggal di Malaysia sekurang-kurangnya setahun termasuk ekspatriat dan bukan warganegara, yang melakukan perjalanan di luar persekitaran biasanya dalam tempoh kurang daripada setahun untuk tujuan perniagaan, mengisi masa lapang atau urusan peribadi selain untuk diambil bekerja di tempat yang dilawati.

Pelawat domestik dikategorikan sebagai:

- i. Pelancong domestik merujuk kepada mereka yang melakukan perjalanan di dalam Malaysia sekurang-kurangnya satu malam (24 jam).
- ii. Pelawat harian merujuk kepada mereka yang melakukan perjalanan di dalam Malaysia kurang daripada 24 jam.

Premis Penginapan

Premis penginapan pelancongan meliputi hotel, rumah inapan, rumah tumpangan, hotel apartment, kondotel, rumah rehat, rumah pemalaman atau mana-mana tempat yang disediakan sebagai tempat penginapan pemalaman atau tempat tidur kepada pelancong.

Pusat Internet Malaysia (PIM)

Pusat Internet Malaysia (PIM) adalah satu inisiatif untuk membawa impak ekonomi dan sosial yang positif kepada komuniti luar bandar. Dilengkapi dengan 20 unit komputer bagi setiap premis PIM, pusat ini menyediakan akses internet dan juga latihan teknologi komunikasi dan maklumat (ICT) yang dikendalikan oleh penyelia pusat yang berkhidmat sepenuh masa. Premis-premis PIM juga dibina dengan kelengkapan yang mesra Orang Kurang Upaya (OKU) dan kanak-kanak untuk kemudahan pengunjung premis.

Pusat Internet Desa (PID)

Pusat Internet Desa (PID) merupakan satu program *telecentre* yang mula beroperasi pada tahun 2003 dan menyediakan perkhidmatan mengakses komputer dan internet terutamanya di kawasan luar bandar. Program ini bertujuan untuk merapatkan jurang digital di antara kawasan bandar dan luar bandar bagi memudahkan capaian maklumat tanpa sempadan dan pada masa yang sama meningkatkan kemahiran menggunakan teknologi digital.

Pusat Maklumat Rakyat (PMR)

Pusat Maklumat Rakyat (PMR) beroperasi sebagai hub maklumat kepada masyarakat di setiap Pejabat Penerangan Daerah. Pangkalan data ini mengandungi pelbagai maklumat merangkumi semua bidang dan dikemaskini mengikut keperluan dan perubahan semasa. Kini dikenali sebagai Portal 1KLIK.

Penembusan Jalur lebar

Pay-per-use adalah salah satu komponen di dalam langganan mudah alih jalur lebar. Caj *pay-per-use* boleh dikenakan jika pelanggan melebihi had penggunaan pelan data atau *add-on* pelan data atau jika mereka memilih untuk menggunakan perkhidmatan sekali-sekala semasa diperlukan di luar pelan data atau *add-on* pelan data. Langganan data *pay-per-use* hanya boleh dikira jika pelanggan telah menggunakan untuk mengakses internet dalam tempoh tiga bulan lepas.

Desa Lestari

Program Desa Lestari merupakan salah satu inisiatif Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah (KKLW), dalam usaha mentransformasikan desa menjadi sebuah kawasan yang maju dengan penduduk berpendapatan tinggi.

Perpustakaan

Statistik perpustakaan yang ditunjukkan dalam jadual adalah berkaitan dengan Perpustakaan Negara Malaysia dan Perpustakaan Awam Negeri sahaja. Ia tidak termasuk perpustakaan awam yang dikendalikan oleh Majlis Kerajaan Tempatan dan agensi kerajaan yang lain seperti KEMAS, FELDA, RISDA dan sebagainya.

Perkhidmatan yang diberikan oleh kedua-dua perpustakaan ini ialah tetap dan bergerak. Data bagi bilangan perpustakaan tetap termasuk perpustakaan pusat, cawangan dan desa. Bilangan keahliannya termasuk keahlian pusat, cawangan, desa, pinjaman kelompok dan keahlian pos. Perkhidmatan bergerak merujuk kepada perpustakaan bergerak yang memberi khidmat secara terus kepada pengguna dari satu hentian ke satu hentian yang lain. Hentian di mana perpustakaan tersebut berhenti tidak diambil kira sebagai pusat perkhidmatan perpustakaan. Keahlian perpustakaan dikategorikan kepada dua iaitu kanak-kanak (berumur bawah 13 tahun) dan dewasa (13 tahun dan lebih).

KEMUDAHAN ASAS

Pusat Transformasi Luar Bandar (RTC)

Merupakan satu tempat yang melaksanakan inisiatif-inisiatif RTC secara bersepadu yang diperkenalkan oleh kerajaan di bawah *National Blue Ocean Strategy 4 (NBOS4)*. Kesemua inisiatif ini akan dilaksanakan di RTC dan kawasan 100km radius daripada RTC. Di bawah pelaksanaan program-program di RTC, sebanyak 8 inisiatif telah dikenalpasti, iaitu:

Inisiatif 1 - Latihan Kemahiran Kepada Penduduk Luar Bandar

Inisiatif 2 - Penubuhan Kios Informasi 1Malaysia

Inisiatif 3 - Pertanian Bernilai Tinggi

Inisiatif 4 - Pemprosesan Produk Agro-Makanan

Inisiatif 5 - Pengurusan Rantaian Bekalan Hasil Pertanian

Inisiatif 6 - Kerjasama Universiti

Inisiatif 7 - Perkhidmatan Keselamatan Makanan dan Farmaseutikal

Inisiatif 8 - Kemudahan Pembiayaan Kewangan kepada Penduduk Luar Bandar

Pelaksanaan kelapan-lapan inisiatif ini diterajui oleh pelbagai Kementerian di samping kerjasama dan sokongan daripada lain-lain Kementerian berkaitan. Sebagai contoh, dalam pelaksanaan Inisiatif 4, iaitu pemprosesan produk agro-makanan, pengusaha-pengusaha produk industri asas tani dibantu dalam pembangunan produk mereka melalui penjenamaan, pelabelan, pembungkusan dan persijilan dengan bantuan pelbagai agensi, antaranya Lembaga Pemasaran Pertanian Persekutuan (FAMA), Institut Penyelidikan dan Kemajuan Pertanian Malaysia (MARDI) dan Jabatan Kesihatan.

Komuniti Harapan Malaysia

Komuniti Harapan Malaysia adalah penjenamaan semula Komuniti 1Malaysia (K1M). K1M ditubuhkan berdasarkan '1Mukim 1Komuniti' yang memberi penekanan kepada kepelbagaian kaum di sesuatu penempatan sama ada di kampung, estet, kampung orang asli, tanah rancangan atau taman perumahan.

K1M merupakan satu gerakan rakyat secara sukarela, dinamik dan berwawasan berasaskan semangat Gagasan 1Malaysia untuk memperkasakan semangat perpaduan antara rakyat pelbagai kaum, memupuk semangat sukarelawan, menyebarkan ilmu pengetahuan dan menjadi agen perubahan dalam sesuatu komuniti. K1M adalah rakan strategik yang mempunyai rangkaian akar umbi merentasi sempadan agama, budaya, kaum dan geografi yang memainkan peranan sebagai perantara yang berpengaruh antara kerajaan dan rakyat.

Kelab Malaysiaku

Kelab Malaysiaku adalah penjenamaan semula Kelab 1Malaysia. Ia merupakan inisiatif Jabatan Penerangan Malaysia dan Kementerian Pendidikan Malaysia dalam merancang dan melaksanakan satu program khas untuk golongan pelajar dan remaja sebagai usaha untuk membanteras gejala negatif dengan memperkenalkan Kelab 1Malaysia sebagai satu aktiviti dan platform remaja ke arah kehidupan sihat, cergas dan sebagai saluran untuk menyemai semangat patriotik. Kelab 1Malaysia ditubuhkan di sekolah-sekolah menengah terpilih seluruh negara sebagai salah satu kegiatan kokurikulum pelajar.

Iklan/ Billboard

Paparan iklan/*billboard* Jabatan Penerangan Malaysia (JAPEN) diselaraskan oleh Unit Publisiti Luar, Bahagian Komunikasi Visual dan Senireka JAPEN sejak tahun 1970-an di seluruh negara. Paparan iklan ini berfungsi untuk memberi kesedaran kepada orang ramai tentang agenda-agenda utama yang dijalankan oleh kerajaan kepada pengguna jalan raya. Antara kempen berkala yang disiarkan pada paparan iklan ini ialah Perayaan Hari Kebangsaan, Pembentangan Bajet Tahunan, Hari Keputeraan Seri Paduka Baginda Yang Di Pertuan Agong dan Rukun Negara serta memaparkan kempen-kempen di bawah pelbagai agensi lain seperti Kempen Perangi Rasuah Kejohanan Sukan Asia Tenggara (SEA) dan kempen-kempen utama yang lain.

Sisa

Aliran bahan pepejal, cecair dan gas, serta tenaga, yang dibuang, dilepaskan atau dikeluarkan oleh pertubuhan dan isi rumah melalui proses pengeluaran, penggunaan atau pengumpulan.

Tapak Pelupusan

Mana-mana tapak, selain tambak tanah kebersihan dan tambak tanah lengai, di mana sisa pepejal ditempatkan secara kekal.

Loji Rawatan

Loji tetap atau bergerak dan sistem yang menggabungkan struktur, kelengkapan yang digunakan atau dimaksudkan untuk digunakan bagi merawat dan mengolah sisa pepejal terkawal.

CCTV

Pemasangan CCTV ini dilaksanakan bagi membantu Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) dalam meningkatkan tahap keselamatan awam di bandar berdasarkan 15 Langkah Bandar Selamat pada tahun 2010 iaitu melalui Strategi 2 (Memperkasakan Kawasan Sasaran). CCTV ini dipasang di lokasi *Hotspot* iaitu lokasi yang menyumbang kepada kadar indeks jenayah tinggi seperti jenayah jalanan serta jenayah harta benda dan lokasi ini ditentukan oleh pihak Polis Diraja Malaysia (PDRM) dengan kerjasama PBT. Tujuan pemasangan CCTV ini adalah seperti mana berikut:

- a) Membantu pihak PDRM dalam melaksanakan pemantauan di lokasi yang mempunyai kadar indeks jenayah yang tinggi dan;
- b) Membantu pihak PBT dalam melaksanakan penguatkuasaan bagi aktiviti-aktiviti perbandaran seperti kawalan trafik dan pembuangan sampah haram.

Prasarana Belia dan Sukan

Kompleks Belia dan Sukan (KOMBES), Kompleks Rakan Muda (KRM), Kompleks Sukan Komuniti (KSK) dan Kompleks Sukan adalah merupakan prasarana kemudahan belia dan sukan yang disediakan oleh kerajaan bagi tujuan aktiviti rakyat Malaysia terutamanya golongan belia.

KELUARAN DALAM NEGERI KASAR

Keluaran Dalam Negeri Kasar

Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) boleh diukur dengan menggunakan tiga kaedah iaitu, Kaedah Pengeluaran (penjumlahan nilai ditambah), Perbelanjaan (penjumlahan perbelanjaan akhir) dan Pendapatan (penjumlahan pendapatan yang diagihkan oleh unit pengeluar residen). Walau bagaimanapun, penyusunan KDNK Negeri di Malaysia hanya menumpu kepada Kaedah Pengeluaran sahaja.

Pada asasnya KDNK ialah konsep nilai ditambah. Ia adalah jumlah nilai ditambah bagi semua pengeluar residen ditambah dengan cukai dan ditolak subsidi atas produk yang tidak termasuk dalam pengiraan output. KDNK berasaskan pendekatan pengeluaran (output) boleh didefinisikan sebagai jumlah nilai barangan dan perkhidmatan yang dikeluarkan di Malaysia setelah ditolak dengan barangan dan perkhidmatan yang digunakan dalam proses pengeluaran (penggunaan perantaraan) sebelum ditolak penggunaan modal tetap.

Kaedah ini turut dikenali sebagai kaedah nilai ditambah kerana ia bersamaan dengan penjumlahan nilai ditambah iaitu jumlah perbezaan di antara nilai output kasar unit pengeluaran residen (yang diukur dalam harga pengeluar) dengan nilai penggunaan perantaraan (yang diukur dalam nilai pembeli) dan ditambah dengan duti import. Perbezaan di antara output kasar dengan penggunaan perantaraan adalah nilai ditambah. Kaedah ini akan dapat menunjukkan sumbangan setiap aktiviti ekonomi terhadap keseluruhan KDNK.

Unit pengeluaran dianggap sebagai residen yang mana; individu atau isi rumah yang tinggal atau menetap di sesebuah negeri bagi tempoh tidak kurang dari satu tahun, manakala bagi pertubuhan pula ialah apabila ia mengekalkan pusat kepentingan ekonominya di wilayah ekonomi negeri tersebut sepanjang tempoh rujukan berkenaan. Wilayah ekonomi adalah terdiri daripada mana-mana kawasan geografi yang ditadbir oleh kerajaan negeri, di mana orang, barang, perkhidmatan, dan modal adalah bergerak secara bebas. KDNK pada harga pasaran/ pembeli mewakili keputusan akhir daripada aktiviti pengeluaran oleh unit pengeluar residen.

Pusat Kepentingan Ekonomi Utama

Sesuatu unit institusi dianggap residen bagi sesebuah wilayah ekonomi apabila wujudnya perkaitan yang kuat antara unit institusi tersebut di wilayah ekonomi tertentu, dengan kata lain, Pusat Kepentingan Ekonomi Utama (*System of National Accounts, SNA 2008*).

Pusat Kepentingan Ekonomi Utama merangkumi kawalan efektif sesebuah kerajaan negeri terhadap aktiviti ekonomi yang dilakukan khususnya ke atas hak pemilikan. Wilayah ekonomi adalah termasuk tanah, ruang udara, pengairan, hak ke atas perikanan, minyak atau mineral. Biasanya, kawalan efektif kerajaan negeri boleh dilihat melalui pemberian lesen, kawalan operasi dan sebagainya.

Sesuatu unit institusi mempunyai pusat kepentingan ekonomi yang dominan dalam sesebuah wilayah ekonomi apabila wujudnya lokasi, tempat kediaman, tempat pengeluaran atau lain-lain premis. Setiap unit tersebut terlibat dalam aktiviti ekonomi dan transaksi berskala besar bagi satu tempoh masa yang panjang.

KDNK Mengikut Negeri

KDNK mengikut Negeri adalah penyusunan KDNK yang merangkumi 13 buah negeri, W.P. Kuala Lumpur (termasuk W.P. Putrajaya) dan W.P. Labuan. Penyusunan ini hanya dikeluarkan secara tahunan dengan menggunakan kaedah pengeluaran pada harga malar 2010 mengikut kaedah pengeluaran. Konsep dan kaedah yang digariskan adalah berasaskan SNA 2008 yang ditakrifkan oleh Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu.

KDNK Pada Harga Malar

KDNK pada harga malar adalah nilai KDNK tanpa kesan harga. KDNK pada harga malar ini penting bagi membolehkan perbandingan sebenar perubahan tingkat pengeluaran/ kuantiti barangan dan perkhidmatan yang berlaku dalam aktiviti ekonomi.

Supra State

Berdasarkan *System of National Accounts (SNA)* 2008, terdapat tiga jenis unit institusi iaitu yang mempunyai pusat kepentingan ekonomi dan kebanyakan aktiviti adalah di dalam lingkungan satu wilayah; unit pelbagai wilayah dengan pusat kepentingannya di beberapa wilayah tetapi bukan seluruh negara; dan unit yang beroperasi pada peringkat nasional, iaitu pusat kepentingannya tidak boleh dikaitkan dengan kedudukan geografi (*Supra State*). *Supra State* pada peringkat negeri adalah bersamaan dengan organisasi luar wilayah pada peringkat nasional. Di Malaysia, *Supra State* merangkumi aktiviti pengeluaran yang melangkaui pusat kepentingan ekonomi utama bagi mana-mana negeri.

INDEKS HARGA PENGGUNA

Indeks Harga Pengguna (IHP) mengukur perubahan peratus kos pembelian mengikut masa bagi 'bakul' tetap barangan dan perkhidmatan yang mewakili corak purata pembelian oleh sekumpulan penduduk pada sesuatu tempoh masa yang ditetapkan. 'Bakul' ini merujuk kepada barangan dan perkhidmatan yang mempunyai kualiti dan kuantiti yang seakan-akan sama atau tidak berubah, mengandungi item yang berada lama atau boleh diukur secara berterusan di pasaran berbanding dengan masa. Perubahan harga barangan yang berlaku dalam bakul ini adalah disebabkan oleh perubahan harga yang sebenarnya sahaja, iaitu perubahan harga ini tidak berkaitan langsung dengan perubahan pada kuantiti atau kualiti barangan dan perkhidmatan tersebut.

Indeks Harga dikira mengikut negeri-negeri di Semenanjung Malaysia, Sabah dan Sarawak. Walau bagaimanapun, indeks bagi negeri Perlis digabungkan dengan Kedah, W.P. Putrajaya dengan Selangor dan W.P. Labuan dengan Sabah memandangkan sumbangan relatif yang kecil bagi negeri-negeri tersebut. Semasa Penyiasatan Perbelanjaan Isi Rumah dijalankan, saiz sampel yang mewakili ketiga-tiga negeri ini tidak mencukupi bagi pengiraan indeks negeri.

EKSPORT DAN IMPORT

Pintu Keluar dan Masuk

Pintu keluar dan masuk merujuk kepada laluan untuk keluar atau masuk dari negara ini sama ada melalui laut, udara atau tanah (termasuk saluran paip dan kabel). Nilai eksport atau import mengikut negeri berdasarkan pintu keluar dan masuk tidak menggambarkan eksport atau import oleh negeri berkenaan sebaliknya hanya melalui pintu keluar dan masuk di negeri tersebut sahaja. Sebagai contoh, sesuatu barangan mungkin dikeluarkan oleh syarikat di negeri A dan dieksport melalui pintu keluar di negeri B. Berdasarkan pintu keluar dan masuk, nilai eksport tersebut akan dilaporkan oleh negeri B.

Nilai eksport atau import mengikut pintu keluar dan masuk tidak dilaporkan bagi negeri yang mempunyai kurang daripada tiga (3) pintu keluar dan masuk.

PERTANIAN

Pertanian merangkumi aktiviti penanaman, pemeliharaan dan penternakan haiwan dan pengeluaran produk haiwan, penebangan kayu balak dan tanaman lain, serta perikanan tangkapan dan akuakultur termasuk penggunaan sumber semulajadi tumbuh-tumbuhan dan haiwan. Industri ini dikelaskan mengikut Piawaian Klasifikasi Industri Malaysia (MSIC) 2008 Versi 1.0.

Perhutanan dan Pembalakan

Perhutanan dan pembalakan termasuk pengeluaran kayu balak untuk industri berasaskan kayu, meliputi pengekstrakan dan pengumpulan produk hutan bukan kayu yang tumbuh liar. Selain pengeluaran kayu balak, aktiviti perhutanan yang menghasilkan produk melalui proses minima seperti kayu api, kayu arang, raja kayu dan kayu balak yang digunakan dalam bentuk belum diproses (kayu cerucuk, kayu pulpa dan lain-lain).

Perikanan dan Akuakultur

Perikanan ialah penangkapan, pemungutan dan pembiakan hidupan laut daripada lautan, pinggir pantai, perairan pendalaman dan kuala atas dasar komersil dan untuk kegunaan sendiri, tetapi bukan untuk bersukan.

Akuakultur ialah proses pengeluaran yang melibatkan pengkulturan (termasuk tuaian) organisma akuatik dengan menggunakan teknik yang direka bentuk untuk meningkatkan pengeluaran organisma tersebut melebihi kapasiti persekitaran semulajadinya.

Ternakan

Ternakan ialah binatang atau unggas yang dipelihara untuk tujuan komersial dan pembiakan kecuali haiwan akuatik.

Pengeluaran Ternakan

Pengeluaran ternakan termasuk penternakan (ladang) dan pembiakan semua haiwan serta pengeluaran daripada hasil ternakan seperti telur, susu, madu dan sebagainya.

Jelapang Padi

Jelapang Padi ialah skim pengairan yang besar (keluasan melebihi 4,000 hektar) dan diiktiraf oleh kerajaan dalam Dasar Pertanian Negara sebagai kawasan utama pengeluaran padi. Terdapat lapan jelapang padi di Malaysia, iaitu, Lembaga Kemajuan Pertanian Muda (MADA), Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu (KADA), Kawasan Pembangunan Pertanian Bersepadu (IADA) Kerian, IADA Barat Laut Selangor (BLS), IADA Pulau Pinang, IADA Seberang Perak, IADA KETARA dan IADA Kemasin Semarak.

Padi Musim Utama

Musim Utama ialah tempoh bertanam padi yang tidak memerlukan sistem pengairan secara menyeluruh. Dari segi pentadbiran, Musim Utama ditakrifkan sebagai tarikh padi mula ditanam antara 1 Ogos hingga 28/ 29 Februari tahun berikutnya. Definisi padi ditanam ialah menabur bagi sistem tabur terus dan mencedung bagi sistem semaian.

Luar Musim

Luar Musim ialah musim kering dan tanaman padi biasanya bergantung kepada sistem pengairan. Dari segi pentadbiran, Luar Musim ditakrifkan sebagai tarikh padi mula ditanam antara 1 Mac hingga 31 Julai dalam tahun berkenaan. Definisi padi ditanam ialah menabur bagi sistem tabur terus dan mencedung bagi sistem semaian.

PERLOMBONGAN DAN PENGKUARIAN

Perlombongan dan pengkuarian termasuk pengekstrakan mineral yang terjadi secara semulajadi seperti pepejal (batu arang dan bijih), cecair (petroleum) atau gas (gas asli). Pengekstrakan boleh dijalankan melalui pelbagai kaedah seperti perlombongan bawah tanah atau dedah, pengoperasian telaga, perlombongan dasar laut dan lain-lain;

- a. Perlombongan adalah ditakrif sebagai pengestrakan, pembersihan dan pemanfaatan mineral-mineral semulajadi, berbentuk pepejal seperti arang batu dan bijih, cecair seperti minyak mentah dan berbentuk gas seperti gas asli. Perlombongan termasuk lombong bawah tanah dan lombong permukaan, kuari dan telaga-telaga dan semua kegiatan tambahan untuk pembersihan dan pemanfaatan bijih dan mineral mentah lain seperti pemecahan, penapisan, pembasuhan, pembersihan, penggredan, pengilangan, pengapungan, peleburan, penggentelan, pengkacipan dan persiapan-persiapan lain yang diperlukan bagi menyediakan bahan-bahan ini untuk membolehkannya dipasarkan. Aktiviti perlombongan juga dikelaskan kepada kumpulan-kumpulan berdasarkan mineral utama yang dikeluarkan.
- b. Pengkuarian merujuk kepada aktiviti pengekstrakan dari lombong atau kuari dan pengorekan mendapan lanar (aluvium), pemecahan batu dan penggunaan garam paya. Produk ini digunakan dengan meluas dalam sektor pembinaan (contoh pasir, batu dan lain-lain), pembuatan bahan mentah (contoh tanah liat, gipsum, kalsium, dan lain-lain). Ia termasuk pengkuarian, pemotongan kasar bongkah batu dan batu bangunan seperti marmar, granit, batu pasir, dan lain-lain, pengkuarian, pemecahan dan pemotongan batu kapur, perlombongan gipsum dan anhidrit, perlombongan kapur dan dolomit, pengekstrakan dan pengorekan pasir industri, pasir untuk pembinaan dan kerikil, memecah dan menghancurkan batu dan kerikil, pengkuarian pasir dan perlombongan tanah liat, refraktori tanah liat dan kaolin. Ia juga termasuk perlombongan mineral kimia dan baja, pengekstrakan tanah gambut, pengekstrakan garam dan lain-lain.

- c. Petroleum dan gas asli merujuk kepada pengeluaran petroleum mentah, perlombongan dan pengekstrakan minyak daripada minyak batu syal dan pasir minyak dan pengeluaran gas asli dan perolehan semula cecair hidrokarbon. Ia termasuk keseluruhan aktiviti pengoperasian dan/atau pembangunan kelengkapan lapangan minyak dan gas, termasuklah aktiviti seperti penggerudian, penyiapan dan melengkapkan telaga, operasi pengasingan, pemisahan emulsi, peralatan penyahkelodak dan penyambungan aktiviti lapangan untuk petroleum mentah dan semua aktiviti dalam penyediaan minyak dan gas sehingga ke tempat penghantaran daripada pusat pengeluaran. Ia juga termasuk aktiviti sokongan bagi pengekstrakan petroleum dan gas seperti perkhidmatan lapangan minyak dan gas, yang dibuat berdasarkan kontrak atau yuran, eksplorasi telaga minyak dan gas dan penggerudian ujian dan aktiviti penggerekkan (*boring*) yang baru diliputi dalam Banci Ekonomi 2016.

PEMBUATAN

Pembuatan adalah ditakrifkan sebagai perubahan fizikal atau kimia ke atas bahan atau komponen menjadi produk baru sama ada kerja itu dilakukan oleh jentera yang dijalankan dengan tangan, sama ada dijalankan dalam kilang atau di rumah pekerja, dan sama ada barang keluaran dijual secara borong atau runcit. Sebanyak 259 industri diliputi berdasarkan kategori yang dikelaskan di bawah Seksyen C – Pembuatan, Piawaian Klasifikasi Industri Malaysia (MSIC), 2008 Versi 1.0.

PEMBINAAN

Pembinaan ditakrifkan sebagai pembinaan baru, pengubahsuaian, pembaikan dan perobohan. Pemasangan sebarang jenis jentera atau peralatan yang dipasang ketika pembinaan asal adalah diambil kira, demikian juga bagi pemasangan jentera atau peralatan selepas pembinaan asal tetapi memerlukan perubahan struktur bagi pemasangannya. Sebanyak 72 industri diliputi berdasarkan kategori yang dikelaskan di bawah Seksyen F – Pembinaan, Piawaian Klasifikasi Industri Malaysia (MSIC), 2008 Versi 1.0.

PERKHIDMATAN

Perkhidmatan (Bekalan Elektrik, Gas, Wap dan Pendingin Udara)

Meliputi semua pertubuhan yang terlibat dengan aktiviti bekalan elektrik, gas, wap dan pendinginan udara sebagai kegiatan utama. Sebanyak lapan industri diliputi berdasarkan kategori yang dikelaskan di bawah Seksyen D, Piawaian Klasifikasi Industri Malaysia (MSIC), 2008 Versi 1.0. Bekalan elektrik, gas, wap dan pendinginan udara adalah ditakrifkan sebagai aktiviti pembekalan tenaga elektrik, gas asli, wap, air panas dan seumpamanya melalui satu infrastruktur (rangkaian) tetap bagi talian, saluran utama dan paip. Dimensi rangkaian ini tidak dapat ditentukan juga termasuk pengagihan elektrik, gas, wap, air panas dan seumpamanya di kawasan perindustrian atau bangunan tempat kediaman. Oleh itu, seksyen ini termasuk operasi utiliti elektrik dan gas yang menjana, mengawal dan mengagih tenaga elektrik atau gas. Juga termasuk bekalan wap dan pendinginan udara elektrik.

Perkhidmatan (Bekalan Air dan Pembentungan, Pengurusan Sisa & Aktiviti Pemulihan)

Meliputi semua pertubuhan yang terlibat dalam sektor bekalan air, pembentungan, pengurusan sisa dan aktiviti pemulihan. Sebanyak 18 kod industri di peringkat 5-digit diliputi berdasarkan kategori yang dikelaskan di bawah Seksyen E mengikut Piawaian Klasifikasi Industri Malaysia (MSIC), 2008 Versi 1.0. Takrif yang digunakan adalah selaras dengan Piawaian Klasifikasi Industri Malaysia (MSIC), 2008 Versi 1.0 iaitu aktiviti yang berkaitan dengan pengurusan sisa (termasuk pungutan, perawatan dan pelupusan) seperti sisa terjadual, sisa pepejal dan air sisa daripada perindustrian dan isi rumah, termasuk juga pemulihan bahan dan tapak yang tercemar. Hasil sisa daripada proses perawatan boleh dilupus atau menjadi input kepada proses pengeluaran yang lain. Aktiviti yang berkaitan dengan perawatan dan bekalan air juga dimasukkan dalam sektor ini.

Perdagangan Edaran

Perdagangan edaran merangkumi perdagangan borong, perdagangan runcit dan kenderaan bermotor.

Perdagangan Borong

Perdagangan Borong meliputi tujuh kumpulan seperti di bawah:

- i. Jualan borong berdasarkan kontrak atau yuran;
- ii. Jualan borong bahan mentah pertanian dan haiwan hidup;
- iii. Jualan borong makanan, minuman dan tembakau;
- iv. Jual borong barangan isi rumah;
- v. Jualan borong jentera, peralatan dan bekalan;
- vi. Lain-lain pengkhususan jual borong; dan
- vii. Perdagangan borong tanpa pengkhususan.

Perdagangan Runcit

Perdagangan Runcit meliputi sembilan kumpulan seperti di bawah:

- i. Jualan runcit di kedai bukan pengkhususan;
- ii. Jualan runcit makanan, minuman dan tembakau di kedai pengkhususan;
- iii. Jualan runcit di kedai khusus yang menjual bahan api kenderaan;
- iv. Jualan runcit di kedai khusus yang menjual peralatan komunikasi dan maklumat;
- v. Jualan runcit di kedai khusus yang menjual peralatan lain isi rumah;
- vi. Jualan runcit di kedai khusus yang menjual barangan kesenian dan rekreasi;
- vii. Jualan runcit di kedai khusus yang menjual barangan lain;
- viii. Jualan runcit di gerai dan pasar; dan
- ix. Jualan runcit bukan di kedai, gerai atau pasar.

Kenderaan Bermotor

Kenderaan Bermotor meliputi empat kumpulan seperti di bawah:

- i. Jualan kenderaan bermotor;
- ii. Penyelenggaraan dan pembaikan kenderaan bermotor;
- iii. Jualan komponen dan aksesori kenderaan bermotor; dan
- iv. Jualan penyelenggaraan dan pembaikan motosikal dan komponen dan aksesori berkaitan.

Perkhidmatan Pengangkutan & Penyimpanan

Aktiviti perkhidmatan pengangkutan & penyimpanan adalah seperti berikut:

Pengangkutan darat

- i. Kereta api/ Transit Aliran Ringan;
- ii. Perkhidmatan bas;
- iii. Perkhidmatan teksi & kereta sewa;
- iv. Pengangkutan muatan jalan raya; dan
- v. Pengangkutan darat lain.

Pengangkutan air

- i. Pengangkutan laut; dan
- ii. Pengangkutan air pedalaman.

Pengangkutan udara

- i. Pengangkutan udara.

Penggudangan & aktiviti sokongan

- i. Penyimpanan & gudang;
- ii. Pengoperasian terminal;
- iii. Tempat letak kereta;
- iv. Pengoperasian lebuh raya;
- v. Pengoperasian pelabuhan;
- vi. Pengendalian kargo/ pemunggahan;
- vii. Agensi perkapalan & penghantaran; dan
- viii. Lain-lain aktiviti sokongan perkhidmatan.

Perkhidmatan pos & kurier

- i. Perkhidmatan pos & kurier.

Perkhidmatan Kewangan

Pertubuhan berdaftar yang terlibat dalam perkhidmatan kewangan yang merangkumi aktiviti utama berikut:

- i. Aktiviti perantaraan kewangan;
- ii. Aktiviti perkhidmatan kewangan lain dan aktiviti sokongan kepada perkhidmatan kewangan;

- iii. Aktiviti insurans/ takaful, insurans/ takaful semula dan tabungan pencen & hemat; dan
- iv. Aktiviti sokongan kepada insurans/ takaful dan tabungan pencen.

Perkhidmatan Hartanah

Pertubuhan berdaftar yang terlibat dalam perkhidmatan hartanah yang merangkumi aktiviti utama berikut:

- i. Aktiviti hartanah bagi harta milikan sendiri atau pajakan; dan
- ii. Aktiviti hartanah atas dasar bayaran atau kontrak.

Perkhidmatan Penginapan

Pertubuhan berdaftar yang terlibat dalam perkhidmatan penginapan yang merangkumi aktiviti utama seperti berikut:

- i. Hotel dan hotel resort;
- ii. Hotel bajet;
- iii. Hotel apartmen;
- iv. Chalet;
- v. Rumah rehat/ rumah tetamu;
- vi. *Bed and breakfast unit*;
- vii. Asrama;
- viii. Aktiviti penginapan jangka masa pendek yang lain; dan
- ix. Tapak perkhemahan/ taman kenderaan rekreasi dan taman treler.

Perkhidmatan Maklumat dan Komunikasi

Pertubuhan berdaftar yang terlibat dalam perkhidmatan maklumat dan komunikasi yang merangkumi aktiviti utama berikut:

- i. Penerbitan;
- ii. Penerbitan wayang gambar, video & program televisyen, rakaman bunyi & penerbitan muzik;
- iii. Pemrograman dan penyiaran;
- iv. Perkhidmatan telekomunikasi;
- v. Pengaturcaraan komputer, perundingan & aktiviti yang berkaitan; dan
- vi. Perkhidmatan maklumat.

Pertubuhan

Sesebuah pertubuhan ditakrifkan sebagai 'satu unit ekonomi yang bergiat di bawah satu hak milik atau penguasaan tunggal, iaitu di bawah satu entiti yang sah. Ia menjalankan satu jenis aktiviti ekonomi utama di satu tempat/ lokasi fizikal'. Setiap pertubuhan diberikan klasifikasi industri berdasarkan aktiviti utamanya. Bagi pertubuhan yang menjalankan pelbagai aktiviti, unit yang bergiat dalam aktiviti yang berasingan dalam satu lokasi yang sama terdiri daripada entiti pertubuhan yang berbeza.

Nilai Ditambah

Nilai ditambah ialah tambahan kepada nilai komoditi dan perkhidmatan yang disumbangkan oleh sesebuah pertubuhan dan ia diperolehi daripada perbezaan nilai output kasar dengan nilai input perantaraan.

Bilangan Pekerja

Bilangan pekerja dalam sesebuah pertubuhan ditakrifkan sebagai jumlah bilangan orang yang diambil bekerja pada bulan Disember atau pada tempoh pembayaran gaji terakhir bagi tahun rujukan. Bilangan orang yang bekerja termasuk semua pemilik yang bekerja dan rakan niaga yang aktif, pekerja keluarga tidak bergaji dan pekerja bergaji. Termasuk dalam golongan ini ialah pekerja sambilan yang terdapat di dalam daftar gaji dan pekerja yang mogok, berpiket dan bercuti jangka pendek (cuti sakit, cuti rehat atau cuti kecemasan). Tidak termasuk pekerja yang cuti berpanjangan.

Nilai Harta Tetap

Harta tetap meliputi semua barang, baru atau terpakai, aset ketara dan aset tidak ketara yang mempunyai hayat produktif lebih daripada setahun (seperti tanah, bangunan, jentera dan alat kelengkapan, termasuk kelengkapan pengangkutan). Nilai yang dilaporkan adalah nilai seperti pada penghujung tahun rujukan dan ia mengikut buku akaun unit yang melaporkan. Ia termasuk perolehan baru sepanjang tahun berkenaan tetapi tidak termasuk harta yang dilupuskan pada tahun tersebut. Ianya adalah nilai bersih setelah ditolak susut nilai.

FORMULA

$$\begin{aligned} \text{Kadar} \\ \text{Pertambahan} \\ \text{Semula Jadi} \\ \text{Kasar} \end{aligned} = \frac{(\text{Bilangan kelahiran hidup} - \text{bilangan kematian})}{\text{dalam tahun } t} \times 1,000$$

Penduduk pertengahan tahun dalam tahun t

$$\begin{aligned} \text{Kadar} \\ \text{Kelahiran} \\ \text{Kasar} \end{aligned} = \frac{\text{Bilangan kelahiran hidup dalam tahun } t}{\text{Penduduk pertengahan tahun dalam tahun } t} \times 1,000$$

$$\begin{aligned} \text{Kadar} \\ \text{Kesuburan} \\ \text{Umur Tertentu} \end{aligned} = \frac{\text{Bilangan kelahiran hidup mengikut kumpulan umur ibu tertentu dalam tahun } t}{\text{Penduduk perempuan pertengahan tahun bagi kumpulan umur tertentu dalam tahun } t} \times 1,000$$

$$\begin{aligned} \text{Kadar} \\ \text{Kesuburan} \\ \text{Jumlah} \end{aligned} = 5 \sum_i \left(\begin{array}{c} \text{Kadar} \\ \text{Kesuburan} \\ \text{Umur Tertentu} \end{array} \right)$$

di mana: $i = (15-19), (20-24), \dots, (45-49)$

$$\begin{aligned} \text{Kadar} \\ \text{Kematian} \\ \text{Kasar} \end{aligned} = \frac{\text{Bilangan kematian dalam tahun } t}{\text{Penduduk pertengahan tahun dalam tahun } t} \times 1,000$$

$$\begin{aligned} \text{Kadar} \\ \text{Kelahiran} \\ \text{Mati} \end{aligned} = \frac{\text{Bilangan kelahiran mati dalam tahun } t}{(\text{Bilangan kelahiran hidup} + \text{bilangan kelahiran mati}) \text{ dalam tahun } t} \times 1,000$$

$$\text{Kadar Mortaliti Perinatal} = \frac{(\text{Bilangan kematian umur kurang daripada 1 minggu} + \text{bilangan kelahiran mati}) \text{ dalam tahun } t}{(\text{Bilangan kelahiran hidup} + \text{bilangan kelahiran mati}) \text{ dalam tahun } t} \times 1,000$$

$$\text{Kadar Mortaliti Neonatal} = \frac{\text{Bilangan kematian umur kurang daripada 28 hari dalam tahun } t}{\text{Bilangan kelahiran hidup dalam tahun } t} \times 1,000$$

$$\text{Kadar Mortaliti Bayi} = \frac{\text{Bilangan kematian umur kurang daripada 1 tahun dalam tahun } t}{\text{Bilangan kelahiran hidup dalam tahun } t} \times 1,000$$

$$\text{Kadar Mortaliti Kanak-Kanak} = \frac{\text{Bilangan kematian umur 1 – 4 tahun dalam tahun } t}{\text{Bilangan penduduk pertengahan tahun bagi umur 1-4 tahun dalam tahun } t} \times 1,000$$

$$\text{Kadar Mortaliti Kurang 5 Tahun} = \frac{\text{Bilangan kematian berumur kurang 5 tahun dalam tahun } t}{\text{Bilangan kelahiran hidup dalam tahun } t} \times 1,000$$

$$\text{Nisbah Mortaliti Ibu Bersalin} = \frac{\text{Bilangan kematian yang disebabkan oleh kesulitan semasa hamil atau semasa dalam melahirkan tempoh anak atau kematian 42 hari selepas bersalin dalam tahun } t}{\text{Bilangan kelahiran hidup dalam tahun } t} \times 100,000$$

$$\text{Kadar Kematian Umur Tertentu} = \frac{\text{Bilangan kematian mengikut kumpulan umur tertentu dalam tahun } t}{\text{Bilangan penduduk pertengahan tahun bagi kumpulan umur tertentu dalam tahun } t} \times 1,000$$

SIMBOL DAN SINGKATAN

0.0	Kurang daripada setengah unit terkecil yang ditunjukkan
..	Tidak diperoleh
-	Kosong/ Tiada Data
W.P.	Wilayah Persekutuan
P.B.T.	Pihak Berkuasa Tempatan
D.B.	Dewan Bandaraya
M.B.	Majlis Bandaraya
M.P.	Majlis Perbandaran
M.D.	Majlis Daerah
M.D.L.B.	Majlis Daerah Luar Bandar
L.B.	Lembaga Bandaran
L.K.	Lembaga Kemajuan
RM	Ringgit Malaysia
n.a	Tidak berkenaan

PEMBUNDARAN ANGKA

Hasil tambah bagi peratusan mungkin tidak sama dengan jumlah yang ditunjukkan kerana pembundaran secara bebas kepada satu titik perpuluhan.

SENARAI DAERAH PENTADBIRAN, MUKIM DAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN (PBT)

INTRODUCTION

The 2020 Population and Housing Census of Malaysia (MyCensus 2020) is the sixth census that was conducted since the formation of Malaysia in 1963. Previous censuses were carried out in 1970, 1980, 1991, 2000 and 2010. The Census 2020 provides information on the characteristics of living quarters, households and population in Malaysia as a benchmark for the demographic and socio-economic characteristics of the population. Census data form the basis for monitoring population and housing trends to national development planning.

The Federal Government is responsible for the undertaking of the census and it is conducted under the provision of the Census Act, 1960 (Revised-1969). The Department of Statistics, Malaysia (DOSM) was entrusted to conduct the MyCensus 2020 with full co-operation and participation of several State Governments and Federal Government Agencies. The purpose of this report is to provide information on living quarters, households and population by state, administrative district, parliament and state legislative assembly in Malaysia.

The data in this publication is the census data of the Census of Malaysia 2020. Data for the years 1970, 1980, 1991, 2000 and 2010 refer to the final figures.

MyCensus 2020 is a complex data collection project. Therefore, the possibility of coverage and content errors is inevitable. In terms of coverage errors, part of living quarters, households or population may be left out, erroneously included or duplicated. Content errors in particular were based on erroneous responses on sex, age, citizenship, marital status, religion and ethnic group. To estimate the two errors, the Census Coverage Evaluation was completed, as recommended by the United Nations in the manual entitled *Principles and Recommendations for Population and Housing Censuses Revision 3* (UNSD, 2015). The rate for MyCensus 2020 will only be known after the CCES is completed.

This publication provides population and household data from MyCensus 2020 according to basic demographic characteristics such as sex, age group, ethnic group, religion, marital status and citizenship by state, administrative district and mukim.

GEOGRAPHICAL DIVISIONS

MyCensus 2020 covers all states in Malaysia. Each state is divided into its respective administrative district (AD). For the purpose of census operations, a small enumeration unit which is an enumeration block (EB) has been created and contained an average of 80 to 120 living quarters with an estimated population of 500 to 600 persons. Approximately 80 to 120 EBs form a census district (CD).

Malaysia consists of thirteen states and three federal territories. Each state is divided into several AD. In Kelantan, the AD is known as 'Jajahan'. Each AD is also stratified into mukim. This type of administrative structure is applicable to all states except Kelantan, Sabah, Sarawak, W.P. Labuan dan W.P. Putrajaya. In this matter, the state of Kelantan has three levels of administration that is 'jajahan, daerah and mukim'. For the state of Sabah, the mukim level does not exist whereas for Sarawak some AD are further sub-divided into sub-districts. W.P. Labuan and W.P. Putrajaya do not have mukims or other subdivisions as a unit of administration. List of Mukims for each state based on the list provided by the Department of Survey and Mapping Malaysia (JUPEM).

During the MyCensus 2020, an enumerator is entrusted with one EB. A supervisor will monitor the enumerators for the three census circles (CC), each consists approximately seven EBs. A District Superintendent will be responsible for a census district comprising approximately 15 CCs. All District Superintendents in every AD are under the responsibility of the Assistant Commissioner of Census. All Assistant Commissioners of each state are under the control of the Deputy Commissioner of Census for that state. The Deputy Commissioner of Census of each state is responsible directly to the Commissioner of Census.

To launch the census operation, each district also has officers appointed as MyAD and MyCD officers who are responsible for technical aspects and help monitor the progress of operations in the field. Meanwhile, from the aspect of training each enumerator and supervisor is given adequate training either through training workshops or online, namely the Malaysia Statistics Ubiquitous Learning (MySUL) training program.

The census organization at the state and geographical divisions is as follows :

Position	Area of Responsibility
Assistant Commissioner	Headquarters and State
Assistant Commissioner (Technical)	State
District Superintendent	Census District
Supervisor	Census Circle
Enumerator	Enumerator Block

Information in this publication refers to urban and rural areas by state and administrative districts. Table 1 shows data and administrative district by state based on the Population and Housing Censuses Malaysia of 1980, 1991, 2000, 2010 and 2020.

DATA SOURCE

The data on population, households and living quarters are preliminary figures based on summary counts made after the field operations prior to computer processing.

CENSUS APPROACH

In MyCensus 2020, a multi-modal data collection method was used:

1. e-Census
- The completion of online census form by respondents through the Census Portal (<https://ecensus.mycensus.gov.my>).

2. Computer Assisted Telephone Interview (CATI)
- Data collection through telephone and all respondent's information recorded into the CATI system.

3. Computer Assisted Personal Interview (CAPI)
- A face to face interview or data collection using smart device either online or offline.

4. Paper and Pen Interview (PAPI)

A face to face interview or data collection using questionnaire.

5. Drop-off & pick-up (DOPU)

Census enumerator drop off a set of questionnaire at respondent's living quarter and pick up the questionnaire that has been filled by the respondent.

De Jure

MyCensus 2020 uses a 'de jure' approach meaning that everyone is counted on Census Day (7th July 2020) according to their usual place of residence.

The questionnaire (Document 2) was used to fill in the information of persons found at private living quarters whilst the Documents 3a and 3b were used for the collective living quarters such as colleges/ universities, medical hostels, charitable/ social welfare institutions, military/ police barracks, prisons as well as homeless persons.

The **de jure** approach was adopted for MyCensus 2020. All persons were according to their usual place of residence on Census Day on 7th July 2020. A usual member is one who had stayed or intended to stay as usual member of the household for six months or more in the year 2020:

- a. Babies born on or before Census Day and still living on Census Day (7th July 2020);
- b. Those who passed away before Census Day (7th July 2020);
- c. Lodgers, boarders, visitors, housemaid, elderly persons and relatives who usually live together with this household;
- d. Students (primary and secondary schools) who stays in hostels (in Malaysia) in the year 2020;
- e. Usual members who are away from living quarters for less than six months because of work, attending course, on leave, on vacation (in and outside Malaysia), visiting place of worship and etc; and
- f. Any person staying/ will be staying in hospital for less than six months in the year 2020.

Following the outbreak COVID-19 nationwide, the census operation was rescheduled four times in the period of July 2020 to October 2021 and officially closed on 31 October 2021. In terms of population count, it is realigned to the reference period.

CENSUS COVERAGE

The following categories were **excluded** from the census count on the basis that they were staying in the country for less than six months in the year 2020:

- a) Babies born after Census Day (7th July 2020);
- b) Those who passed away before Census Day (7th July 2020);
- c) Malaysian students who have been living overseas for more than six months in the year 2020; and
- d) Malaysians who work overseas for more than six months in the year 2020.

CONCEPTS AND DEFINITION

For the purpose of this census, several concepts were used such as:

Living Quarters (LQ)

Living quarters is a place which is structurally separated and independent and is meant for living. The terms 'separate' and 'independent', mean the following:

a. Separate

A structure is considered separate if it is surrounded by walls, fence, etc. and is covered by a roof.

b. Independent

A structure is said to be independent if it has a direct access via a public staircase, communal passageway or landing (that is, occupants can come in or go out of their living quarters without passing through someone else's premises).

Household

A household consists of related and/ or unrelated persons who usually live together and make common provisions for food and other essentials of living. The household may contain one or several members.

Head of Household

Head of household refer to regular household members who live in the residence and is considered as the head by other members of household.

Member of Household

Member of household refers to members who have or will stay with other household members for a period of six months or more in the census year, although none during the census is held.

For the purpose of tabulation and analysis, the classification on ethnic group is based on the classification that have been endorsed by Inter Agency Technical Committee (IATC). The classification is as follows:

Peninsular Malaysia	Sabah & W.P. Labuan	Sarawak
Malaysian Citizens	Malaysian Citizens	Malaysian Citizens
Bumiputera	Bumiputera	Bumiputera
Malay	Malay	Malay
Other Bumiputera	Kadazan / Dusun	Iban
	Bajau	Bidayuh
	Murut	Melanau
	Other Bumiputera	Other Bumiputera
Chinese	Chinese	Chinese
Indians	Indians	Indians
Others	Others	Others
Non-Malaysian Citizens	Non-Malaysian Citizens	Non-Malaysian Citizens

Apart from the classification of these ethnics groups, detailed ethnicities based on the data obtained will be published from time to time. All information collected during the census including ethnic group and nationality is based on respondents answers and does not refer to any official documents.

Information on citizenship should be used with caution as it is subject to content and coverage errors especially for non-citizens as in censuses in most countries.

For the purpose of this publication, several terms are used and have been defined as follows:

Average annual population growth rate

The average annual population growth rate has been calculated as:

$$r = \left(\frac{1}{n} \ln \frac{P_n}{P_0} \right) \times 100$$

Where;

- r = the average annual population growth rate;
- n = the exact number of years between P_0 and P_n
- P_0 = the population at the initial year
- P_n = the population at the latter year
- $\ln$ = the natural logarithm.

Sex ratio

The sex ratio is the number of males per 100 females.

$$\text{Sex ratio} = \frac{\text{Number of males in year } t}{\text{Number of females in year } t} \times 100$$

Average household size

The average household size is the number of persons per household, and is calculated as:

$$\text{Average household size} = \frac{\text{Number of persons}}{\text{Number of households}}$$

Population Density

The density of persons per square kilometre is the ratio of the population of a given geographic area to the number of square kilometres in the same area.

Area/ Boundary Changes

After the year 2010, there were several new areas created or boundary changes that were gazetted by the relevant authorities. List of appendices related to the establishment of new areas and boundary changes are as follows:

- Appendix 1: Establishment of New Administrative Districts in the 2020 Census
- Appendix 2: List of Mukims/ Towns/ Towns Included in Other Mukims/ Towns/ other Towns
- Appendix 3: List of Local Authority Areas Involved in the Establishment or Change of Boundaries and Names, Malaysia, 2020
- Appendix 4: Number of Local Authority Areas by State, Malaysia, 2020
- Appendix 5: Map showing the boundaries of the State and Administrative District, Malaysia 2020

DP data released in this report for 1991, 2000 and 2010 were adjusted taking into account the newly created administrative districts and the boundary changes.

Map of Malaysia

Included in this publication is a map of Malaysia (Appendix 5) showing two geographic entities, namely Peninsular Malaysia and Sabah/ Sarawak, each drawn with its own scale, although separated by over 500 kilometres of the South China Sea. They are plotted in closer proximity to achieve maximum clarity. The geographic units shown in this map consist of 144 administrative districts as well as the three federal territories of Kuala Lumpur, Labuan and Putrajaya.

Demographic Indicator

All demographic indicators in this publication are calculated based on the mid-year population estimates. Mid-year population estimates are based on the 2010 Population and Housing Census which had been adjusted for under-enumeration.

The records on live births, stillbirths and deaths received from the National Registration Department (NRD) cover the whole Malaysia. The number of perinatal deaths covers stillbirths and infant deaths aged less than one week. The number of maternal deaths includes deaths caused by mental disorders. The number of deaths in Sabah has been adjusted due to under reporting of death registration obtained from the Study of Under Reporting of Death Registration in Sabah¹ which was conducted by the Department of Statistics, Malaysia.

CONCEPTS

Births and Deaths Statistics:

i. Natural Increase

Refers to the excess of births over deaths.

ii. Live births

Refers to births with signs of life during delivery although for a very short period.

iii. Stillbirths

Refers to births after 28 completed weeks or more of gestation without any sign of life during delivery.

iv. Perinatal deaths

Refers to stillbirths and deaths of infants aged less than one week.

v. Neonatal deaths

Refers to deaths of infants aged less than 28 days.

vi. Toddler deaths

Refers to deaths of toddlers aged 1-4 years.

vii. Under-5 mortality

Refers to deaths of infants and toddlers aged below 5 years.

viii. Maternal deaths

Definition of Maternal Death: The death of a woman while pregnant or within 42 days of termination of pregnancy, irrespective of the duration and site of the pregnancy, from any cause related to or aggravated by the pregnancy or its management but not from accidental or incidental causes.

ix. Infant deaths

Refers to deaths of infants aged less than one year.

x. Age-specific Fertility Rate

Refers to the number of births by mothers within a specific age group during a given year, per 1,000 females in that age group.

xi. Total Fertility Rate

Refers to the average number of children which would be born if women survived to the end of their reproductive period and throughout that period are subject to the schedule of age-specific fertility rates for the given year [This rate is derived by adding up the age-specific fertility rates of women aged 15-49 years (by five-year age groups) and multiplying by 5].

xii. Age-specific Death Rate

Refers to the average number of deaths for every thousand population within a specific age group.

VERIFICATION ON CAUSES OF DEATH

Verification on causes of death

- i. Information on the causes of death is divided into two parts which are medically certified and non-medically certified. Medically certified causes of death refer to verification made by the Medical Officer and coroner only. The coroner is a public officer who investigated sudden death cases where the cause is suspected to be related to a criminal case. Non-medically certified causes of death refers to verification made by informants without medical qualifications such as the police or individuals.
- ii. Ministry of Health (MoH) has implemented the verification of non-medically certified causes of death in Malaysia to increase the percentage of medically certified causes of death. The system is known as 'Data Verification on Non-medically Certified Causes of Death System'.
- iii. Data Verification on Non-medically Certified Causes of Death System is intended to improve the reporting and writing for the causes of death that occurred outside the health facilities (hospitals) and are not intended to alter any of the existing act, cannot be used for changing the existing causes of death registered at the National Registration Department (NRD) and is not unfitting to be used for court cases.

Coding On Causes Of Death

Medically certified causes of death are coded based on the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problem, 10th Revision (ICD-10). Not medically certified causes of death are coded based on Code Book for Uncertified Causes of Deaths Version 3 developed by the Department of Statistics Malaysia as agreed by the Ministry of Health Malaysia, National Registration Department, Royal Malaysia Police and Kuala Lumpur City Hall.

COVERAGE AND LIMITATION

Coverage

- i. The Marriage and Divorce, Malaysia 2021 contains statistics of marriage and divorce for Muslim and Non-Muslim for the reference year 2019 and 2020 by state, administrative district, sex, age and ethnic group.
- ii. The data on marriage and divorce for Muslim are obtained from State Religious Department (JAIN), Department of Islamic Development Malaysia (JAKIM) and Department of Syariah Judiciary Malaysia (JKSM). Meanwhile, the data on marriage and divorce for Non-Muslim in Malaysia are obtained from National Registration Department (NRD).
- iii. The Muslim divorce data obtained from JKSM is according to the date of order issued by Syariah Court. Meanwhile, the Non-Muslim data obtained from JPN is according to the date of order issued by Civil Court.
- iv. The divorce statistics cannot be compared with the current year marriage statistics.

Limitation

- i. The sum by administrative district is not equal to Muslim marriage statistics reported at the state level specifically for Kelantan and Sarawak. The place of residence of intra-marriage for Kelantan and Sarawak are not available to enable compilation by administrative district. Muslim marriages data for Kelantan and Sarawak are provided in formatted table.
- ii. Users are advised to be careful in interpreting the data.

DATE OF EVENT

Statistics presented in this publication are based on date of marriage and divorce.

MY LOCAL STATS

Basic Information

Federal roads

Among the main tasks of Ministry of Works are to build and to maintain federal roads which are gazetted under Minister of Works, Malaysia. Up to now, there are over 19,000 km federal roads throughout the country including in Sabah and Sarawak. These roads had been named according to respective routes and its maintenance is managed by the Ministry of Works through privatization. Federal roads are divided into four (4) main categories, namely:

- i. Main Federal Road;
- ii. Felda Federal Roads;
- iii. Institutional Federal Roads; and
- iv. Industrial Federal Roads.

All categories of federal roads have been assigned numbering system accordingly and can be seen from the signboard at every respective road.

Federal roads are connecting roads between states to one state and are labeled with code F or FT. State and city roads are connecting roads between cities and cities and are labeled with the state codes.

HOUSING

This chapter presents statistics for the housing sector covering the number of units of residential houses that are completed according to the type of housing. Completion is the term used for the building where the construction work of the building has been completed and the Certificate of Occupancy (CF)/ Certificate of Temporary Occupancy (TCF) has been obtained during the study period.

Residential Sector

The residential sector is property used as long-term accommodation unlike boarding houses or hotels. This sector is equipped with basic facilities. Some of it are getting temporary approval from Local Authorities for other purposes such as kindergarten. This property can be rented or self-contained.

Residential property structures can be built either:

- i. Permanent;*
- ii. Semi-permanent; and*
- iii. Temporary.*

The residential sector includes:

- i. Land and strata property.*

The residential sector does not include:

- i. Slum houses;*
- ii. Institutional quarters;*
- iii. Longhouse; and*
- iv. Residential unit in the shop house.*

Type of housing

Terrace

Refers to one or more storey terrace units, including mezzanine and attic floors. Each individual unit shares a wall with adjacent units in the same series. Rows contain three or more units. In the market these terrace units are also known as linked, link, super link and so on.

Twins

Semi-detached units of one floor or more, meaning two units connected to each other by the side wall or back wall or porch.

Detached

A detached unit of one floor or more is an individual unit consisting of free-standing building and not connected to any other unit. All land units with separate ownership are included in this type. (Examples: bungalows, villas, country homes and orchard bungalows).

Town house

One-storey or more of town house unit are individual residential units that are vertically and horizontally joined to each other in one block. Each unit has strata ownership with separate access door.

Cluster

A cluster house unit is a group of individual units of one or more floors that are joined back and side with adjacent units and have separate ownership and no back alley. Each group contains a minimum of four housing units.

Cluster units are:

- i. A group of individuals units of one floor or more;*
- ii. Connected to each other by the side wall and back wall; and*
- iii. Has no back alley.*

Flat

Flats are multi-storey buildings for residential where each floor usually exceeds one unit and each unit has strata ownership.

Type of development:

- i. Low-rise building;*
- ii. Medium-rise building; and*
- iii. High-rise building.*

Among the public facilities provided:

- i. Business space;*
- ii. Parking lot;*
- iii. Garbage dump; and*
- iv. Lifts.*

Maintenance is managed by the management corporation. There are also low-rise flats without a lift.

Apartment

An apartment is a multi-storey building for a residence where each floor typically contains more than one unit and each unit has strata ownership. Public facilities are better than those in flats.

Additional facilities provided include:

- i. Swimming pool;*
- ii. Gymnasium;*
- iii. Laundry centre; and*
- iv. Safety system.*

Maintenance is managed by the management corporation. The market value of apartments is higher than flats.

Condominium

Condominiums are multi-storey luxury residential buildings where each floor typically contains more than one unit and each unit has strata ownership. Typically the density of each floor is lower than flats and apartments.

The facilities provided are better than the apartments. Among the services provided are as follows:

- i. Swimming pool;*
- ii. Gymnasium;*
- iii. Laundry centre;*
- iv. Safety system; and*
- v. Club house.*

Maintenance is managed by the management corporation. Condominiums are generally worth more than apartments.

Home Classification

Low cost

- i. Low cost houses cover all types of residential units as well as all types of single or more storey building structures;
- ii. The selling price of developers and buyers is regulated in accordance with federal and state government policies;
- iii. It consists of terrestrial or strata units;
- iv. This house is also known as:
 - a. People-friendly house;
 - b. Affordable housing;
 - c. People's housing project;
 - d. Cheap house; and
 - e. Low cost public housing.

Low Medium Cost

- i. Covers all types of residential units as well as all types of single or more storey building structures;
- ii. The selling price of the developer and the list of buyers are controlled according to the state government policy;
- iii. It consists of terrestrial or strata units; and
- iv. The selling price is higher than low cost houses according to government guidelines.

Medium Cost

- i. Covers all types of residential units as well as all types of single or more storey building structures;
- ii. It consists of terrestrial or strata units;
- iii. The selling price of a developer exceeds the selling price of a low medium cost or low cost house (for states that do not have low medium cost); and
- iv. House prices are set according to the guidelines of the Ministry of Housing and Local Government (KPKT).

High Cost

- i. Covers all types of residential units as well as all types of single or more storey building structures;
- ii. It can consist of terrestrial or strata units;
- iii. The selling price of the developer exceeds the selling price of the medium cost house;
- iv. House prices are set according to KPKT guidelines; and
- v. The finishing are better.

Vacant living quarters

Living quarters were classified as vacant if they were **not usually occupied and not used as usual place of residence on Census Day**. The vacancy of these living quarters could be for any of the following reasons:

- i. newly completed/ for rent or sale;
- ii. for repair/ renovation;
- iii. holiday resort;
- iv. seasonal workers quarters;
- v. dilapidated; and
- vi. others.

EMPLOYMENT

Labour force

Labour force refers to population aged 15 to 64 years, who are either employed or unemployed.

Employed

All persons who, at any time during the reference week worked at least one hour for pay, profit or family gain as an employer, employee, own-account worker or unpaid family worker. They are also considered to be working if:

- i. Did not work during the reference week because of illness, injury, bad weather, leave, labour dispute and social or religious reasons but had a job, farm, enterprise or other family enterprise to return to;
- ii. Temporary lay-off with pay who would definitely be called back to work; and
- iii. Work less than 30 hours during the reference week due to work form or due to lack of work and ability and willing to accept additional number of working hours. This group is underemployed.

Those who work more than 30 hours during the reference week are fully employed.

Unemployed

All persons who did not work during the reference week and are classified into two groups that are actively unemployed and inactively unemployed.

The actively unemployed include all persons who were available for work and were actively looking for work during the reference week.

Inactively unemployed persons include those in the following categories:

- i. Did not look for work because they believed no work was available or that they were not qualified;
- ii. Would have looked for work if they had not been temporarily ill or had it not been for weather condition; and
- iii. Had looked for work prior to the reference week and were waiting for result of job applications.

Labour Force Participation Rate

The economic activity of a population depends on the demographic characteristics of that population. Therefore, the proportion of economically active persons differs between sub-groups of that population. These variations are measured by specific activity rates termed labour force participation rate.

Labour force participation rate is defined as the ratio of the labour force to the working age population (15–64 years), expressed as percentage.

$$\text{Labour force participation rate} = \frac{\text{Number of persons in the labour force}}{\text{Number of persons in the working age (15–64 years)}} \times 100$$

Unemployment Rate

Unemployment rate is the proportion of unemployed population to the total population in labour force. This rate measures the percentage of unemployed population in labour force.

$$\text{Unemployment rate} = \frac{\text{Number of unemployed persons}}{\text{Number of persons in the labour force}} \times 100$$

Outside Labour Force

All persons not classified as employed or unemployed are classified as outside labour force. This category consists of housewives, students (including those going for further studies), retirees, disabled person and those not interested in looking for jobs.

Educational Attainment

Refers to the highest level in which a person has completed schooling or is currently attending school in a public or private educational institution that provides formal education and is categorised as follows:

i. No formal education

Refers to persons who have never attended school in any of the educational institutions that provide formal education.

ii. Primary

Refers to those whose highest level of education attained is from Standard 1 to 6 or equivalent.

iii. Secondary

Refers to those whose highest level of education attained is from Form 1 to 5 (including remove class), General Certificate of Education (GCE), O Level or equivalent. This includes basic skill programmes in specific trades and technical skills institutions with the training period of at least six months.

iv. Tertiary

Refers to those whose highest level of education is above Form 5.

Occupation

Occupation classified according to Malaysia Standard Classification of Occupations (MASCO) 2013 based on the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08) as follows:

- i. Managers;
- ii. Professionals;
- iii. Technicians and associate professionals;
- iv. Clerical support workers;
- v. Service and sales workers;
- vi. Skilled agricultural, forestry and fishery workers;
- vii. Craft and related trades workers;
- viii. Plant and machine-operators and assemblers; and
- ix. Elementary occupations.

Industry

Industry is classified according to the Malaysia Standard Industrial Classification (MSIC) 2008 version 1.0 based on the International Standard Industrial Classification of All Economic Activities (ISIC) Revision 4.

A person's industry classification refers to those related to his or her major occupation. MSIC Classification 2008 Version 1.0 for the household activity industry as an employer; the activity of producing goods and services that cannot be distinguished by the household for their own use only takes into account the activities of the household as an employer.

Public Employment Service Centre

This service is operated by the Ministry of Human Resources through JobsMalaysia, Department of Manpower. This service is provided at all JobsMalaysia Centres whose role is to carry out job matching between job seekers and employers in the labour market through an online method known as JobsMalaysia Portal and human touch approach by helping job seekers and employers find suitable jobs and employees. The data shown in the table refers to those registered on the JobsMalaysia Portal.

Vacancies and Retrenchment

Vacancies and retrenchment reported by employers in the current month in the JobsMalaysia Portal.

INCOME AND EXPENDITURE

Income

Detailed information on income obtained from the household members who received income. The concept and definition of income used in this survey is based on the Canberra Group Handbook on Household Income Statistics, Second Edition, 2011 published by United Nations.

Household Income

Household income refers to total income received (accrued) by household members in form of cash or in kinds repeatedly received within the reference period (within a year, or more frequently).

Household Expenditure Expense

Household expenditure expense is the value of consumer goods and services acquired, used or paid for by the household through direct purchase, self-production, through the exchange of goods and services or income in the form of objects to meet the needs and wants of household members.

Expenditure is classified to 13 main group based on Classification of Individual Consumption According to Purpose (COICOP), United Nations 01 Food & non-alcoholic beverages;

- 01 Food & non-alcoholic beverages;
- 02 Alcoholic beverages & tobacco;
- 03 Clothing & footwear;
- 04 Housing, water, electricity, gas & other fuels;
- 05 Furnishings, household equipment & routine household maintenance;
- 06 Health;
- 07 Transport;
- 08 Communication;
- 09 Recreation services & culture;
- 10 Education;
- 11 Restaurants & hotels;
- 12 Miscellaneous goods & services; and
- 13 Miscellaneous expenses & financial expenses.

However, in this publication, items of consumption expenditure include 12 main groups (01 - 12) only.

Compounded Annual Growth Rate (CAGR)

Calculation of the compounded annual growth rate based on the exponent function as follows:

$$CAGR = \frac{\ln\left(\frac{Y_t}{Y_o}\right)}{t}$$

Where;

- CAGR compounded annual growth rate
- Y_t current year household monthly expenditure
- Y_o previous year household monthly expenditure
- t period

EDUCATION

School

Schools are divided into two categories, namely primary and secondary schools, covering government and government-aided schools as well as private schools.

Government and government-aided schools under the supervision of the Ministry of Education Malaysia (MOE) include national schools, national type schools (Tamil and Chinese), government-aided religious schools (SABK) and special schools. Meanwhile, government agency schools other than KPM refer to MARA Science Junior College (MRSM) and military schools. In addition, there are schools under the supervision of the State Government, namely state religious schools and people's religious schools.

Secondary schools are divided into three levels, namely lower secondary, upper secondary and secondary graduates according to academic, technical and vocational majors. Special Schools refers to schools that provide education to children with disabilities who are unable to follow the normal school education system.

Teacher

Number of teachers including trained and untrained teachers as well as permanent and temporary teachers. Teachers are divided into primary and secondary school teachers.

Students

School students are divided into four levels, namely preschool, primary, secondary and post-secondary. Primary education usually begins at the age of at least seven years old and takes six years to complete at that level. At the secondary education level, the age group is 13 to 17 years. While form six students are included in the secondary level.

For vocational colleges, the level of study consists of two divisions namely pre-diploma level for first and second year pupils and the diploma level for third and fourth year pupils.

Examination Result

There are two main examinations at the secondary level, i.e. Malaysian Certificate of Education and Malaysian Higher School Certificate.

The Malaysian Certificate of Education examination is taken after two years at the upper secondary level. The Malaysian Certificate of Education refers to the open certificate system that was introduced in 2000. The Malaysian Higher School Certificate is taken after two years at the post secondary level. The Malaysian Higher School Certificate refers to the open certificate system that was introduced beginning 1982.

Vocational college offers *Sijil Vokasional Malaysia (SVM)* after students have completed 2 years of pre-diploma level. Students who have SVM will continue their studies at Diploma level for 2 years and will awarded *Diploma Vokasional Malaysia (DVM)* after graduation.

Higher Education

The minimum qualification required for admission to institutions of higher learning is to pass the *Sijil Pelajaran Malaysia* or *Sijil Tinggi Persekolahan Malaysia* or equivalent qualification. Education at this level provides specific courses in various fields of study.

Community College

Community Colleges are institutions that provide training and skills needs at all levels and provide educational opportunities to secondary school graduates before entering the labour market or furthering their education to higher levels. In mid-June 2001, a total of 10 pilot community colleges began operations.

HEALTH

Government Hospital

Government Hospitals are all hospitals that are staffed by at least one doctor and provide wards to accommodate patients, provide active medical treatment and care. Organizations that provide care only are not considered.

Special Medical Institutions

Special Medical Institutions are hospitals providing medical and nursing care primarily for only one discipline. This category does not include the specialized departments administratively attached to general hospital which sometimes are located in an annex or separate pavilion. This is because the number of their beds have been counted in the total beds of general hospital.

Beds

The number of beds includes beds that are continuously maintained to accommodate and provide full-time treatment to alternating internal patients. The bed is placed in a ward or in a hospital area where medical treatment can be given continuously to the inpatient.

The number of beds covers the number of beds usually available in the hospital, including cages or hammocks provided for infants in need of special care (as found in Special Care Nurseries). However, this number does not include beds in the delivery room, beds used after anaesthesia or surgery, where they are not maintained for continuous patient use. Beds for observation or rehabilitation treatment in the outpatient department and cage beds used for newborns in the obstetric ward are also not considered. Number of beds refers to the official bed.

Dentist

Dentists are divided into two categories, namely Part I and Part II. Part I dentists refer to those who are registered and have professional qualifications while Part II dentists refer to those who are also registered but do not have professional qualifications.

Community Nurses

Community nurses consist of nurses who have been trained on services related to childbirth and general nursing in rural areas.

Midwives are classified into three categories, namely Part I Midwives, Part II Midwives and Rural Nurses. Part I midwives consist of trained nurses who are given in-service midwifery training. Part II midwives are midwives who are appointed to the position through the normal recruitment process and are given specialized training in midwifery.

Medically Certified Causes of Death

Medically, refer to the verification made by the Medical Officer and Coroner only. The medically certified caused of death is classified based on the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, 10th Revision (ICD-10) published by the World Health Organization (2010).

WELFARE SERVICES

Social welfare includes activities and services aimed at helping individuals, groups and communities to overcome social problems arising from environmental changes as well as those in need of special attention and care. This includes programs designed to provide social assistance and protection to those in need.

COMMUNICATION AND RECREATION

Tourists and Visitors

Domestic visitors are defined as residents or those residing in Malaysia for at least one year including expatriates and non-citizens, who travel outside the environment usually for less than a year for business purposes, free time or personal affairs other than to be employed in a place visited.

Domestic visitors are categorized as:

- i. Domestic tourists refer to those who travel within Malaysia for at least one night (24 hours); and
- ii. Daily visitors refer to those who travel within Malaysia in less than 24 hours.

Accommodation Premises

Tourist accommodation premises include hotels, inns, guest houses, hotel apartments, condos, rest houses, lodging houses or any place provided as lodging accommodation or bedding for tourists.

Malaysia Internet Centre (PIM)

Malaysia Internet Centre (PIM) is an initiative to bring a positive economic and social impact to the rural community. Equipped with 20 computer units for each PIM premises, the centre provides internet access as well as communication and information technology (ICT) training conducted by full-time centre supervisors. PIM premises are also built with facilities for people with disabilities (OKU) and children friendly for the convenience of visitors to the premises.

Rural Internet Centre (PID)

Rural Internet Centre (PID) is a telecentre program that started operating in 2003 and provides computer and internet access services, especially in rural areas. This program aims to reduce the digital gap between urban and rural areas to facilitate access to information without borders and at the same time improve skills in using digital technology.

People Information Centre (PMR)

The People's Information Centre (PMR) operates as an information hub to the community in each District Information Office. This database contains various information covering all areas and is updated according to current needs and changes. Now known as Portal 1KLK.

Broadband Penetration

Pay-per-use is one of the components in a broadband mobile subscription. Pay-per-use charges may apply if the customer exceeds the data plan usage limit or data plan add-on or if they choose to use the occasional service when required outside the data plan or data plan add-on. Subscriber to pay-per-use data can only be counted if the customer has used to access the internet in the last three months.

Sustainable Village

The Sustainable Rural Program is one of the initiatives of the Ministry of Rural and Regional Development (KKLW), in an effort to transform the village into a developed area with high-income residents.

Library

The statistics of libraries shown in the table relates to The National Library of Malaysia and State Public Libraries. It excludes libraries that are run by Municipal Councils and other government agencies such as KEMAS, FELDA, RISDA and others.

Types of services provided by the above libraries are fixed and mobile library services. The data on the number of fixed libraries include the central, branch and village libraries. The number of membership includes central, branch, village, bulk loan and membership by post. Mobile services refer to the mobile library units which directly serve the user from one service point to another. This service point is not considered as a library service centre. Membership of libraries are categorised into two, which are, children (below 13 years old) and adults (13 years old and over).

BASIC AMENITIES

RURAL TRANSFORMATION CENTRE (RTC)

Rural Transformation Centre (RTC) is a site to implement integrated initiatives, which has been introduced by the government under the National Blue Ocean Strategy 4 (NBOS4). These initiatives will be executed in RTC and within the 100km radius of RTC. Under the RTC implementation programmes, there is a total of eight identified initiatives, which are:

Initiative 1 - Training of Rural Population

Initiative 2 - Setting up of 1Malaysia Information Kiosks

Initiative 3 - High-Value Agriculture

Initiative 4 - Agro-Food Products Processing

Initiative 5 - Agricultural Produce Supply Chain Management

Initiative 6 - University Cooperation

Initiative 7 - Food Safety and Pharmaceuticals Services

Initiative 8 - Rural Population Financial Facilities

The implementation of the eight initiatives is led by various Ministries as well as the cooperation and support from other relevant Ministries. For instance, in the execution of the Initiative 4, the processing of agro-food products, the operators are supported in the development of their products through branding, labelling, packaging and certification with the help of various agencies, including the Federal Agricultural Marketing Authority (FAMA), MARDI and Department of Health.

Komuniti Harapan Malaysia

The Komuniti Harapan Malaysia is a rebranding of the Komuniti 1Malaysia (K1M). K1M was established based on '1Mukim 1Komuniti' which emphasizes the diversity of races in a settlement whether in villages, estates, indigenous villages, land plans or residential area.

K1M is a voluntary people's movement, dynamic and visionary based on the spirit of the Gagasan 1Malaysia to strengthen the spirit of unity among people of various races, cultivate the spirit of volunteerism, spread knowledge and be an agent of change in a community. K1M is a strategic partner with grassroots networks across religious, cultural, racial and geographical boundaries that play a role as an influential intermediary between government and the people.

Kelab Malaysiaku

The Kelab Malaysiaku is a rebranding of the Kelab 1Malaysia. It is an initiative of the Department of Information Malaysia and the Ministry of Education Malaysia in planning and implementing a special program for students and adolescents in an effort to eradicate negative symptoms by introducing the Kelab 1Malaysia as an activity and platform for teenagers towards a healthy, active life and as a channel to instill spirit patriotic. The Kelab 1Malaysia was established in selected secondary schools nationwide as one of the co-curricular activities of the students.

Advertisements/ Billboard

The display of advertisements/ billboards of the Department of Information Malaysia (JAPEN) has been coordinated by the External Publicity Unit, Visual Communication and Art Division JAPEN since the 1970s nationwide. The display of these advertisements serves to make the public aware of the major agendas carried out by the government to road users. Among the periodic campaigns published on this advertisement are the National Day Celebration, Annual Budget Presentation, His Majesty the Yang Di-Pertuan Agong's Birthday and Rukun Negara as well as displaying campaigns under various other agencies such as the Anti-Corruption Campaign of the Southeast Asian Games (SEA) and other major campaigns.

Residuals

The flow of pepejal, liquids and gases, as well as energy, which is disposed of, released or released by the body and the contents of the house through the process of excreting, using or collecting. Flows of solid, liquid and gaseous materials, and energy, that are discarded, discharged or emitted by establishments and households through processes of production, consumption or accumulation.

Disposal site

Any site, other than sanitary landfills and inert landfills, where controlled solid waste is place to remain.

Treatment plant

Fixed or mobile plant and systems incorporating structures, equipment used or intended to be used for treatment of controlled solid waste.

CCTV

The installation of CCTV was implemented to assist Local Authorities (PBT) in improving the level of public safety in the city based on 15 Safe City Measures in 2010 through Second Strategy (Empowering Target Areas). This CCTV is installed at the Hotspot location which is the location that contributes to the high crime index rate such as street crime as well as property crime and this location is determined by the Royal Malaysian Police (RMP) in collaboration with local authorities. The purpose of this CCTV installation is as follows:

- a) Assist the RMP in carrying out monitoring in locations with high crime index rates and
- b) Assist local authorities in implementing enforcement for municipal activities such as traffic control and illegal dumping.

Youth and infrastructure sport

Kompleks Belia dan Sukan (KOMBES), Kompleks Rakan Muda (KRM), Kompleks Sukan Komuniti (KSK) and sport complex are the infrastructure of youth and sport facilities provided by the Government for the activities of Malaysian, especially youth.

GROSS DOMESTIC PRODUCT

Gross Domestic Product (GDP)

GDP can be measured by using three approaches namely Production Approach (the sum of value added), Expenditure Approach (the sum of final expenditure) and Income Approach (the sum of incomes distributed by resident producer unit). However, the compilation of GDP by State in Malaysia focuses on using the Production Approach only.

Basically GDP is the concept of value added. It is the total value added for all resident producers plus tax and minus subsidies on products which not included in the valuation of output.

GDP based on the production approach (output) can be defined as the total value of goods and services produced in Malaysia after deducting the goods and services used in the production process (intermediate use) before deducting the use of fixed capital.

This method is also known as value added approach because it the summation of value added, that is total differences between gross output value of resident producing unit (measured at producer price) and value of intermediate consumption (measured at purchaser's price) plus import duties. The difference between gross output and intermediate consumption is value added. This approach shows the contribution of individual economic activities on overall GDP.

A producing unit is considered as resident which; individuals or households living or residing in a state for a period of not less than one year, while for an organization it is when it maintains the centre of economic interest in the economic territory of that state during the reference period. The economic territory of a country consists of the geographic territory administered by a government within which persons, goods and capital circulate freely. GDP at market price/ buyer represents the final result of production activity by the resident producer unit.

Centre for Key Economic Interest

An institutional unit is considered a resident of an economic territory when there is a strong relationship between the institutional unit in a particular economic territory of a country, in other words, the centre for Key Economic Interests (System of National Accounts, SNA 2008).

The Centre for Key Economic Interest includes the effective control of a state government over economic activities carried out, especially on ownership rights. Economic territory includes land, airspace, irrigation, rights to fisheries, oil or mineral. Usually, effective control of the state government can be seen through licensing, operational control and so on.

An institutional unit has a dominant centre of economic interest in an economic territory when there is a location, place of residence, place of production or other premises. Each of these units is involved in large-scale economic activities and transactions for a long period of time.

GDP by State

GDP by State is a compilation of GDP which covers 13 states, W.P. Kuala Lumpur (include W.P. Putrajaya) and W.P. Labuan. The compilation is only produced at annual

basis by using the production approach at constant price 2010 according to the production approach. The concepts and approach's outlined are based on the 2008 SNA defined by the United Nations.

GDP at Constant Prices

GDP at constant price is GDP value without price effect. GDP at this constant price is important to enable a true comparison of changes in the level of production/ quantity of goods and services that occur in economic activity.

Supra State

Based on the System of National Accounts (SNA) 2008, there are three types of institutional units that have a centre of economic interest and most activities are within one region; multi-provincial units with centres of interest in some provinces but not nationwide; and units operating at the national level, i.e. its centre of interest cannot be associated with geographical position (Supra State). Supra State at the state level is equivalent to an overseas organization at the national level. In Malaysia, Supra State covers production activities that beyond the centre for key economic interest of any state.

CONSUMER PRICE INDEX

Consumer Price Index (CPI) measures the percentage change through time in the cost of purchasing a constant 'basket' of goods and services representing the average pattern of purchases made by a particular population group in a specified time period. The 'basket' is of an unchanging or equivalent quantity and quality of goods and services, consisting of items for which there are continually measurable market prices over time. Changes in the costs of items in the basket are therefore due only to 'pure' price movements, i.e. price movements that are not associated with changes in the quality and/ or quantity of the set of consumer goods and services in the basket.

The Consumer Price Index is calculated according to states in Peninsular Malaysia, Sabah and Sarawak. However, the index for state of Perlis is combined with Kedah, W.P. Putrajaya with Selangor and W.P. Labuan with Sabah considering the relative contribution for these states are very small. During the Household, Income and Expenditure Survey, the sample size for these states are not representative enough to calculate the state index.

EXPORT AND IMPORT

Exit and entry points

Exits and entrances refer to routes to and from the country either by sea, air or land (including pipelines and cables). The value of exports or imports by state based on exit and entry does not reflect exports or imports by the state but only through exits and entrances in that state only. For example, an item may be produced by a company in state A and exported through an exit in state B. Based on the exit and entry, the value of the export will be reported by state B.

The value of exports or imports by exit and entry is not reported for states with less than three (3) exits and entrances.

AGRICULTURE

Agriculture comprising the activities of growing, breeding and rearing of animals and production of animal products, felling of trees and other plants, as well as capture fishery and aquaculture includes the use/utilization of plants/ vegetal and animals natural resources. These industries are classified according to the Malaysia Standard Industrial Classification (MSIC), 2008 Version 1.0.

Forestry and logging

Forestry and logging includes the production of round wood for the forest-based manufacturing industries as well as the extraction and gathering of wild growing non-wood forest product. Besides the production of timber, forestry activities which produce the product through the minimum process, such as fire wood, charcoal, wood chips and round wood used in unprocessed form (pile wood, pulp wood and others).

Fisheries and Aquaculture

Fisheries refers to catching fish, marine life collection and breeding of ocean, seashore, interior and estuary waters on a commercial basis and for own consumption, but not for sports.

Aquaculture refer to the production process involving the culturing or farming (including harvesting) of aquatic organisms using techniques designed to increase the production of the organisms beyond the natural capacity of the environment.

Livestock

Livestock refer to animals or bird that preserved for commercial and breeding purposes except aquatic animals.

Livestock Production

Livestock production includes raising (farming) and breeding of all animals, also production of livestock products such as eggs, milk, honey, etc.

Granary Areas

Granary Areas refer to major irrigation schemes (areas greater than 4,000 hectares) and recognized by the Government in the National Agricultural Policy as the main paddy producing areas. There are eight Granary Areas in Malaysia, namely Muda Agricultural Development Authority (MADA), Kemubu Agricultural Development Authority (KADA), Kerian-Sungai Manik Integrated Agriculture Development Area, Barat Laut Selangor Integrated Agriculture Development Area, Seberang Perak Integrated Agriculture Development Area, Penang Integrated Agriculture Development Area, North Terengganu Integrated Agriculture Development (KETARA) and Integrated Agriculture Development Kemasin Semerak.

Main Season

The Main Season is the period when paddy is grown without depending wholly on any irrigation system. For administrative purposes, Main Season is defined as the commencement date of paddy planting between 1st August to 28/29 February of the following year. Definition of paddy planting is sowing for direct seeding system and transplanting for nursery system.

Off Season

Off Season is the dry period and paddy planting normally depends on an irrigation system. For administrative purposes, Off Season is defined as the commencement date of paddy planting between 1st March to 31st July of the year. Definition of paddy planting is sowing for direct seeding system and transplanting for nursery system.

MINING AND QUARRYING

Mining and quarrying includes extraction of minerals that occur directly such as solids (coal and ore), liquids (petroleum) or gas (natural gas). Extraction can be carried out through various methods such as underground or excavation mining, operating wells, submarine mining and others;

- a. Mining is defined as the extraction, dressing and beneficiating of minerals occurring naturally as solids, such as coal and ores; liquids, such as crude oil; or gases, such as natural gas. Mining also includes underground and surface mines, quarries and wells and all supplemental activities for dressing and beneficiating ores and other crude minerals such as crushing, screening, washing, cleaning, grading, milling, flotation, melting, pelleting, topping and other preparations needed to render the material marketable. Mining activities are classified into groups on the basis of the principal mineral produced.
- b. Quarrying refers to activity of extraction from a mine or quarry, but also dredging of alluvial deposits, rock crushing and the use of salt marshes. The products are used most notably in construction (e.g. sands, stones, etc.), manufacture of materials (e.g. clay, gypsum, calcium, etc.), manufacture of chemicals, etc. It includes quarrying, rough trimming and sawing of monumental and building stone such as marble, granite, sandstones, etc., quarrying, crushing and breaking of limestone, mining of gypsum and anhydrite, mining of chalk and unclaimed dolomite, extraction and dredging of industrial sand, sand for construction and gravel, breaking and crushing of stone and gravel, quarrying of sand and mining of clays, refractory clays and kaolin. Activities of it also include mining of chemical and fertilizer minerals, extraction of peat, extraction of salt, etc.
- c. Petroleum and natural gas refers to the production of crude petroleum, the mining and extraction of oil from oil shale and oil sands, the production of natural gas and recovery of hydrocarbon liquids. This includes the overall activities of operating and/ or developing oil and gas field properties, including such activities as drilling, completing and equipping wells, operating separators, emulsion breakers, desilting equipment and field gathering lines for crude petroleum and all other activities in the preparation of oil and gas up to the point of shipment from the producing property. It also includes support activities for petroleum and gas extraction, such as oil and gas field services, performed on a fee or contract basis, oil & gas well exploration and test drilling and boring activities newly covered in the 2016 Economic Census.

MANUFACTURING

Manufacturing is defined as the physical or chemical transformation of materials or components into new products, whether the work is performed by power-driven machines or by hand, whether it is done in a factory or in the worker's home, and whether the products are sold at wholesale or retail. A total of 259 industries were covered based on the classification identified in Section C – Manufacturing, Malaysia Standard Industrial Classification (MSIC) 2008 Version 1.0.

CONSTRUCTION

Construction is defined as new construction, alteration, repair and demolition. Installation of any machinery or equipment which is built-in at the time of the original construction is included, as well as installation of machinery or equipment after the original construction but which requires structural alteration in order to install. A total of 72 industries were covered based on the classification identified in Section F – Construction, Malaysia Standard Industrial Classification (MSIC) 2008 Version 1.0.

SERVICES

Services (Electricity, Gas, Steam and Air Conditioning Supply)

Covers all organizations involved in electricity, gas, steam and air conditioning activities as the main activities. A total of eight industries were covered based on the classification identified in Section D, Malaysia Standard Industrial Classification (MSIC) 2008 Ver. 1.0. Electricity, gas, steam and air conditioning supply are defined as the activity of providing electric power, natural gas, steam, hot water and the like through a permanent infrastructure (network) of lines, mains and pipes. The dimension of the network is not decisive; also included are the distribution of electricity, gas, steam, hot water and the like in industrial parks or residential buildings. This section therefore includes the operation of electric and gas utilities, which generate, control and distribute electric power or gas. Also included is the provision of steam and air-conditioning supply.

Services (Water Supply; Sewerage, Waste Management and Remediation Activities)

Covers all organizations involved in the water supply, sewerage, waste management and remediation activities sectors. A total of 18 industries codes at the 5-digit level covered based on the classification identified in Section E according to Malaysia Standard Industrial Classification (MSIC) 2008 Ver. 1.0. The definition used is consistent with Malaysia Standard Industrial Classification (MSIC) 2008 Ver. 1.0 that comprised of activities related to waste management includes collection, treatment & disposal) such as scheduled waste, solid waste & waste water from industrial and household, including recovery materials & contaminated sites. The waste from the treatment process can be disposed off or used as input for other production process. Related activities in water treatment and supply are also included in this sector.

Distributive Trade

The distributive trade encompasses wholesale trade, retail trade and motor vehicles.

Wholesale Trade

Wholesale trade covers seven groups as below:

- i. Wholesale on a fee or contact basis;
- ii. Wholesale of agricultural raw materials and live animals;
- iii. Wholesale of food, beverages and tobacco;
- iv. Wholesale of household goods;
- v. Wholesale of machinery, equipment and supplies;
- vi. Other specialised wholesale; and
- vii. Non-specialized wholesale trade.

Retail Trade

Retails trade covers nine groups as below:

- i. Retail sale in non-specialised stores;
- ii. Retail sale of food, beverages and tobacco in specialised stores;
- iii. Retail sale of automotive fuel in specialised stores;
- iv. Retail sale of information and communications equipment in specialised stores;
- v. Retail sale of other household equipment in specialised stores;
- vi. Retail sale of cultural and recreation goods in specialised stores;
- vii. Retail sale of other goods in specialised stores;
- viii. Retail sales via stalls and markets; and
- ix. Retail trade not in stores, stalls or markets.

Motor Vehicles

Motor vehicle covers four groups as below:

- i. Sales of motor vehicles;
- ii. Maintenance & repair of motor vehicles;
- iii. Sale of motor vehicle parts and accessories; and
- iv. Sales, maintenance and repair of motorcycles.

Transportation and Storage Services

The selected transport and storage services activities are as listed below:

Land transport

- i. Train/ Light Rail Transit;
- ii. Bus transport;
- iii. Taxi & rental of car services;
- iv. Freight transport by road; and
- v. Other land transport.

Water transport

- i. Sea transport; and
- ii. Inland water transport.

Air transport

- i. Air transport.

Warehousing & support activities

- i. Storage & warehousing;
- ii. Terminal operations;
- iii. Car parking services;
- iv. Highway operations;
- v. Port operations;
- vi. Cargo handling/ stevedoring;
- vii. Shipping agencies & forwarding of freight; and
- viii. Other support activities for transportation.

Post & courier services

- i. Post & courier services.

Financial Services

Registered establishments engaged in financial services which included main activities as follows:

- i. Monetary intermediation activities;
- ii. Other financial service activities and activities auxiliary to financial services;
- iii. Insurance/ takaful, reinsurance/ retakaful and pension & provident funding activities; and
- iv. Activities auxiliary to insurance/ takaful and pension funding.

Real Estate Services

Registered establishments engaged in real estate services which included main activities as follows:

- i. Real estate activities with own or leased property; and
- ii. Real estate activities on a fee or contract basis.

Accommodation Services

Registered establishments engaged in accommodation services which included main activities as follows:

- i. Hotels and resort hotels;
- ii. Budget hotels;
- iii. Apartment hotels;
- iv. Chalet;
- v. Rest houses/ guest houses;
- vi. Bed and breakfast units;
- vii. Hostels;
- viii. Other short term accommodation activities; and
- ix. Camping grounds/ sites and recreational vehicle parks.

Information and Communication Services

Registered establishments engaged in information and communication services which included main activities as follows:

- i. Publishing;
- ii. Motion picture, video & television programme production, sound recording & music publishing;

- iii. Programming & broadcasting;
- iv. Telecommunication services;
- v. Computer programming, consultancy & related activities; and
- vi. Information services.

Establishments

An establishment is defined as 'an economic unit engaged in one activity, under a single legal entity and operating in a single physical location'. Each establishment was assigned an industry classification based on its principal activity. In the case of a multi-activity entity, units engaged in separate activities in the same location constituted distinct establishments. Thus, each branch of a multi-branch organization at a different location was conceptually treated as a different establishment.

Value Added

Value added is the increment to the value of commodities and services contributed by the establishment and derived as the difference between the value of gross output and intermediate input.

Number of Persons Engaged

The number of persons engaged in an establishment is defined as the total number of persons engaged in December or the last pay period of the reference year. The number of persons engaged including all working proprietors and active business partners, unpaid family workers and paid employees. Included in this group are part-time workers who are in the payroll and persons on strike, picket and short-term leave (sick, vocational or emergency leave). Not included are workers on indefinite leave.

Value of Fixed Assets

Assets cover all goods, new or used, tangible or intangible, which have a normal economics life span of more than one year (e.g. land, building, machinery and equipment, including transport equipment). The value reported is as at the end of the reference year and is according to the books of accounts of the reporting unit. It includes additions during the year and excludes assets disposed off during the year. It is net of depreciation.

FORMULA

Crude

Rate of

Natural

Increase

(CRNI)

=

(Number of live births - number of deaths)

in year t

Mid-year population in year t

x 1,000

Crude

Birth

Rate

(CBR)

=

Number of live births in year t

Mid-year population in year t

x 1,000

Age-Specific

Fertility

Rate

(ASFR)

=

Number of live births by specific age group

of mother in year t

Mid-year female population of the specific

age group in year t

x 1,000

Total

Fertility

Rate

(TFR)

=

5

Σ

i

Age-specific

fertility

rate

where: i = (15-19), (20-24), ..., (45-49)

Crude

Death

Rate

(CDR)

=

Number of deaths in year t

Mid-year population in year t

x 1,000

Stillbirth

Rate

(SBR)

=

Number of stillbirths in year t

(Number of live births + number of stillbirths)

in year t

x 1,000

Perinatal Mortality Rate (PMR)	=	$\frac{\text{(Number of deaths under 1 week + number of stillbirths) in year } t}{\text{(Number of live births + number of stillbirths) in year } t} \times 1,000$
Early Neonatal Mortality Rate (ENMR)	=	$\frac{\text{Number of deaths under 1 week in year } t}{\text{Number of live births in year } t} \times 1,000$
Late Neonatal Mortality Rate (LNMR)	=	$\frac{\text{Number of deaths aged 7 to less 28 days in year } t}{\text{Number of live births in year } t} \times 1,000$
Neonatal Mortality Rate (NMR)	=	$\frac{\text{Number of deaths under 28 days of age in year } t}{\text{Number of live births in year } t} \times 1,000$
Infant Mortality Rate (IMR)	=	$\frac{\text{Number of deaths under 1 year of age in year } t}{\text{Number of live births in year } t} \times 1,000$
Toddler Mortality Rate (TMR)	=	$\frac{\text{Number of deaths aged 1-4 years in year } t}{\text{Mid-year population aged 1-4 years in year } t} \times 1,000$
Under-5 Mortality Rate (U5MR)	=	$\frac{\text{Number of deaths under 5 years in year } t}{\text{Number of live births in year } t} \times 1,000$

Maternal Mortality Ratio (MMR) =
$$\frac{\text{Number of deaths which are caused by complications of pregnancy, childbirth and the puerperium, within the period of 42 days after childbirth in year } t}{\text{Number of live births in year } t} \times 100,000$$

Age-Specific Death Rate (ASDR) =
$$\frac{\text{Number of deaths by specific age in year } t}{\text{Mid-year population by specific age group in year } t} \times 1,000$$

SYMBOLS AND ABBREVIATIONS

0.0	Less than half of the smallest units shown
..	Not obtained
-	Nill/ No Data
W.P.	Wilayah Persekutuan
P.B.T.	Pihak Berkuasa Tempatan
D.B.	Dewan Bandaraya
M.B.	Majlis Bandaraya
M.P.	Majlis Perbandaran
M.D.	Majlis Daerah
M.D.L.B.	Majlis Daerah Luar Bandar
L.B.	Lembaga Bandaran
L.K.	Lembaga Kemajuan
RM	Ringgit Malaysia
n.a	Not applicable

ROUNDING OF FIGURES

The sum of the percentage may not equal to the total shown due to independent rounding to one decimal point.

**LIST OF ADMINISTRATIVE DISTRICT, MUKIM AND LOCAL
AUTHORITY AREA (LAA)**

BAHAGIAN 4
PART 4
LAMPIRAN
APPENDICES

PENUBUHAN DAERAH PENTADBIRAN BARU PADA BANCI 2020

CREATION OF NEW ADMINISTRATIVE DISTRICTS AS AT CENSUS 2020

Kelantan

Kecil Lojing

Sebahagian dari Mukim Bertam dahulunya sebahagian daripada daerah pentadbiran Gua Musang.

Mukim Bertam was formerly part of Gua Musang administrative district.

Perak

Muallim

Mukim Hulu Bernam Timur, Mukim Hulu Bernam Barat dan Mukim Slim yang dahulunya sebahagian daripada daerah pentadbiran Batang Padang.

Mukim Hulu Bernam Timur, Mukim Hulu Bernam Barat and Mukim Slim were formerly part of Batang Padang administrative district.

Bagan Datuk

Mukim Bagan Datoh, Rungkup, Hutan Melintang dan sebahagian dari Teluk Baru yang dahulunya sebahagian daripada daerah pentadbiran Hilir Perak.

Mukim Bagan Datoh, Rungkup, Hutan Melintang and part of from Teluk Baru were formerly part of Hilir Perak administrative district.

Selama

Mukim Hulu Selama, Selama, Hulu Ijok dan sebahagian Beriah dahulunya sebahagian daripada daerah pentadbiran Larut dan Matang.

Mukim Hulu Selama, Selama, Hulu Ijok and part of Beriah were formerly part of Larut dan Matang administrative district.

Terengganu

Kuala Nerus

Mukim Batu Rakit, Pakoh dan Kuala Nerus yang dahulunya sebahagian daripada daerah pentadbiran Kuala Terengganu.

Mukim Batu Rakit, Pakoh and Kuala Nerus were formerly part of Kuala Terengganu administrative district.

Sabah

Telupid

Kawasan ini dahulunya sebahagian daripada daerah pentadbiran Beluran.

This area was formerly part of Beluran administrative district

PENUBUHAN DAERAH PENTADBIRAN BARU PADA BANGSI 2020

CREATION OF NEW ADMINISTRATIVE DISTRICTS AS AT CENSUS 2020

Sabah

Kalabakan

Kawasan ini dahulunya sebahagian daripada daerah pentadbiran Tawau.

This area was formerly part of Tawau administrative district.

Sarawak

Tebedu

Daerah kecil Tebedu, sebahagian dari daerah kecil Padawan dan Serian yang dahulunya sebahagian daripada daerah pentadbiran Kuching dan Serian.

The sub-district of Tebedu, part of sub-district Padawan and Serian were formerly part of Kuching and Serian administrative district.

Pusa

Kawasan ini adalah dari daerah kecil Pusa dan Maludam yang dahulunya sebahagian daripada daerah pentadbiran Betong.

This area were part of Pusa and Maludam sub-district which was formerly part of Betong administrative district.

Kabong

Kawasan ini adalah dari daerah kecil Kabong dan Roban yang dahulunya sebahagian daripada daerah pentadbiran Saratok.

This area were part of Kabong and Roban sub-district which was formerly part of Saratok administrative district.

Tanjung Manis

Kawasan ini adalah daerah kecil Belawai yang dahulunya sebahagian daripada daerah pentadbiran Daro.

This area was Belawai sub-district which was formerly part of Daro administrative district.

Sebauh

Kawasan ini adalah daerah kecil Sebauh yang dahulunya sebahagian daripada daerah pentadbiran Bintulu.

This area was Sebauh sub-district which was formerly part of Bintulu administrative district.

PENUBUHAN DAERAH PENTADBIRAN BARU PADA BANCI 2020

CREATION OF NEW ADMINISTRATIVE DISTRICTS AS AT CENSUS 2020

Sarawak

(samb./ cont'd)

Bukit Mabong

Kawasan ini adalah sebahagian daerah kecil Belaga yang dahulunya sebahagian daripada daerah pentadbiran Belaga; dan daerah kecil Kapit yang dahulunya daripada daerah pentadbiran Kapit.

This area was part of Belaga sub-district which was formerly part of Belaga administrative district; and Kapit sub-districts which were formerly a part of Kapit administrative district.

Subis

Kawasan ini adalah daerah kecil Niah-suai dan Sibuti yang dahulunya daripada daerah pentadbiran Miri.

This area were Niah-suai dan Sibuti sub-district which was Miri administrative district.

Beluru

Kawasan ini adalah dari daerah kecil Beluru dan sebahagian daerah kecil Long Lama yang dahulunya sebahagian daripada daerah pentadbiran Marudi.

This area were Beluru sub-district and part of Long Lama sub-district which was formerly part of Marudi administrative district.

Telang Usan

Kawasan ini adalah sebahagian daerah kecil Long Lama yang dahulunya sebahagian daripada daerah pentadbiran Marudi.

This area was part of Long Lama sub-district which was formerly part of Marudi administrative district.

**SENARAI MUKIM/ BANDAR/ PEKAN YANG TERMASUK DI DALAM MUKIM/
BANDAR/ PEKAN LAIN**
LIST OF BANDAR/ PEKAN COVERED BY MUKIM/ BANDAR/ PEKAN

BIL	NEGERI/ STATE	CATATAN/ REMARKS
1.	Johor Mersing Mukim Mersing ¹	 Termasuk Bandar Jemaluang <i>Includes Bandar Jemaluang</i>
2.	Kedah Kulim Bandar Kulim ¹ Langkawi Bandar Padang Mat Sirat ¹	 Termasuk Mukim Sungai Ular <i>Includes Mukim Sungai Ular</i> Termasuk Mukim Padang Mat Sirat <i>Includes Mukim Padang Mat Sirat</i>
3.	Negeri Sembilan Jelevu Mukim Kuala Klawang ¹ Mukim Pertang ² Kuala Pilah Mukim Sri Menanti ¹ Mukim Parit Tinggi ² Mukim Johol ³ Port Dickson Mukim Linggi ¹	 Termasuk Pekan Kuala Klawang <i>Includes Pekan Kuala Klawang</i> Termasuk Pekan Pertang <i>Includes Pekan Pertang</i> Termasuk Pekan Gunung Pasir <i>Includes Pekan Gunung Pasir</i> Termasuk Pekan Parit Tinggi <i>Includes Pekan Parit Tinggi</i> Termasuk Pekan Dangi Baru <i>Includes Pekan Dangi Baru</i> Termasuk Pekan Pengkalan Kempas <i>Includes Pekan Pengkalan Kempas</i>

**SENARAI MUKIM/ BANDAR/ PEKAN YANG TERMASUK DI DALAM MUKIM/
BANDAR/ PEKAN LAIN**
LIST OF BANDAR/ PEKAN COVERED BY MUKIM/ BANDAR/ PEKAN

BIL	NEGERI/ STATE	CATATAN/ REMARKS
	Seremban Mukim Labu ¹ Tampin Mukim Ayer Kuning ¹ Mukim Repah ² Jempol Mukim Serting Ilir ¹ Mukim Serting Ulu ²	 Termasuk Pekan Tiroi <i>Includes Pekan Tiroi</i> Termasuk Pekan Air Kuning <i>Includes Pekan Air Kuning</i> Termasuk Pekan Repah <i>Includes Pekan Repah</i> Termasuk Bandar Sri Jempol <i>Includes Bandar Sri Jempol</i> Termasuk Pekan Serting Tengah <i>Includes Pekan Serting Tengah</i>
4.	Pahang Bentong Mukim Sabai ¹ Cameron Highlands Mukim Ringle ¹ Jerantut Mukim Kuala Tembeling ¹ Mukim Tebing Tinggi ² Lipis Pekan Padang Tengku ¹	 Termasuk Bandar Karak <i>Includes Bandar Karak</i> Termasuk Pekan Lubok Tamang <i>Includes Pekan Lubok Tamang</i> Termasuk Pekan Kuala Tembeling <i>Includes Pekan Kuala Tembeling</i> Termasuk Pekan Jeransang <i>Includes Pekan Jeransang</i> Termasuk Bandar Padang Tengku <i>Includes Bandar Padang Tengku</i>

**SENARAI MUKIM/ BANDAR/ PEKAN YANG TERMASUK DI DALAM MUKIM/
BANDAR/ PEKAN LAIN**

LIST OF BANDAR/ PEKAN COVERED BY MUKIM/ BANDAR/ PEKAN

BIL	NEGERI/ STATE	CATATAN/ REMARKS
	Mukim Cheka² Mukim Penjom³ Raub Mukim Teras¹ Rompin Mukim Rompin¹ Mukim Bebar² Bera Mukim Triang¹	Termasuk Pekan Kerambit <i>Includes Pekan Kerambit</i> Termasuk Pekan RPSB Kg. Pagar <i>Includes Pekan RPSB Kg. Pagar</i> Termasuk Bandar Teras dan Pekan Tranum <i>Includes Bandar Teras and Pekan Tranum</i> Termasuk Bandar Rompin II <i>Includes Bandar Rompin II</i> Termasuk Bandar Muadzam Shah II <i>Includes Bandar Muadzam Shah II</i> Termasuk Pekan Durian Tawar <i>Includes Pekan Durian Tawar</i>
5.	Perak Bagan Datuk Mukim Sungai Sumun¹ Muallim Mukim Slim	Termasuk Pekan Sungai Sumun <i>Includes Pekan Sungai Sumun</i> Termasuk Pekan Slim River <i>Includes Pekan Slim River</i>
6.	Selangor Gombak Mukim Setapak¹ Kuala Langat Mukim Kelanang¹	Termasuk Pekan Mimaland <i>Includes Pekan Mimaland</i> Termasuk Pekan Kanchong Darat dan Pekan Kelanang Batu 6 <i>Includes Pekan Kanchong Darat and Pekan Kelanang Batu 6</i>

**SENARAI MUKIM/ BANDAR/ PEKAN YANG TERMASUK DI DALAM MUKIM/
BANDAR/ PEKAN LAIN**

LIST OF BANDAR/ PEKAN COVERED BY MUKIM/ BANDAR/ PEKAN

BIL	NEGERI/ STATE	CATATAN/ REMARKS
	Mukim Jugra ²	Termasuk Pekan Permatang Pasir <i>Includes Pekan Permatang Pasir</i>
	Kuala Selangor	
	Mukim Jeram ¹	Termasuk Pekan Simpang Tiga <i>Includes Pekan Simpang Tiga</i>
	Petaling	
	Mukim Sungai Buloh ¹	Termasuk Pekan Merbau Sempak <i>Includes Pekan Merbau Sempak</i>
	Pekan Puchong Perdana ²	Termasuk Pekan Puchong <i>Includes Pekan Puchong</i>
	Sabak Bernam	
	Mukim Panchang Bedena ¹	Termasuk Pekan Parit Enam, Pekan Parit Sembilan, Pekan Simpang Lima Tambahan dan Pekan Air Manis <i>Includes Pekan Parit Enam, Pekan Parit Sembilan, Pekan Simpang Lima Tambahan and Pekan Air Manis</i>
	Mukim Sungai Panjang ²	Termasuk Pekan Sungai Sepintas <i>Includes Pekan Sungai Sepintas</i>
	Sepang	
	Mukim Sepang ¹	Termasuk Pekan Batu 1 Sepang dan Pekan Tanjung Mas <i>Includes Pekan Batu 1 Sepang and Pekan Tanjung Mas</i>
	Ulu Langat	
	Mukim Beranang ¹	Termasuk Pekan Beranang <i>Includes Pekan Beranang</i>
	Mukim Ulu Semenyih ²	Termasuk Pekan Kachau <i>Includes Pekan Kachau</i>

**SENARAI MUKIM/ BANDAR/ PEKAN YANG TERMASUK DI DALAM MUKIM/
BANDAR/ PEKAN LAIN**
LIST OF BANDAR/ PEKAN COVERED BY MUKIM/ BANDAR/ PEKAN

BIL	NEGERI/ STATE	CATATAN/ REMARKS
	Mukim Ulu Langat ³	Termasuk Pekan Rumah Murah Sungai Lui dan Pekan Sungai Lui <i>Includes Pekan Rumah Murah Sungai Lui and Pekan Sungai Lui</i>
	Mukim Beranang ⁴	Termasuk Pekan Sungai Kembong Beranang <i>Includes Pekan Sungai Kembong Beranang</i>
	Mukim Peretak ¹	Termasuk Pekan Peretak <i>Includes Pekan Peretak</i>
7.	W.P. Kuala Lumpur	
	Mukim Batu ¹	Termasuk Pekan Kepong <i>Includes Pekan Kepong</i>
	Mukim Petaling ²	Termasuk Pekan Kuala Pauh dan Pekan Petaling <i>Includes Pekan Kuala Pauh and Pekan Petaling</i>
	Mukim Kuala Lumpur ³	Termasuk Pekan Salak South <i>Includes Pekan Salak South</i>

SENARAI KAWASAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN YANG TERLIBAT DENGAN PENUBUHAN ATAU PERUBAHAN SEMPADAN DAN NAMA, MALAYSIA, 2020

LIST OF LOCAL AUTHORITY AREAS INVOLVED IN THE ESTABLISHMENT OR CHANGE IN BORDERS AND NAMES, MALAYSIA, 2020

NEGERI/ STATE	KAWASAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN/ LOCAL AUTHORITY AREA	CATATAN/ REMARKS
Johor	M.B. Iskandar Puteri	Pertukaran nama dan naik taraf, dahulunya dikenali sebagai M.P. Johor Bahru Tengah. M.B. Iskandar Puteri meliputi sebahagian daerah pentadbiran Johor Bahru dan sebahagian daerah pentadbiran Kulai. <i>Change in name and status, formerly known as M.P. Johor Bahru Tengah. M.B. Iskandar Puteri covers part of Johor Bahru and Kulai administrative district.</i>
	M.P. Kulai	M.P. Kulai meliputi sebahagian daerah pentadbiran Johor Bahru dan sebahagian daerah pentadbiran Kulai. <i>M.P. Kulai covers part of Johor Bahru and Kulai administrative district.</i>
	M.P. Pontian	Pertukaran nama dan naik taraf, dahulunya dikenali sebagai M.D. Pontian. <i>Change in name and status, formerly known as M.D. Pontian.</i>
Kedah	M.B. Alor Setar	M.B. Alor Setar meliputi sebahagian daerah pentadbiran Kota Setar dan sebahagian daerah pentadbiran Pokok Sena. <i>M.B. Alor Setar covers part of Kota Setar and Pokok Sena administrative district.</i>
	M.P. Kubang Pasu	Pertukaran nama dan naik taraf, dahulunya dikenali M.D. Kubang Pasu. <i>Change in name and status, formerly known as M.D. Kubang Pasu.</i>

SENARAI KAWASAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN YANG TERLIBAT DENGAN PENUBUHAN ATAU PERUBAHAN SEMPADAN DAN NAMA, MALAYSIA, 2020

LIST OF LOCAL AUTHORITY AREAS INVOLVED IN THE ESTABLISHMENT OR CHANGE IN BORDERS AND NAMES, MALAYSIA, 2020

NEGERI/ STATE	KAWASAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN/ LOCAL AUTHORITY AREA	CATATAN/ REMARKS
Kelantan	M.D. Gua Musang	M.D. Gua Musang meliputi sebahagian daerah pentadbiran Gua Musang dan sebahagian daerah pentadbiran Kecil Lojing. <i>M.D. Gua Musang covers part of Gua Musang and Kecil Lojing administrative district.</i>
Melaka	M.P. Hang Tuah Jaya	Pihak Berkuasa Tempatan baru. M.P. Hang Tuah Jaya meliputi sebahagian daerah pentadbiran Alor Gajah, sebahagian daerah pentadbiran Jasin dan sebahagian daerah pentadbiran Melaka Tengah. <i>A new local authority area. M.P. Hang Tuah Jaya covers part of Alor Gajah, Jasin and Melaka Tengah administrative district.</i>
Pulau Pinang	M.B. Pulau Pinang	Pertukaran nama dan naik taraf, dahulunya dikenali sebagai M.P. Pulau Pinang. M.B. Pulau Pinang meliputi sebahagian daerah pentadbiran Timur Laut dan sebahagian daerah pentadbiran Barat Daya. <i>Change in name and status, formerly known M.P. Pulau Pinang. M.B. Pulau Pinang covers part of Timur Laut and Barat Daya administrative district.</i>
	M.B. Seberang Perai	Pertukaran nama dan naik taraf, dahulunya dikenali sebagai M.P. Seberang Perai. M.B. Seberang Perai meliputi sebahagian daerah pentadbiran Seberang Perai Tengah, sebahagian daerah pentadbiran Seberang Perai Utara dan sebahagian daerah pentadbiran Seberang Perai Selatan. <i>Change in name and status, formerly known M.P. Seberang Perai. M.B. Seberang Perai covers part of Seberang Perai Tengah, Seberang Perai Utara and Seberang Perai Selatan administrative district.</i>

**SENARAI KAWASAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN YANG TERLIBAT DENGAN PENUBUHAN ATAU
PERUBAHAN SEMPADAN DAN NAMA, MALAYSIA, 2020**

*LIST OF LOCAL AUTHORITY AREAS INVOLVED IN THE ESTABLISHMENT OR CHANGE IN
BORDERS AND NAMES, MALAYSIA, 2020*

NEGERI/ STATE	KAWASAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN/ LOCAL AUTHORITY AREA	CATATAN/ REMARKS
Perak	M.P. Teluk Intan	M.P. Teluk Intan meliputi sebahagian daerah pentadbiran Hilir Perak dan sebahagian daerah pentadbiran Bagan Datuk . <i>M.P. Teluk Intan covers part of Hilir Perak and Bagan Datuk administrative districts.</i>
	M.D. Kampar	M.D. Kampar meliputi sebahagian daerah pentadbiran Batang Padang, sebahagian daerah pentadbiran Kinta dan sebahagian daerah pentadbiran Kampar. <i>M.D. Kampar covers part of Batang Padang, Kinta and Kampar administrative districts.</i>
Selangor	M.B. Shah Alam	M.B. Shah Alam meliputi sebahagian daerah pentadbiran Klang dan sebahagian daerah pentadbiran Petaling. <i>M.B. Shah Alam covers part of Klang and Petaling administrative districts.</i>
	M.P. Ampang Jaya	M.P. Ampang Jaya meliputi sebahagian daerah pentadbiran Gombak dan sebahagian daerah pentadbiran Ulu Langat. <i>M.P. Ampang Jaya covers part of Gombak and Ulu Langat administrative districts.</i>
	M.P. Hulu Selangor	Pertukaran nama dan taraf, dahulunya dikenali sebagai M.D. Hulu Selangor. <i>Change in name and status, formerly known as M.D. Ulu Selangor.</i>
	M.P. Kuala Selangor	Pertukaran nama dan taraf, dahulunya dikenali sebagai M.D. Kuala Selangor. <i>Change in name and status, formerly known as M.D. Kuala Selangor.</i>

SENARAI KAWASAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN YANG TERLIBAT DENGAN PENUBUHAN ATAU PERUBAHAN SEMPADAN DAN NAMA, MALAYSIA, 2020

LIST OF LOCAL AUTHORITY AREAS INVOLVED IN THE ESTABLISHMENT OR CHANGE IN BORDERS AND NAMES, MALAYSIA, 2020

NEGERI/ STATE	KAWASAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN/ LOCAL AUTHORITY AREA	CATATAN/ REMARKS
Terengganu	M.B. Kuala Terengganu	M.B. Kuala Terengganu meliputi sebahagian daerah pentadbiran Kuala Terengganu dan sebahagian daerah pentadbiran Kuala Nerus. <i>M.B. Kuala Terengganu covers part of Kuala Terengganu and Kuala Nerus administrative districts.</i>
Sabah	M.P. Tawau	M.P. Tawau meliputi sebahagian daerah pentadbiran Tawau dan sebahagian daerah pentadbiran Kalabakan. <i>M.P. Tawau covers part of Tawau and Kalabakan administrative districts.</i>
	M.D. Putatan	Pihak Berkuasa Tempatan baru. M.D. Putatan meliputi daerah pentadbiran Putatan. <i>A new local authority area. M.D. Putatan covers Putatan administrative districts.</i>
	M.D. Pitas	Pihak Berkuasa Tempatan baru. M.D. Pitas meliputi daerah pentadbiran Pitas. <i>A new local authority area. M.D. Pitas covers Pitas administrative districts.</i>
	M.D. Tongod	Pihak Berkuasa Tempatan baru. M.D. Tongod meliputi daerah pentadbiran Tongod. <i>A new local authority area. M.D. Tongod covers Tongod administrative districts.</i>
	M.D. Telupid	Pihak Berkuasa Tempatan baru. M.D. Telupid meliputi daerah pentadbiran Telupid. <i>A new local authority area. M.D. Telupid covers Telupid administrative districts.</i>

**SENARAI KAWASAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN YANG TERLIBAT DENGAN PENUBUHAN ATAU
PERUBAHAN SEMPADAN DAN NAMA, MALAYSIA, 2020**
*LIST OF LOCAL AUTHORITY AREAS INVOLVED IN THE ESTABLISHMENT OR CHANGE IN
BORDERS AND NAMES, MALAYSIA, 2020*

NEGERI/ STATE	KAWASAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN/ LOCAL AUTHORITY AREA	CATATAN/ REMARKS
Sarawak	M.P. Kota Samarahan	M.P. Kota Samarahan meliputi sebahagian daerah pentadbiran Samarahan dan sebahagian daerah pentadbiran Asajaya. <i>M.P. Kota Samarahan covers part of Samarahan and Asajaya administrative districts.</i>
	L.K. Bintulu	L.K. Bintulu meliputi sebahagian daerah pentadbiran Bintulu, sebahagian daerah pentadbiran Tatau dan sebahagian daerah pentadbiran Sebauh. <i>L.K. Bintulu covers part of Bintulu, Tatau and Sebauh administrative districts.</i>
	M.D. Betong	M.D. Betong meliputi sebahagian daerah pentadbiran Betong dan sebahagian daerah pentadbiran Pusa. <i>M.D. Betong covers part of Betong and Pusa administrative districts.</i>
	M.D. Dalat & Mukah	M.D. Dalat & Mukah meliputi sebahagian daerah pentadbiran Dalat dan sebahagian daerah pentadbiran Mukah. <i>M.D. Dalat & Mukah covers part of Dalat and Mukah administrative districts</i>
	M.D. Kapit	M.D. Kapit meliputi sebahagian daerah pentadbiran Kapit, sebahagian daerah pentadbiran Song, sebahagian daerah pentadbiran Belaga dan sebahagian daerah pentadbiran Bukit Mabong. <i>M.D. Kapit covers part of Kapit, Song, Belaga and Bukit Mabong administrative districts.</i>

**SENARAI KAWASAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN YANG TERLIBAT DENGAN PENUBUHAN ATAU
PERUBAHAN SEMPADAN DAN NAMA, MALAYSIA, 2020**
*LIST OF LOCAL AUTHORITY AREAS INVOLVED IN THE ESTABLISHMENT OR CHANGE IN
BORDERS AND NAMES, MALAYSIA, 2020*

NEGERI/ STATE	KAWASAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN/ LOCAL AUTHORITY AREA	CATATAN/ REMARKS
Sarawak (samb. / cont'd)	M.D. Luar Bandar Sibu	M.D. Luar Bandar Sibu meliputi sebahagian daerah pentadbiran Sibu dan sebahagian daerah pentadbiran Selangau. <i>M.D. Luar Bandar Sibu covers part of Sibu and Selangau administrative districts.</i>
	M.D. Maradong dan Julau	M.D. Maradong dan Julau meliputi sebahagian daerah pentadbiran Maradong, sebahagian daerah pentadbiran Julau dan sebahagian daerah pentadbiran Pakan. <i>M.D. Maradong dan Julau covers part of Maradong, Julau and Pakan administrative districts.</i>
	M.D. Marudi	M.D. Marudi meliputi sebahagian daerah pentadbiran Marudi, sebahagian daerah pentadbiran Beluru dan sebahagian daerah pentadbiran Telang Usan. <i>M.D. Marudi covers part of Marudi, Beluru and Telang Usan administrative districts.</i>
	M.D. Matu dan Daro	M.D. Matu dan Daro meliputi sebahagian daerah pentadbiran Daro, sebahagian daerah pentadbiran Matu dan sebahagian daerah pentadbiran Tanjung Manis. <i>M.D. Matu dan Daro covers part of Daro, Matu and Tanjung Manis administrative districts.</i>

SENARAI KAWASAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN YANG TERLIBAT DENGAN PENUBUHAN ATAU PERUBAHAN SEMPADAN DAN NAMA, MALAYSIA, 2020
LIST OF LOCAL AUTHORITY AREAS INVOLVED IN THE ESTABLISHMENT OR CHANGE IN BORDERS AND NAMES, MALAYSIA, 2020

NEGERI/ STATE	KAWASAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN/ LOCAL AUTHORITY AREA	CATATAN/ REMARKS
Sarawak (samb. / cont'd)	M.D. Saratok	M.D. Saratok meliputi sebahagian daerah pentadbiran Saratok dan sebahagian daerah pentadbiran Kabong. <i>M.D. Saratok covers part of Saratok and Kabong administrative districts.</i>
	M.D. Serian	M.D. Serian meliputi sebahagian daerah pentadbiran Serian dan sebahagian daerah pentadbiran Tebedu. <i>M.D. Serian covers part of Serian and Tebedu administrative districts.</i>

BILANGAN KAWASAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN MENGIKUT NEGERI, MALAYSIA, 2020
NUMBER OF LOCAL AUTHORITY AREAS BY STATE, MALAYSIA, 2020

NEGERI/ STATE	DEWAN/MAJLIS BANDARAYA/ CITY HALL/ CITY COUNCIL	MAJLIS PERBANDARAN/ MUNICIPAL COUNCIL	MAJLIS DAERAH/ DISTRICT COUNCIL	AGENSI DIBERI KUASA PBT/ MODIFIED PBT	JUMLAH/ TOTAL
JOHOR	3	7	6		16
KEDAH	1	4	6	1	12
KELANTAN		1	11		12
MELAKA	1	3			4
NEGERI SEMBILAN	1	2	4		7
PAHANG	1	2	8	1	12
PULAU PINANG	2				2
PERAK	1	4	10		15
PERLIS		1			1
SELANGOR	3	8	1		12
TERENGGANU	1	2	4		7
SABAH	1	2	23		26
SARAWAK	3	4	19		26
W.P. KUALA LUMPUR	1				1
W.P. LABUAN				1	1
W.P. PUTRAJAYA				1	1
JUMLAH	19	40	92	4	155

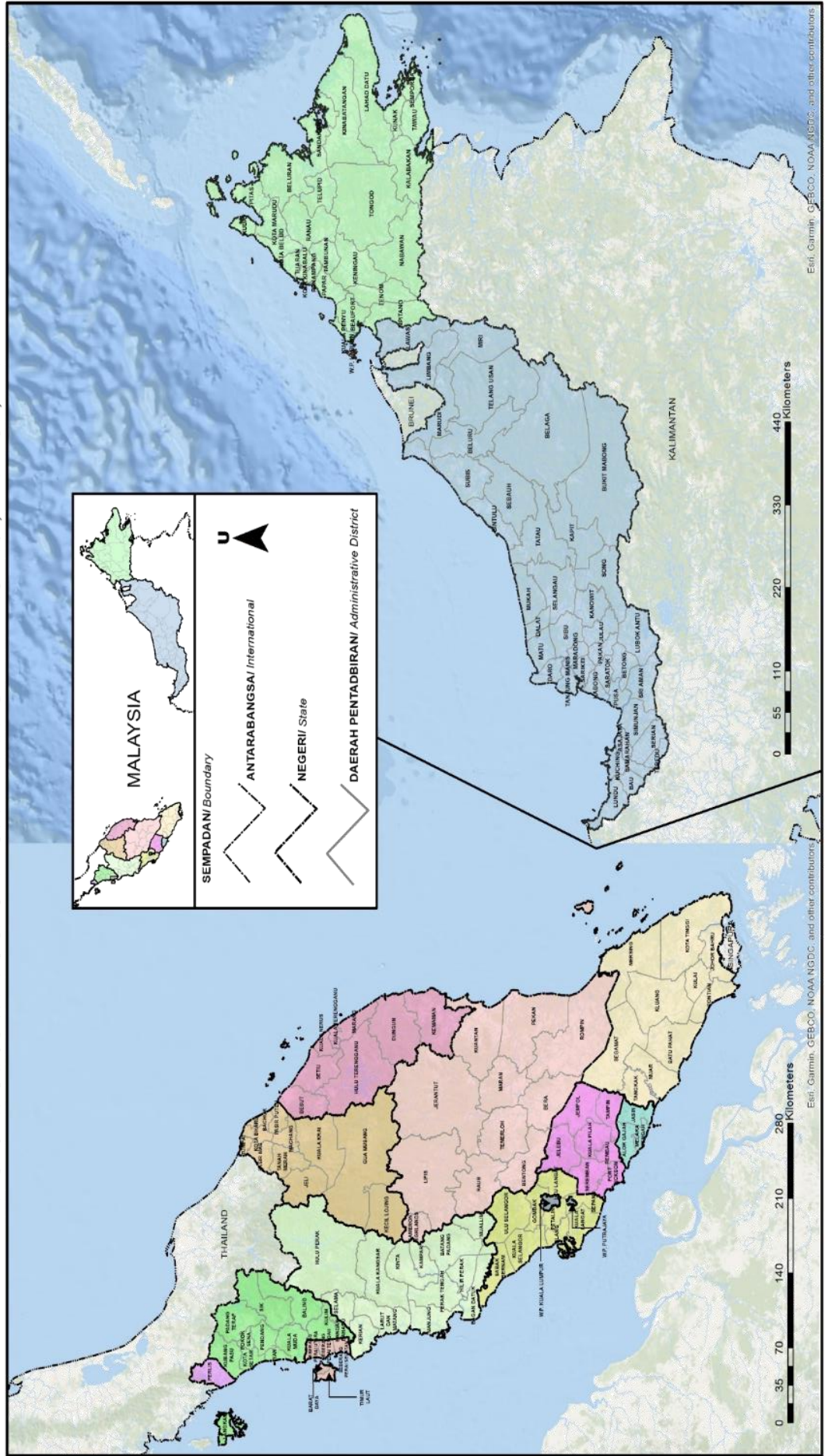
Nota: Bilangan P.B.T. adalah berdasarkan senarai yang dikemaskini sehingga Ogos 2021
Note: Numbers of L.A.A. are based on list updated until August 2021

Sumber: Jabatan Kerajaan Tempatan
Source: Local Government Department

BANCI PENDUDUK DAN PERUMAHAN MALAYSIA, 2020 **POPULATION AND HOUSING CENSUS OF MALAYSIA, 2020**

MALAYSIA

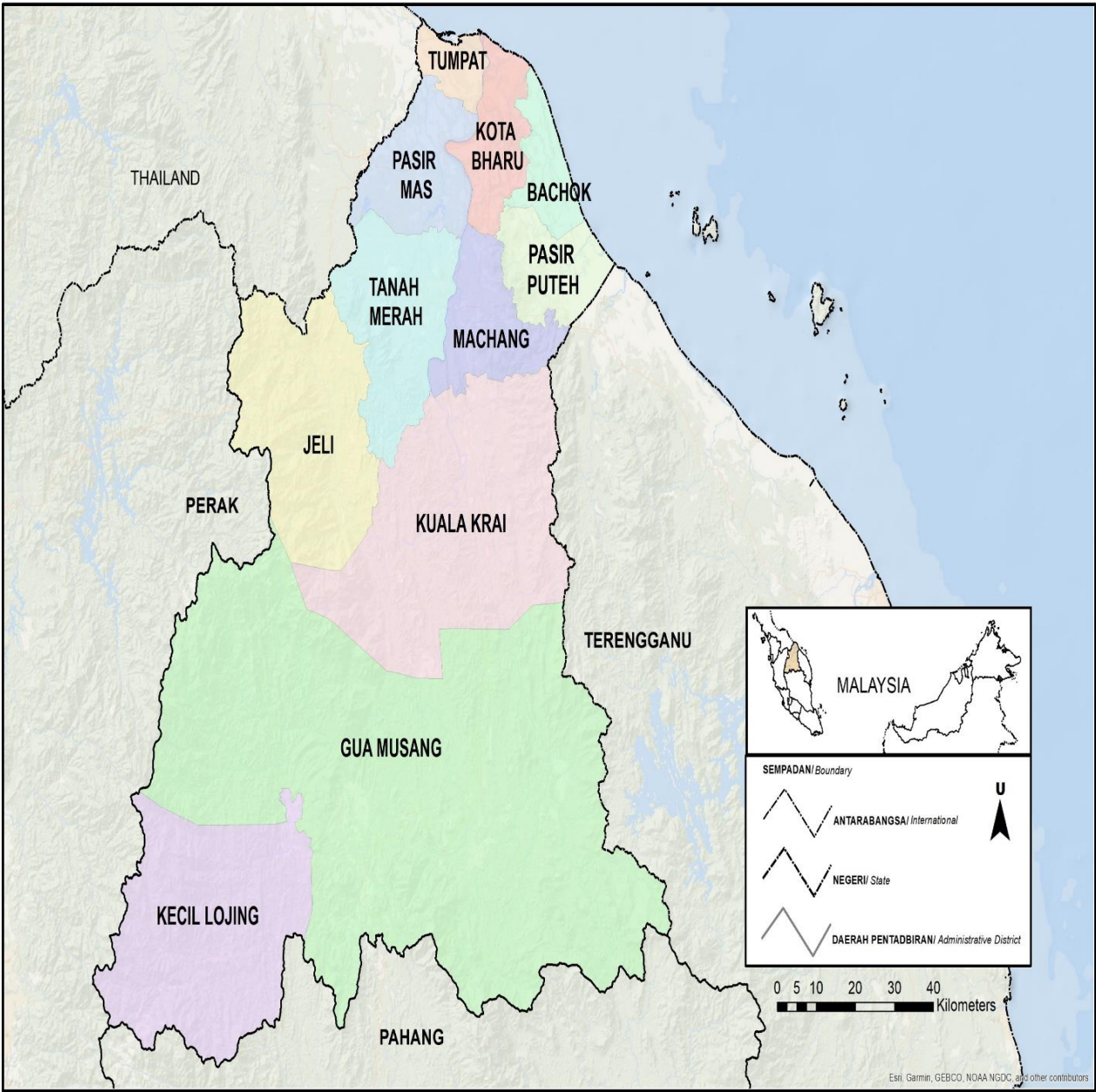
PETA MENUNJUKKAN SEMPADAN NEGERI DAN DAERAH PENTADBIRAN, MALAYSIA, 2020
MAP SHOWING BOUNDRIES OF STATES AND ADMINISTRATIVE DISTRICT, MALAYSIA, 2020

BANCI PENDUDUK DAN PERUMAHAN MALAYSIA, 2020
POPULATION AND HOUSING CENSUS OF MALAYSIA, 2020

KELANTAN

PETA MENUNJUKKAN SEMPADAN JAJAHAN DAN DAERAH
MAP SHOWING JAJAHAN AND DISTRICT BOUNDARY

**PERTANYAAN BERHUBUNG DENGAN PENERBITAN INI BOLEH JUGA DIBUAT DI PEJABAT
PERANGKAAN NEGERI SEPERTI BERIKUT:**

Pengarah,
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri
Johor, Tingkat 14, Menara Tabung Haji,
Jalan Air Molek,
80000 Johor Bahru, Johor.
Tel. : 07-225 3700
Faks : 07-224 9972
Emel : jpjohor@dosm.gov.my

Pengarah,
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Kedah,
Aras 1, Zon C, Wisma Persekutuan,
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan,
Bandar Muadzam Shah,
06550 Anak Bukit, Alor Setar, Kedah.
Tel. : 04-700 1240
Faks : 04-733 8412
Emel : jpkedah@dosm.gov.my

Pengarah,
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Kelantan,
Tingkat 8, Bangunan Persekutuan,
Jalan Bayam,
15514 Kota Bharu, Kelantan.
Tel. : 09-741 9449
Faks : 09-748 2142
Emel : jpkelantan@dosm.gov.my

Pengarah,
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri
Melaka, Aras 7 & 8, Wisma Persekutuan,
Jalan MITC, Hang Tuah Jaya,
75450, Ayer Keroh,
Melaka.
Tel. : 06-252 2725
Faks : 06-252 2711
Emel : jpmelaka@dosm.gov.my

Pengarah,
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri
Sembilan, Tingkat 12, Wisma Persekutuan,
Jalan Dato' Abdul Kadir,
70000 Seremban,
Negeri Sembilan.
Tel. : 06-765 5000
Faks : 06-765 5002
Emel : jpnsembilan@dosm.gov.my

Pengarah,
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri
Pahang, Tingkat 7, Bangunan Persekutuan,
Jalan Gambut,
25000 Kuantan, Pahang.
Tel. : 09-516 3931/7
Faks : 09-514 4636
Emel : jppahang@dosm.gov.my

Pengarah,
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Pulau Pinang,
Tingkat 6, Bangunan Persekutuan,
10400 Jalan Anson,
Pulau Pinang.
Tel. : 04-226 6244
Faks : 04-229 9499
Emel : jppulaupinang@dosm.gov.my

Pengarah,
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri
Perak, Tingkat 3, Blok A,
Bangunan Persekutuan Ipoh,
Jalan Dato' Seri Ahmad Said (Greentown),
30450 Ipoh, Perak.
Tel. : 05-255 4963
Faks : 05-255 1073
Emel : jpperak@dosm.gov.my

Pengarah,
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri
Perlis, Bangunan Perodua Kangar,
No. 2C, Persiaran Jubli Perak
01000 Kangar, Perlis.
Tel. : 04-977 1221
Faks : 04-977 1223/04-976 8950
Emel : jpperlis@dosm.gov.my

Pengarah,
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Selangor,
Tingkat 9, Bangunan Darul Ehsan,
Jalan Indah, Seksyen 14,
40000 Shah Alam, Selangor.
Tel. : 03-5515 0200
Faks : 03-5518 0408
Emel : jpselangor@dosm.gov.my

Pengarah,
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri
Terengganu, Tingkat 9, Wisma Persekutuan,
Jalan Sultan Ismail,
20200 Kuala Terengganu, Terengganu.
Tel. : 09-622 3062
Faks : 09-622 9659
Emel : admin_jptrg@dosm.gov.my

Pengarah,
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Sabah,
Tingkat 1-3, Blok C,
Kompleks Pentadbiran Kerajaan Persekutuan Sabah
Jalan UMS, Beg Berkunci No. 2046,
88999 Kota Kinabalu, Sabah.
Tel. : 088-484 602
Faks : 088-484 659
Emel : jpsabah@dosm.gov.my

Pengarah,
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Sarawak,
Tingkat 7 & 8, Bangunan Tun Datuk Patinggi
Tuanku Haji Bujang, Jalan Simpang Tiga,
93514 Kuching, Sarawak.
Tel. : 082-240 287
Faks : 082-242 609
Emel : Sarawak@dosm.gov.my

Pengarah,
Jabatan Perangkaan Malaysia
Wilayah Persekutuan,
Tingkat 14 & 15, Wisma FGV,
Jalan Raja Laut,
50350 Kuala Lumpur. Tel.
Tel. : 03-2267 2400
Faks : 03-2691 0639
Emel : jpwpk@dosm.gov.my

ENQUIRIES ABOUT THIS PUBLICATION CAN ALSO BE MADE AT THE FOLLOWING STATE STATISTICS OFFICES:

Director,
Department of Statistics, Malaysia, Johor,
14th Floor, Menara Tabung Haji,
Jalan Air Molek,
80000 Johor Bahru, Johor.
Tel. : 07-225 3700
Fax : 07-224 9972
Email : jpjohor@dosm.gov.my

Director,
Department of Statistics, Malaysia, Kedah,
1st Floor, Zon C, Wisma Persekutuan,
Pusat Pentadbiran Kerajaan
Persekutuan, Bandar Muadzam Shah,
06550 Anak Bukit, Alor Setar, Kedah.
Tel. : 04-700 1240
Fax : 04-733 8412
Email : jpkedah@dosm.gov.my

Director,
Department of Statistics, Malaysia, Kelantan,
8th Floor, Bangunan Persekutuan,
Jalan Bayam,
15514 Kota Bharu, Kelantan.
Tel. : 09-741 9449
Fax : 09-748 2142
Email : jpkelantan@dosm.gov.my

Director,
Department of Statistics, Malaysia, Melaka,
7th & 8th Floor, Wisma Persekutuan,
Jalan MITC, Hang Tuah Jaya,
75450, Ayer Keroh, Melaka.
Tel. : 06-252 2725
Fax : 06-252 2711
Email : jpmelaka@dosm.gov.my

Director,
Department of Statistics, Malaysia, Negeri Sembilan,
12th Floor, Wisma Persekutuan,
Jalan Dato' Abdul Kadir,
70000 Seremban,
Negeri Sembilan.
Tel. : 06-765 5000
Fax : 06-765 5002
Email : jpnsembilan@dosm.gov.my

Director,
Department of Statistics, Malaysia, Pahang,
7th Floor, Bangunan Persekutuan,
Jalan Gambut,
25000 Kuantan, Pahang.
Tel. : 09-516 3931/7
Fax : 09-514 4636
Email : jppahang@dosm.gov.my

Director,
Department of Statistics, Malaysia, Pulau Pinang,
6th Floor, Bangunan Persekutuan,
10400 Jalan Anson,
Pulau Pinang.
Tel. : 04-226 6244
Fax : 04-229 9499
Email : jppulaupinang@dosm.gov.my

Director,
Department of Statistics, Malaysia, Perak,
3rd Floor, Block A,
Bangunan Persekutuan Ipoh,
Jalan Dato' Seri Ahmad Said (Greentown),
30450 Ipoh, Perak.
Tel. : 05-255 4963
Fax : 05-255 1073
Email : jpperak@dosm.gov.my

Director,
Department of Statistics, Malaysia, Perlis,
Bangunan Perodua Kangar,
No. 2C, Persiaran Jubli Perak
01000 Kangar, Perlis.
Tel. : 04-977 1221
Fax : 04-977 1223/04-976 8950
Email : jpperlis@dosm.gov.my

Director,
Department of Statistics, Malaysia, Selangor,
9th Floor, Bangunan Darul Ehsan,
Jalan Indah, Seksyen 14,
40000 Shah Alam, Selangor.
Tel. : 03- 5515 0200
Fax : 03-5518 0408
Email : jpselangor@dosm.gov.my

Director,
Department of Statistics, Malaysia, Terengganu,
9th Floor, Wisma Persekutuan,
Jalan Sultan Ismail,
20200 Kuala Terengganu, Terengganu.
Tel. : 09-622 3062
Fax : 09-622 9659
Email : admin_jptrg@dosm.gov.my

Director,
Department of Statistics, Malaysia, Sabah,
Level 1-3, Block C,
Kompleks Pentadbiran Kerajaan Persekutuan Sabah,
Jalan UMS, Beg Berkunci No. 2046,
88999 Kota Kinabalu, Sabah.
Tel. : 088-484 602
Fax : 088-484 659
Email : jpsabah@dosm.gov.my

Director,
Department of Statistics, Malaysia, Sarawak,
7th & 8th Floor, Bangunan Tun Datuk Patinggi
Tuanku Haji Bujang, Jalan Simpang Tiga,
93514 Kuching, Sarawak.
Tel. : 082-240 287
Fax : 082-242 609
Email : Sarawak@dosm.gov.my

Director,
Department of Statistics,
Malaysia, Federal Territories,
14th & 15th Floor, Wisma FGV,
Jalan Raja Laut,
50350 Kuala Lumpur.
Tel. : 03-2267 2400
Fax : 03-2691 0639
Email : jpwпки@dosm.gov.my